

LVIII. A NEMESÉK ÉS BIRTOKAIK.

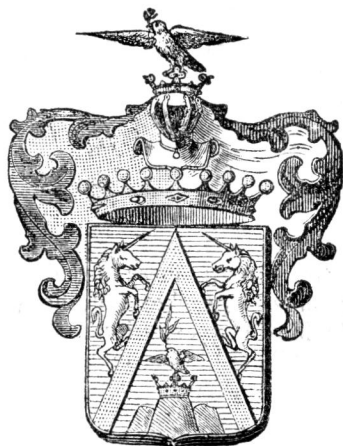
A rendiség megszűntekor már 5737 tagja volt Aradvármegye nemességének¹⁾, mi az egész népességnek 2.4⁰/₀-a. A török hódítás után Aradban 1848-ig birtokos nemes-családok jegyzékét a lehető legrövidebben kívánom adni.

Alexics Jakab és János siklói kereskedőket I. Ferencz 1825-ben emelte nemességre s 1826. május 13. Felménes faluval ajándékozta meg. E családból származik A. Áron Demeter aradi főjegyző s román és szerb verselő és fia Alexi György, román nyelvészeti író, ki Aradon 1864. szept. 14. született²⁾.

Almay-család alapítója *Wurm* József pesti polgár, ki 1824. júl. 26. nyerte Alsó- és Felső-Csil, Szerb és Bogyest s 1828. július 15.-én Almás, Pless, Lunka és Plopp falvakat; 1835-ben fiával, Rudolfal együtt új adományúl kapta a két Csil s Plopp és Almás helységeket s Almási Almay néven a magyar nemességet. — József, kinek leányai közül Erzsébet Bugát Pál akadem. taghoz és Klára Rottenbiller Lipót utóbb pesti polgármesterhez ment férjhez, 1854-ben, fia Rudolf pedig Al-Csilen 1879. január 5. hunyt el. Gyermekei közül József



Almay-czímer.



Almásy grófok czímere.

Urbán Ilonát vette el, Gizella pedig b. Liphay Antalhoz és Irma gr. Széchenyi Ödönhöz ment férjhez³⁾.

Almásy Márton, 1731. békési alispán, hevesmegyei nemescsaládból származott, s az Aradmegyével határos Várit, Keszit s Kétegyházát bérelte. Fia volt Dániel békési szolgabíró s ennek fia *Ferencz*, 1807-ben Aradmegye orsz. követe, ki Edelsbacher Zsigmondot váltotta fel a követségben.

Almásy (Zsadányi és Törökszentmiklósi) *Pál* aradi főispán a régi család első tagja, ki Aradban birtokot szerzett. 1803. igtatták be Szent-Pál és 1806. ápr. 29. és 30. Iratos pusztába. Az új földesúr vendégeire azt

¹⁾ *Fényes*, Magyarország. leírása (1847.), 426. — ²⁾ *N.R.A.* 1825., 23. *Hazai s Külf. Tud.* 1825. II. 98. *Színnyei*, M. Írók, I. 120. — ³⁾ *Hazai Tud.* 1824. I. 81. Nagy Iván, Magyarország. Családai, XIII. 14. *N.R.A.* 1828., 29. és 1834., 40.

az öblös, gyöngyös, köves, gyémántos serleget köszöntötte, melyből már ükajja is ivott¹⁾. Főispáni működése ösmeretes. Özvegye, Kapy Anna, Kis-Szent-Pál pusztát 3406 hold területtel 1824. több évre bérbeadta. A másik ágból *Ignác* 1799. szept. 24.én 98,238 forintért kapta adományul a sarkadi (Biharm.) urodalmat, melyet azután, hogy I Ferencz Párisban 1815. aug. 11. grófi rangra emelte, 1821. decz. 1. majoratussá alakított át. E hitbizományhoz I. Ferencz József 1881. aug. 2.-án csatolta az arad-megyei Gyula-Varsánd határában levő ingatlanokat²⁾. Egy Bánkúta és Kakucs közt levő dűlőre nézve a kincstárral kötött egyességet 1821. ápril 24.-én erősítette meg a király. Ignác alkanczellártól származott Alajos, kinek Kakucs nevű pusztájából a kincstár 1822. Kis-Kakucsot kihasította³⁾ s ettől Kálmán v. b. t. t. (szül. 1815. szept. 2.), kinek gr. Wenckheim Máriától született legidősb fia Dénes (szül. 1863. márcz. 23. gr. Károlyi Tibor leányát, Ellát vette feleségül; leánygyermekai vannak⁴⁾.

András (Siklói) *Zsigmond* 1725—42. csongrádi alispán s kir. tanácsos, már 1741. decz. 5.-én megszerezte a békési Várit, Kétegyházát s Keszit és mint 1742—5. Arad főisp. helyettese 1744. Sikló mezővárost, melynek 1746. aug. 19. vásártartást adott a királyné s egyúttal megengette, hogy A. a siklói előnevet viselhesse⁵⁾. 1747-ben kastélyt építtetett Siklón, melynek határait szomszédai gyakran háborgatták⁶⁾. 1748. megszerezte Szent-Tamás és Sarczháza pusztákat is; vételők árát azonban le nem fizethette, mivel az Arad és Pécska felé való határokat az árvizek miatt meghatározni sokáig nem lehetett⁷⁾. Nagy-Kamarás és Botos pusztákat, melyeket a modenai hercegi uradalomtól megvett, 15,000 frton már 1745. febr. 20.-án vissza kellett adnia a kincstárnak⁸⁾. Visszavették tőle Bánkútát is, melyet 1744. júl. 28. a modenai uradalom adományosaitól közbenjárásáért kapott. Erre azonban 5974 frtnyi beruházásai fejében 1749. febr. 6. és 7. fenntartotta igényét⁹⁾. 1750. aug. 11. már elhunyt s felesége, Kun Zsuzsánna Kétegyházán temettette el¹⁰⁾. Sírirata kegyelettel hirdeti, hogy »eruditione, judicio ac diligentia praestitit.« Özvegye azonnal lépéseket tett, hogy a kincstár neki s örököseinek adja Király-és Mezőhegyes, Pitvaros és Székegyháza csanád- s Pereg aradmegyei pusztákat¹¹⁾. Fia *Isván* a tiszántúli ker. tábla elnöke, majd helytartósági tanácsos (1760—70.) s 1770-ben az aradi úrbéri bizottság elnöke, *Zsigmond* ugyanakkor debreczen-kerületi tartománybíztos, *György* pedig a Nádasdy-ezred őrnagya volt, kinek Aradban, a megye bizonyítványa szerént, 10,000 frtot meghaladó jószágga van¹²⁾. Ennek özvegye, Palocsai Horváth Emerentia a maga és gyermekei nevében Aradmegye előtt 1776. jún. 14. tiltakozott az ellen, hogy a Kétegyháza és Lőkösháza közt levő régi határok egy részét a lőkösházi puszta földesurair tudtán kívül s önkényesen módosították¹³⁾. Gyermekei nem értek emberkort s velők 1793-ban kihalt a család¹⁴⁾, melynek tagjai Kétegyházán nyugosznak.

¹⁾ *P. Nagy*, Lantolog. 1806. 4r. 4 lap. *Márki*, Négy vers. Alföld, 1883. decz. 25. — ²⁾ Kétegyházai urad. lt. — ³⁾ *NRA.* 18+9., 4. — ⁴⁾ Bővebben *Márki*, Sarkad Tört. 126—7. és *Nagy*, I. 19—23. s XIII. 14—16. — ⁵⁾ *Megyei jk.* 1745. 19., 17+6. 393. — ⁶⁾ *Megyei jk.* *NRA.* 1739. 58. és 1742. 72., 1747. 118., 164—6. és 168—9. I. s 1748. 195—6. — ⁷⁾ *NRA.* 972., 69. és 74. — ⁸⁾ *U.-o.* 1281., 43. és 1450., 24. — ⁹⁾ *U.-o.* 1482., 18. — ¹⁰⁾ *Megyei jk.* 1/50. 101. sz., 42. l. A megye tíz nappal később kapván a jelentést, nem vehetett részt a temetésen. A kétegyházai róm. kath. templomban levő síremléke szerént „Vixit ann. LVI. obiit anno MDCCL. III. idibus Julij.« — ¹¹⁾ *NRA.* 238., 35. — ¹²⁾ *Jk.* 1768., 257. sz. — ¹³⁾ *Jk.* 1776., 146. — ¹⁴⁾ *Márki*, Sarkad Tört., 125.

Andreánszky Mátyás Liptóme gyétől nyert bizonyítványa alapján Aradban 1773. aug. 11. hirdette meg nemességét¹⁾.

Arady József és Tamás 1785. aradi armálisták; az utóbbi 1789-ben szolgabíró lett. † Soborszinban, 1812. decz. 11.

Arsics Sebő aradvárosi polgármester Aradban 1814. decz. 5. hirdette meg I. Ferencztől nyert nemeslevelét²⁾. Atyja lehetett A. Mózes, az aradi g.-kel. püspökség ügyésze, kit 1806. szept. 15. Edelspacher alispán aranyérdempénnzel ékesített föl³⁾.

Atzél (Borosjenei) *István*, 1779-től Temesmegye főjegyzője, 1791. nádori ítélőmester, majd a Szent-Istvánrend kiskeresztese, 1803. aug. 9—11. vette birtokba a b. Péterffy-féle sikulai, apatelki, gyarmatai és borosjenei s 1808. júl. 4—6. a gurbai, összesen mintegy 90,000 holdas uradalmat⁴⁾, melyet gondosan kezelt. 1808. kir. személynök, s még azon évben v b. t. t. lett⁵⁾. Meghalt 1815. júl. 2. Borosjenőben, hol szép kastélyt építtetett⁶⁾. Három fia közül *Antal* kir. tanácsos, 1832—6. aradi követ, 1836. Békés-, 1842. Torna- s végre Csanádmegye h. főispánja lett; *József* kapitány a Hessen-Homburgoknál s a Vladimir-rend lovagja († 1845.) s *János*, 1849—52. Aradmegye cs. bízosa († 1852.) Ez utóbbinak fiai *Lajos* cuirassier-főhadnagy, majd kapitány a Miklós-huszároknál s *Péter* (szül. 1836. febr. 17. Aradon), 1861. Aradmegye tiszt. főjegyzője s 1867—94. közt Arad polgármestere, díszpolgára, ismételten követte s a vármegye és város főispánja, kinek neve összeforrít Arad legújabb történetével. Uradalmait azonban 1879. decz. 2. árverésen b. Klein Ferencz vette meg. Nővérei közül Zsófia b. Wodiáner Alberthez, Gabriella gr. Szapáry Bélához (szül. 1829., † 1871.) ment férjhez. A bárói ág megalapítója *Antal*, ki 1857. szept. 25. nyert osztrák báróságot⁷⁾. Első felesége Skerletz Jozéfa volt, a második gr. Hugonnay Emília, ki Borosjenőben 1859. márcz. 13.-án összeégett. Fia *Béla* (szül. 1850.), több ízben országgyűlési képviselő.

Avakumovics Pál aradi g.-kel. püspököt (1787—1810.) és testvéreit (Istvánt, Jánost, Györgyöt és Lázárt) 1791-ben nemesítette meg II. Lipót⁸⁾.

Abrahámfy Gábor már 1754. Arad czímeres nemesei közé tartozott. († 72 éves korában, 1775) Fia Gábor aradmegyei ügyész, kinek Brezovay Johannától született gyermekei József († 1759.), József-Mátyás, Erzsébet († 1759.) s Imre († 1769.)

Álgyay-család alapítója Kardetter Tamás, pesti polgár, ki 1824. júl. 19. vette birtokba Álgyestet és Vojvogyént⁹⁾ s 1831-ben Álgyay névvel nemességet is kapott.

Bajnóczy József Aradban már 1754-ben czímeres nemes és a br. Péterffyék borosjenei tisztartója, majd megyei csendbízott, ki 40 éves korában Borosjenőben hunyt el (1764.) Pár nap mulva felesége is követte a halálba s mivel gyermekeik kis korukban elhunytak, a család ez ága, mely Dobokából származhatott ide, kihalt¹⁰⁾.

Bakos János 1754. czímeres nemes, régebb jenei családból.

¹⁾ *Jk.* 1773., 210. — ²⁾ *P. Nagy* naplója, 1299. — ³⁾ *Hazai Tud.* 1806., 35—6. l. — ⁴⁾ *NRA.* 1788., 1. és *Nagy*, Orodias, 156. *Horga* Miklós, Szpre bukurie márelui si pre vrednikului ál Boros Jenőului domnului Atzél Stefán stb. Nagyvárad, 1808. 8r. 6 lap. — ⁵⁾ *Hazai Tud.* 1808. I. 409. és II. 325. — ⁶⁾ *P. Nagy* naplója, 1377. — ⁷⁾ Czímerének vázolata e könyvben, II. 82. — ⁸⁾ *Nagy*, I. 76. — ⁹⁾ *Hazai Tud.* 1824. I. 81. — ¹⁰⁾ A borosjenei r. k. anyakönyvekből.



Balás-czímer.

Balás (Sipeki) István Nógrádból jött Aradra, hol kincstári ügyész volt. Fia Antal, 1780-ban szentannai convictor, unokája Adalbert 1846-ban aradi táblabíró; ennek talán testvére József, kinek gyermekei 1) József, szül. 1854., † 1886. Gyorokon. Felesége, Kovács Ilonka, félévi házasság után elhunyt; 2) Anna, Kun Lászlóné; 3) Etelka, Koczka Gusztávné; 4) János. E családból származik Máté, előbb aradmegyei járásbíró, majd képviselő, most dézsi törvényszéki elnök. Felesége Czárán Sarolta.



Balásovich-czímer.

Balásovich Alajos, régi horvát nemesek ivadéka, Jánosnak és Bohus Francziskának dédunokája, Biharmegyéből 1840. táján költözött át Kurticsra; de csupán leánygyermekéi lévén, ez az ág csakhamar kihalt.

Balogh András muszkai jegyző bepanaszolván Túry József siklói tiszttartót, hogy midőn Muszkán egy megyei hajdú kíséretében bizonyos gonosztevőket letartóztatott, Pankotára hívatta őt, csúnyán összeszidta és megverette, — a vármegye 1749. okt. 1. Túry Józsefet káromkodásért s nemes személy bántalmazásáért kettős fiscalis kereset alá vonta¹⁾. 1754. B. Ferencz a czímeres nemesek közé tartozott.

Balta-család 1760. július 28. kapott nemességét 1795. július 29. Aradban is meghirdette²⁾.

Banyaszka Tógyer és Joszif kereki lakosok praetendált nemességök megmutatására 1785. május 2. Aradmegye előtt ügyvédet neveztek meg; a család 20 tagja 1785. május 12. ugyanazon okból szintén ügyvédek fogadott. Aradmegye őket 1785. jún. 17. bővebb bizonyságok szerzésére útasította³⁾.

Baranyay László 1748. decz. 13. tiltakozott az aradmegyei birtokaiban (Tornya, Kreszta-Ménes, Vaszója és Kisindia falvakban) való foglalások ellen; mire Aradmegye közgyűlése előtt b. Sándor Mihály és (Kis-Varjast illetőleg) Forray András viszonttiltakozott⁴⁾. A nemesek jegyzékébe nincs fölvéve.

Barkassy Imre (szül. 1804., † 1871. Álgysten) 1848-ig udv. agens volt. Tüköry Hermintől született gyermekei Kálmán m.-óvári gazd. tanintézeti tanár, utóbb Aradmegye közigazd. előadója; Béla, huszárfőhadnagy, Hermin (Tormay Béláné) és Géza.

Bartha-család II. Ferdinándtól 1630. nyert nemességét. Károlytól, ki Sánka Lujzát (1800—1874.) vette nőül, származott Ferencz aradi főszolgabíró, kinek gr. Königssegg Emiliától származott gyermekei Károly, János, Júlia (Bárczay Oszkárné), Irén és Lajos. Idősb B. Károly leánya Mária, ki Kiss Zsigmondhoz ment férjhez. Gyermekeik: Sándor, Lajos, Lujza (Kristyóry Lehelné) és István.

Barthos-család 1785. a kétes nemesek közt foglalt helyet. 1787. B. István aradi kincstári tiszttartó volt.

Batka László pécskai lakosnak a nemessége meghirdetése iránt beadott kérését, Aradmegye 1789. szept. 8. véleményadás végett a megyei ügyészhez tette át. Ennek semmi kifogása sem volt a nemesség ellen; a

¹⁾ *Megyei jk.* 1749. 90. sz., 341. l. — ²⁾ *U.-o.*, 1795., 714. — ³⁾ *U.-o.*, 1785. 312. és 329. s 1789. 1833. sz. (itt Banyaszának írva.) — ⁴⁾ *U.-o.*, 1748., 183. sz.

megye azonban szept. 29. útasította, hogy bizonyítsa be, valóban ő-e az eredeti oklevelekben feltüntetett Batka László¹⁾.

Batrin-család már 1754. fel volt véve az armálisták közé. 1785-ben tagjai: György, Gábor, Flórián, János, id. és ifjabb Péter, Tivadar, Mihály, id. és ifj. István s Murgu.

Bálint Ferencz Aradban 1775. jún. 19. hirdette ki nemességét. E székely családtól különböztek a kovaszinczi és simándi Bálintok, kik közül Tógyer, idősb és ifjabb Toma s Onul, Szávuj, Jakab, Fülöp és Stefan Zarándmegyével bizonyította ugyan nemességét, Aradmegye azonban 1794. nov. 10. útasította őket, hogy a helytartótanácsnak rendeletéhez képest²⁾ nemességök próbáit megvizsgálás és helybenhagyás végett egyenesen a király elé terjeszszék³⁾.

Bálintffy (Fejérvízi) Ferencz békésmegyei írnok, 1785. július 22. aradi tisz. aljegyző, 1787. esküdt, 1789. június 30. aradi altörvényszéki írnok lett⁴⁾. Ezen régi zarándi család ivadéka B. Etelka, írói nevén Hajnalka, Rózsaági Antal író özvegye.

Bánhidy (Simándi)-család Zsigmond korában már a bánhidi és ócsai ágra oszlott. Amannak utolsó tagja 1444. nov. 10.-én a várnai csatában esett el. Ócsai B. János 1672. hűtlenség miatt fejét és jószágait vesztette. Özvegye Hontmegyébe költözött fiával, *Gáspárral*, ki a török s Rákóczi ellen viselt háborúban tett szolgálataiért nemességét 1719-ben visszanyerte s mint a gr. Koháryak jószágigazgatója halt meg. Fiai közül Gáspár Félegyházán s *Fózsef* Aradban telepedett meg, hol 1745. jún. 9. 150 frt fizetéssel aljegyző lett s feleségül vette Edelspacher Erzsébetet, kitől 1750. őszén történt halálakor egy *János* nevű fia maradt. Ez Aradban 1770. márcz. 8. lett tisz. esküdt, nőül vette egy velencei patricius leányát, Capretta Krisztina Annát s 1801. hunyt el. Gyermekai közül Mária Krisztina Alojzia már 1780. meghalt; Anna férjhez ment Vásárhelyi Jánoshoz, *Antal* pedig Kirchbergi Kessler Johannát vette nőül. 1828. jan. 3. adományúl kapta Csermő egy részét. Mint főszolgabíró s másod-, majd első alispán szolgálta Aradot; 1840. kir. tanácsos és 1859. szept. 18.-án birodalmi báró lett. Mh. 1859. Elsőszülött fia *Albert*, 1834—1848. csanádmegyei aljegyző, főszolgabíró, főjegyző, majd alispán, 1843—4. csanádmegyei és 1848—9. makói követ, 1850-től aradi törvényszéki ülnök, 1855—7. csanádmegyei főispán; ki 1875. okt. 5. a magyar báróságot is megszerezte. Aradon, hol élénk részt vett a közügyekben, életének 82. évében 1890. okt. 26. hunyt el. Benedekfalvi Luby Stefániával 53 évig tartó házasságából született gyermekei: 1) *Béla* szül. Makón 1836. febr. 17., — 1859. mint főhadnagy vett részt az olasz hadjáratban. 1865. Aradmegye tisz. főjegyzője, 1868—9. az Alföld szerkesztője, 1875—8. a kisjenői kerület képviselője, s a mérsékelt ellenzék elnöke s később a tiszavölgyi és a szolnok-csongrád-balparti armentesítő társulat elnöke s Aradon az Adria-társaság főügynökségének vezetője lett. Megh. Aradon 1890. jún. 18. Feleségétől Földeáki Návay Irmától való gyermekei *István*, aradi szolgabíró, † 1891. és Mária (gr. Bolza Gézáné), † 1892. január 23. — 2) *Antal*, 1889—91-ig Aradmegye főjegyzője. Nejétől, Remekházy Józsatól született gyermeke *Fózsef*. — Albertnek testvére 1) *Sándor* cs. és kir. kamarás, volt őrnagy és főrendiházi tag (neje Vay Klára); 2)

¹⁾ *Megyei jk.* 1789. 2807. és 3046. sz. — ²⁾ *HTT.* 1792. okt. 5., 22,299. sz. —

³⁾ *Jk.* 1794. 162. sz., 527. l. — ⁴⁾ *Journal*, 1789. 2703. sz.

Johanna csillagkeresztes hölgy, b. Hammerstein-Gezmold Adolf özvegye. 3) Karolina, Nyéky Mihályné, † 1839. és 4) Vilhelmina, Edelspacher Imréné¹⁾.

Bánhidy László glogováczi kincstári ispán, majd Aradmegye törvényhat. bizottságának tagja volt (szül. 1810. † 1883.). 1846. vette nőül Markscheid Klárát, kitől 3 fia és 7 leánya született²⁾.

Bánó János a kamarától 1820. jún. 9. vette át Baltyélet³⁾.

Beke Mihály és **Bélay** Mátyás 1754. czimeres nemsek.

Beliczay (Jeskófalvi) József, László bihari alispán unokája, 1783—6. bihari s 1786—1789. július 12.-ig (haláláig) aradi alispán; feleségétől, Szentmiklósi Pongrácz Klárától született fiai *József*, biharmegyei jegyző, Miksa katonatiszt, János katona és Ferencz; leánya, Róza, Szentiványi Benedekné⁴⁾.

Beliczey (Bajszai) Sándor nemességét 1790. nov. 23.-án ismerte el Aradvármegye, melynek 1794. alszolgabirája lett; testvére, József békésmegyei szolgabíró, Aradtól 1790. júl. 21. Bibicsöztöndíjat kért fia, János részére⁵⁾. E családból származik B. István, Békésmege volt főispánja.

Benedek Ádám vadászti nemest Lendvay Ferencz urad. tisztartó ismételve bilincse veretvén, a megye 1785. május 2.-án a szolgabíró és esküdtet bízta meg a nemesi jogon ejtett sérelem megvizsgálásával⁶⁾.

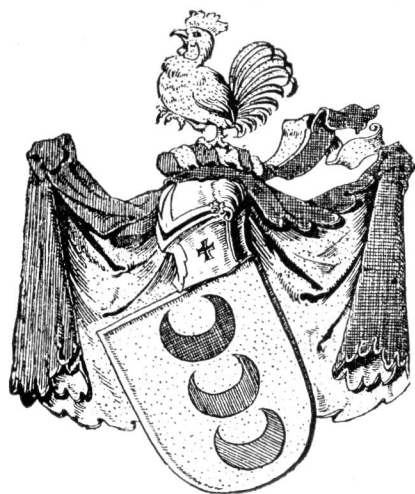
Beniczky (Beniczei) Imre 1768. febr. 27. Liptó- s 1768. decz. 13. Aradmegyében hirdette ki nemességét. Felesége, Szebeni Éva, 1769. márcz. 3. Aradmege előtt testvérét, Illést tette teljes meghatalmazottjává⁷⁾. Fia, *Imre*, 1771. okt. 21. esküdt lett; † 1781.

Bethlen (Bethleni) Gábor gróf, v. b. titkos tanácsosnak s erdélyi kancellárnak, Ádám († 1748.) s Bánffy Klára fiának, tekintve őseinek s önmagának különösen az 1756. évi hadjáratban szerzett érdemeit, Mária Terézia már 1758. ápril elsején átadatta s 1764. ápril 17. ünnepesen is odaajándékozta 1) a küüllői uradalmat a radnóti kastélyal 78,000, 2) a nagyhalmágyi uradalmat 100,000 forintért⁸⁾. s még négyet, összesen 360 ezer forint értékben⁹⁾. Fiának, József kincstárnoknak gr. Zichy Jozefától¹⁰⁾ született gyermekei megosztottak az uradalmakon; Józsefnek († 1846.) Halmágy jutott. Fiai 1876. eladták a halmágyi uradalmat, melyet gr. Esterházy Móricz vett meg; ez már 1880. febr. eladta Grabovszky-Wronke-Frankenstein gr. porosz nagybirtokosnak, ez — fél millió forinton — 1881. júniusában Philippart bankárnak s ez 1886-ban Schweiger József bécsi lakosnak.

Bibics (Dévai) régi illyr-család, melynek czimere már 1340-ben előfordúl a bosnyák nemzetségek czimergyűjteményében¹¹⁾. Bibics Lukács és

¹⁾ B. *Bánhid*y Albert, a megyei jegyzőkönyvek és családi jelentések alapján. — ²⁾ Családi jelentés. — ³⁾ *NRA.* 1804., 8. — ⁴⁾ *Vay*, Német hívség, 557—564. — ⁵⁾ *Megeyei jk.* 1790. 164., júl. 21. 5. és nov. 23. 20. sz. — ⁶⁾ *Jk.* 1785., 294. — ⁷⁾ *U.-o.* 1768. 308. és 1769. 39. sz. *Nagy* Ivánnál (I. 294—300.) nem állnak a táblázaton. — ⁸⁾ Ide tartoztak Nagy-Halmágy mv., Pojenár, Csoheszt, Ocsisor, Juonyeszt, Mermest, Bojest, Alsó- és Felső-Vácza, Baszarabásza, Kazanyest, Csungány, Prevelény, Sztyeje, Ternava, Riskulicza, Báldovény, Ternovicza, Kiulest (Tyulesd), Obersia, Dobroc, Lyeants vagy Lahócz, Vidra, Gross, Lazur, Banyesd, Krisztesd, Vasdócz, Brusztur, Szirb és LungSORA fálvak; tovább ezen részbirtokok: Lessova, vagyis Kis-Lésza, Tisza, Lyásza, Brotuna, Sztrimba, Valyemare, Csucs, Magulicsa és Brocsova. — ⁹⁾ Az eredetiről a m.-vásárhelyi kir. közjegyzőség által 1876. febr. 14. hitelesített másolat a halmágyi urad. levéltárban. — ¹⁰⁾ Az egyetlen, kinek holttestét az uradalom eladása után nem vitték el a Bethleneknek a halmágyi Sortok oldalában levő sírboltjából. — ¹¹⁾ *Thallóczy*, Az »illyr« czimergyűjtemények. 31., 45—6. és 107. l.

János Rákóczi idejében erdélyi postamesterek, egy kopilovácsi (bolgárországi) lakos fiai, 1722. október 30. kaptak magyar nemességet¹⁾; *Jakab* Déván telepedett le s Dévai névvel nyert magyar nemességet; 1724. III. Károlytól 1293 frt 60 dénáron megszerezte a 14 elhagyott jobbágytelekből álló Kovácsházát²⁾ s 1749. júl. 28. Aradmegye előtt ünnepiesen tiltakozott az ellen, hogy unokatestvére, György, Kovácsházáról írja előnevét a törvényes Dévai helyett³⁾. B. *Jakab* Aradon telepedett meg s 1735–1746. május 25-ig Arad alispánja s kir. tanácsos volt. 1745-ben vásárolta meg Fazekas-Varsándot, Nyéket, Komlóst, Harkályt, Alatkát, Moróczot és Zarándot. Ezek közül különösen Komlóst emelte, melyet 1748. óta Szent-Annának neveznek. Vásártartást eszközölt ki számára, szép. templomot s a kegyesrendiek számára gymnasiumot építtetett ottan. A nép maig is regél kincseiről⁴⁾. Ingyen szolgálta a vármegyét, mely



Bibics-czímer.

magvaszakadt az aradi családnak, melynek javait azonnal zár alá vétette a vármegye⁶⁾. — Fekete György aradi főispán 150,000 frton azonnal fölkerlte ugyan a Bibics-javakat⁷⁾, az özvegy azonban visszaváltotta valamennyit s megis tartotta sokáig. A vármegye 1773. okt. 11. tette levéltárba végrendelet⁸⁾. B.-né 1772. okt. 29.-én kiegészítette a szentannai gymnasiumot s 1774-ben alapítványt tett a tanulóifjúság részére, miről az 1827: XXIV. t.-cz. is hálásan emlékezik. (Ezen gazdag alapról később ez iskolák történetében bővebben fogok szólni.) Gr. Fekete már 1773-ban átvette a Bibics-javakat. Bibicsné 1776-ban meghalt s 1781. márcz. 28. Aradvármegye azt jelenthette, hogy a család rokon férfiága is kihalt⁹⁾.

¹⁾ *Békésm. tört. évk.* X. 52. Ezt Aradban 1781. okt. 17. hirdették ki. *Megyei jk.* 1781. 101. sz., 212. — ²⁾ *NRA.* 238., 42. és XIX. *LR.* 211. V. ö. *König*, A bulgárok betelepítése Dévára. Dévai reálisk. ért. 1882., 3—11. — ³⁾ *Megyei jk.* 1749., 335. l. —

⁴⁾ E szerint Bibicsét egyik bérese értesítette, hogy sok kincset talált a földvári sáncban; Bibics felakasztatta őt s a sok kincset magához vette. Egy öreg sváb szerint »wegen Hochverrath« fekete zárt kocsin Bécsbe vitték őt, honnan nem is jött többé vissza. —

⁵⁾ *Megyei jk.* 1749., 321. — ⁶⁾ *NRA.* 238., 45. *Pfeiffer*, A temesvári főgymn. tört. 16. — ⁷⁾ *NRA.* 82., 13. — ⁸⁾ Közli ezt *Weiser*, II. 225—236. — ⁹⁾ *Jk.* 1781., 86.

Biró (Esztelneki) *Mózes* aradmegyei írnokot, Albert fiát s Imre erdélyi kir. tárnok unokaöccsét, Csík-, Gyergyó- és Kászonszékek 1793. május 6. adott bizonyosságának alapján 1794. nov. 10. Aradmegye is ösi, tősgyökeres, javadalmas család ivadékának ősmerte el s mint ilyentől, meg sem kívánta privilegiumai előmutatását¹⁾. Úgy látszik, testvére volt Pál, kinek aradi házát 1793-ben a kincstár 2250 forinton vette meg²⁾. Hasonló nevű fia, *Pál*, 1821. aradmegyei aljegyző lett s részére Lovász Imre bevallotta Czigánka, máskép Zsigmondháza falut, mi ellen a kincstár már 1819. decz. 15. tiltakozott³⁾. 1827. márcz. 28. Aradmegye szbírája és esküdtje megintette id. *Biró* Pál özvegyét, Késs Évát és gyermekeit, Adalbertet, Pált, Amáliát, Klárát és Imrét, hogy *Czigánka*, máskép *Zsigmondháza* pusztá felét, melyet Lovászféle jogon bírnak, a Lovász-családnak magvaszakadván, bocsássák vissza a fiscusnak⁴⁾. Albert sok évig volt aradi táblabíró; gyermekei 1) *Imre* aradi alispán (szül. 1821., † 1888.), kinek feleségétől, Bártfai Glatz Johannától csak leányai maradtak; 2) *Éva*, 1835-től Hendrey Ferenczné † 1892.; 3) *Janka*, Kopcsányi Burdács Lajosné és 4) *Kálmán*, orsz. képviselő, kir. tanácsos, kinek feleségétől, Kornya Amáliától († 1889. május 6.) 2 fia (Lajos és Albert) s egy leánya (a regényíró Kornélia, Gosztonyi Kálmánné) maradt. A család másik ága az ifjabb Páltól (*Mózes* fiától) származott le.

Bittó (Sárosfalvi és nádasi) Mihály (szül. Vajkán, 1698., meghalt Pécskán 1778.) Aradmegyében 1771. ápr. 11.-én hirdette ki nemességét, melyet Pozsonymegye 1770. január 8. bizonyított⁵⁾. Feleségétől, Chemez Katalintól 1741. febr. 21. Vajkán született fia, Mihály, ki 1774. szept. 26.-tól mint aljegyző szolgálta a megyét; 1770. decz. 10. táblabíró s a modenai uradalom pénztárnoka lett⁶⁾ és mint Aradmegye főpénztárnoka Aradon, 1786. febr. 4. halt meg. Feleségétől, Stanislovics Máriától⁷⁾ öt kis gyermeke maradt: *Anna*, *Imre*, *Albert*, *Viktória* és *Mihály*⁸⁾. Albert 1799–1834-ig szolgálta Aradmegyét, melynek főjegyzője, majd alispánja s három ízben országgyűlési követe volt. 1827. decz. 9.-én B. Jánossal együtt Kujed egy részét kérte adományúl. Ő és Imre 1815. február 15—17.-én 134,000 forintot szerezte meg Silingyia, Lugozó és Járkos $\frac{2}{3}$ -át János a Dániel ágából származott. Míg Dániel testvére Joachim, 1785—6. aradmegyei írnok és tiszt. esküdt, Aradmegyének 1786. ápr. 20. adott bizonyítványával pozsonymegyei jószágára vonult⁹⁾, maga Dániel 1788—9-ben Aradban maradt, mint a hadsereg számára küldött szállítmányok egyik felügyelője s Aliosnál elejtven néhány rablót, ki szállítmányát útközben megtámadta, II. Józseftől 50 aranyat kapott¹⁰⁾. Fia volt István s ezé az említett János, 1820-tól alügyész, kinek fia, Károly, jelenleg Aradmegye főlevéltárnoka. Joachim ágából származott István (szül. Sárosfán 1822. május 3.), 1848. óta a képviselőház tagja, majd igazságügy-miniszter, 1872. a ház elnöke s 1874—5. miniszterelnök. Testvére Kálmán, Béni és Lajos (szül. 1823., † 1889.) Az arad- és pozsonymegyei Bittók Aradban levő javaikat (Silingyia, Lugozó, Járkos) 1891-ben 320,000 frton egy aradi, csanádi és békési földművesekből álló szövetkezetnek adták el. Bittó István simándi házát és birtokát Löwinger Sándor aradi lakos 72,000 frton még 1884-ben megvette.

¹⁾ *Jk.* 1794., 137. — ²⁾ *NRA.* 1799., 19. — ³⁾ *NRA.* 1803., 22. — ⁴⁾ *NRA.* 1820., 35. — ⁵⁾ *Jk.* 1771., 138. sz. — ⁶⁾ *U.-o.* 1770. 267. — ⁷⁾ *U.-o.* 1785., 164. — ⁸⁾ *U.-o.* 257. és 307. — ⁹⁾ *U.-o.* 608. — ¹⁰⁾ *Temesvári kir. biztosság*, 1789. aug. 18., 1764. és *jk.* 1789., 2650. sz.

Blaskovich József, egy 1599. Rudolf királytól megnevesített trencsényi család ivadéka, 1793. Arad- és Békésmegyében a selyemtenyésztés inspektora volt. Leánya, Teréz, Gyurcsányi Ignáchoz ment férjhez.

Bogáthy Pál a debreczeni kerület tartományi főbíztosa volt már 1741-ben s mint ilyen, gyakran megfordult Aradban, hol a modenai javakból ő is vásárolt birtokot. Mária Terézia 1750. márcz. 16. meg is hagyta a megyének, hogy B.-nak Edelspacher Mátyással való pörében jog és igazság szerint járjon el¹⁾. 1753. márcz. 16-tól 1769-ig pedig a modenai uradalommal perelt, mivel ez háborgatta Kakucs nevű pusztájának határait²⁾. Utóbb mint udv. tanácsos vonult vissza nagybuzsáki pusztájára, hol 1772. júl. 11. két cselédjével együtt meggyilkolták. Gyilkosai közül 7-et 1774. május 13. végeztetett ki a vármegye, de még 1789. is halálra ítélte néhányat a törvényszék³⁾. B. első felesége Türk Anna Mária volt s a második Diószegi Zsuzsánna, ki 1772. aug. 4. már tiltakozott az Edelspacher-családnak Ség vagyis Buzsák pusztán tett foglalásai ellen⁴⁾.

Bogdánovich (Kavnai) Dávid 1804-ben szerezte meg a kincstártól Kavnát s 1808. Brusztureszket, Dulcselét és Zimbrót⁵⁾. Testvére, György, 1809. az aradi gyalog nemes fölkelők kapitánya volt s ő is két nemesi fölkelésben vett részt; 1813. óta mint pénztárnok, 1829-től mint táblabíró szolgált a vármegyét. Aradvárosában már a XVIII. században több B. viselt tisztségeket.

Bogyó József aradmegyei irnokot Nyitramegyének 1794. júl. 10.-én kelt bizonyítványa alapján 1795. márcz. 3.-án Aradmegye is a nemesek jegyzékébe igtatta⁶⁾.

Bohus (Világosi) László alapította meg e lipómegeyi család aradi ágát. Feleségétől, Bene Juliannától született gyermekei Francziska (előbb Balásovich Jánosné, utóbb Cseh Miklósné); Kata (Beliczay Imréné) és Imre, a kir. tábla esküdt jegyzője. *Imre* 1741-ben Aradmegye ügyésze, 1743. márczius 14. táblabírája s 1744—48. főszámvevője lett. 1747. márczius 5. igtatták be első aradi birtokába, Kis-Ölyvedbe⁷⁾. A modenai uradalomnak, melytől ezt vásárolta, 1750. ápril 1. ő lett a jószágigazgatója⁸⁾. Mint ilyen, már 1755. új címerez nemeslevelet eszközölt ki a királynétől⁹⁾. Aradon akkor ő-neki volt a legnagyobb háza; hanem azért 1767. ápr. 23. készségesen fölajánlotta a kamarának, hogy Arad városa odatelepítése végett elcseréli Zimánd nevű pusztáját¹⁰⁾. Az alku végét már nem érte meg, mert 1771. nyarán meghalt. Özvegye, Kelecsényi Julianna, 1772. augusztus 12.-én Takács Jánost tette a maga s gyermekei (Júlia, János és Antal) ügyvé-



Blaskovich-czímer.



Bohus-czímer.

¹⁾ *Jk.* 1750., 366—7. — ²⁾ *NRA.* 1836., 47. — ³⁾ *Jk.* 1789. 720. sz. és *Lakatos*, II. 162—3. — ⁴⁾ *Jk.* 1772., 187. sz. — ⁵⁾ *NRA.* 1788. 2., 8. — ⁶⁾ *Jk.* 1795., 189. — ⁷⁾ *NRA.* 1719., 69—70. *Bohus* Imre 17:7. annak fejében, hogy Szöllös, Fővényes, Becsér, Kankarék, Csomó-Telek, Saágh, Szillas, Somos, Szentus, Pöll, Pecsér, Kaproncza, Szerencs, Eötvenes, Kulpa, Nagy-Péll (máskép Orvélly), Szent-Pál, Kis-Varjasház, Kis-Soffronya, Kis-Oliveth (máskép Kis-Telek, a ráczoknál Blaskovich-Szelistye, a magyaroknál Blaskovich-Teleke néven) pusztákat és Szakács-dűlőt, mind Aradmegyében, a kincstár számára feljelentette, kéri a kamarai tanácsot, eszközölne ki részére nádori adományt Kis-Oliveth (vagyis Kis-Telek) pusztát, vagy legalább annak bérletét illetőleg. (*NRA.* 972. 68.) — ⁸⁾ *Jk.* 1750. 405—8. — ⁹⁾ *Nagy* Iván, II. 155—6. — ¹⁰⁾ *NRA.* 1458., 23.

dév¹⁾. 1778. nov. 18. a kincstár Zimánd pusztáért már csakugyan nekik adta Világos mezőváros és Galsa felét²⁾. Ez időtől fogva használja »Világosi« előnevét a család. 1776-ban Bohus János már aradmegyei aljegyző volt, midőn Szaplonczay János aradmegyei táblabíróval közösen bérbe vette a diósgyőri kincstári uradalmat³⁾. Testvére, Antal, ki már 1782-ben őrnagy volt, 1786. nyarán Temesvárt nőtlennül elhunyván⁴⁾, a szép virágzásnak indult család, melynek a világosi uradalomból évenként 19,800 frt jövedelme volt⁵⁾, aggódott, hogy idegen kézre száll a vagyon, mert Urbányi Annától B. Jánosnak is csak egy János nevű fia maradt életben⁶⁾; ez pedig 1796-ban még nőtelen lévén, már azon gondolkozott, hogy a fiúág kihaltával özvegy édes anyját, Urbányi Annát s ennek utódait tegye a világosvári uradalom örökösivé. Ilyes szándék ellen azonban a kincstár azonnal tiltakozott⁷⁾. Ifj. B. János főszolgabíró ekkor elvette Béra Annát, kitől 1801. János nevű fia s utóbb két leánya (Mária és Emília) született. Az irodalompartoló főszolgabíró már 34 éves korában, 1811. január 9. elhunyt. Fia, János, 1823. vette nőül Szögyény Antóniát s 1873. szept. 6. tartotta aranylakodalmát. E nemes párnak a közéletben való szereplésével már bőven foglalkoztam. B. János 1848—9. és 1861. Aradvármegye főispánja, 1883. márcz. 4., felesége 1890. jan. 5. hunyt el. Gyermekük Zsigmond, István, László és János. Zsigmondnak Vásárhelyi Júliától született fia János elhunyt, Ilona gr. Breda Viktor neje; maga *Zsigmond* 1887. május 26. óta a főrendiháznak élete hosszáig kinevezett tagja. *István* neje Rothenfelsi gr. Königssegg Júlia. Gyermekük nem lévén, a király 1886. aug. 14.-én megengedte, hogy mostohafia, Bartha Lajos a Bohusok nemességét s világosi előnevét utódaival együtt használhassa. *László* és Görgey Berta gyermekük Elma (Loósi és egervári Solymosy Lajos neje) s Margit. *János*, a negyedik testvér, 1874. ápr. hunyt el. A családi sírkápolna alapját 1874. június 7. tették le.

Bolován Simon, Péter, Blaga, Mihály, János és Tivadar 1785-ben birtokos nemesek.

Boros (Szenttamási) Pál Aradmegyében 1771. ápr. 11. hirdette ki Csikszéktől kiállított s az erdélyi kanczelláriától 1770. márcz. 27. expedált bizonyítványát arról, hogy ő Erdélyben birtokos nemes⁸⁾. Fia, József, ugyanakkor halt meg Aradon. Imre 1785. csak pár hétig volt Aradmegye aljegyzője.

Boros (Zelenei) Jakab I. Lipóttól 1700. szept. 13. nyert nemességét. Fia *Mátyás* és unokája *Mihály* a nógrádmegyei Zelenéről Aradra költözött, hol Mátyásnak második fia, *Márton* született. Mihály fia volt *Mátyás* s ennek fiai *József* lippai kincstári ügyész, ki 1840. őszén megvette és szállóval ültette be a Paulis fölött emelkedő s most róla nevezett Boroshegy 4—5 holdnyi kopár területét; *András*, aradi gyógyszerész, ki *Márton* unokatestvérével együtt Nógrádmegyének 1832. aug. 27.-én és Aradmegyének 1833. márcz. 18.-án kelt bizonyítványával igazolta a család nemességét⁹⁾. Ennek gyermekei Lajos, József, aradi ügyvéd, Frigyes főmérnök, minist. osztálytanácsos, István huszárszázados, Adolf, Oktávius, Amália, Teréz és Francziska. *Márton* fia volt *Péter*, ennek fia *Márton*, előbb gymn., majd — midőn a gymn. oktatást a minorita-rend vette át —

¹⁾ *Jk.* 1771., 277. Júlia ekkor már egy Kelecsényi özvegye volt; utóbb Urbányi József alezredeshez ment nőül, s 1812. Aradon mint ennek özvegye hunyt el. — ²⁾ *NRA.* 1209. — ³⁾ *Jk.* 1776., 64. sz. — ⁴⁾ *U.o.* 1786., 852. — ⁵⁾ *U.o.* 1787., 255. sz. — ⁶⁾ Zsigmond 1782. már fél éves korában elhunyt. — ⁷⁾ *NRA.* 1788., 9. — ⁸⁾ *Jk.* 1771., 140. — ⁹⁾ *U.o.* 1832., 1333.

elemi isk. tanító (szül. 1787., † 1860. nov. 19.), kinek neje Horváth Annától született gyermekei: 1) *Sándor*, ügyvéd, († 1877.) neje Mándoky Jozefa; gyermekei Berta, Andor államvasuti tisztviselő; Iván, aradmegyei aljegyző és Rózsa Dr. Borsos Béláné; 2) *Zsigmond*, † 1858.; 3) *József*, kovácsmester és aradvárosi törvényh. biz. tag; († 1887); felesége Edelmüller Paulin; 4) *Katalin*, Öry Ferenczné († 1893.), gyermekei: Erzsi Szathmáry Jánosné; Mariska Balás Kálmánné; Sándor, Ferencz, Ilona Sasi Szabó Pálné; Aladár, Irén Borsos Gézáné; Eszter és Béla; 5) *Béni*, kir. tanácsos, országgy. képviselő, az arad-csanádi vasút igazgatója (szül. 1839. ápr. 7. Aradon). 1888. óta Gurahoncz és Bonczesd uradalmak tulajdonosa; neje Rózsa Hermintől született gyermekei Béni, Anna, Margit, Jenő, Emma és József. 6) *Jenő*, államv. főmérnök; († 1891); felesége Wenger Berta; 7) *Vida*, aradi főrealisk. igazgató (szül. 1842. jún. 7. Aradon); neje Rödiger Malvintól született gyermekei Janka, Dóra, Malvin, Vida és Zelma.

Boros József aradmegyei esküdt 1771. febr. 4. Borsodmegye bizonyítványával igazolta nemességét¹⁾ Fia volt *Pál*, ki 1785. a czímeres nemések között szerepel. Felesége Kászonyi Borbála volt²⁾.

Bors (Csíkszentkirályi) Józsefet, Aradon a Maroshíd kamarai vámosát, az erdélyi főkormányshék elösmerése s Mosonmegyének 1767. márcz. 9. adott bizonyítványa alapján 1794. nov. 10. Aradmegye is a nemések közé sorozta³⁾. Ósrégi családból származott; atyja Lázár, György fia, 1771. kir. pénztárnok volt; József fia György s ezé István, ki Apor Júliát vette feleségül. A család másik ága 1832. osztrák báróságot szerzett⁴⁾.

Bosnyák József 1750. aljegyző, majd aradmegyei szolgabíró, 1754. már a czímeres nemések közé tartozott; feleségétől, Szelezcky Borbálától született fiát, *Fános Antalt*, Borosjentőben 1755. május 26. keresztelték⁵⁾. B. Antal és Kövér Antal 1820. közösen vették meg Bonczesdet és Honczisort a Drócsa-erdővel együtt, sőt május 10.-én Brostyile remanentialis földét is Boncsesdhez kívánták csatolni⁶⁾. Antalnak fia *Károly* 1796. született, 1836. nőül vette Korneli Amáliát, 1830. szolgabíró, 1850. kataszteri inspektor lett s 1873 febr. 17. hunyt el; fiuk *Imre*, megyei virilista⁷⁾.

Brasován György és Demeter buttyini kereskedők I. Ferencz 1825. nemességre emelte. Kakarót 1825. nov. 21. vették át⁸⁾.

Brünek Károly megyei főpénztárnok 1828. jan. 3. királyi adományul kapta Csermő egy részét; nővérei: 1) Júlia (szül. 1803., † 1886. decz. 16.), Vásárhelyi János csanádi alispán és követ neje; s 2) Judit (szül. 1807. † 1892. ápril 4.), Vásárhelyi Albertné. E nemes hölgyek az absolutismus kezdetén megérdemelték a haza háláját.

Buczurka Lászlót Mária Terézia 1760 nemesítette meg és czímerébe 3 aranygyűrűt adott⁹⁾. Fia Mihály 1789. halt meg¹⁰⁾. 1785. György táblabíró és Miklós szerepel az armálisták közt. 1876-ban B. Ferencz ménesi és József nagykamarási jegyző volt.

Buday József 1754. czímeres nemes.

Budiács Pál Trencsénmegye bizonyítványa alapján Aradban 1775. jún. 19. hirdette ki nemességét¹¹⁾, melyet őse, András oroszlánkői várnagy szerzett¹²⁾. Fia, *József*, 1782-ben szentannai tanuló, *Imre* 1805. az

¹⁾ *Jk.* 1771. 45. — ²⁾ *U.-o.* 1785., 1054. — ³⁾ *U.-o.* 1794. 528. I. — ⁴⁾ Nagy Iván, II. 194—8. — ⁵⁾ *Bjenci anyakönyv.* — ⁶⁾ *NRA.* 1803., 30. és 32. — ⁷⁾ Családi jelentés. — ⁸⁾ *NRA.* 1823., 8. és *Hazai Tud.* 1825. II. 98. — ⁹⁾ Nagy Iván, II. 276. — ¹⁰⁾ *Jk.* 1789., 3910. — ¹¹⁾ *U.-o.* 1775., 175. — ¹²⁾ F. M. O. Minerva, 1832. III. 505—10. Nagy Iván, II. 256—7.

aradmegyei nemes fölkelők egyik hadnagya; unokája, *Imre*, 1844. a temesi kerületben tartományi albízott volt. A család tagjai most is élnek Aradban.

Bujánovics (Ággtелеki) Sándor 1836. Aradmegye főjegyzője.

Bukovinszky-család 1785. Aradban még nem tudta igazolni Árvában és Zemplénben elősmert nemességét.

Buzgány László Aradon 1743-ban 814 frt 46 kron vett egy házat¹⁾.

Capdebo I. Kapdebo.

Consbruch Pál gróf 1721. aug. 10.-tól Aradvármegye főispánja. Aradvármegyében sok jószágot szerzett, s ezek feje *Zaránd* volt, hol 1733. templomot építtetett. Aradon is emeltetett házat. Működéséről bővebben volt szó † 1738.

Constantinovics Miklós 1760 kapott czímeres levelet²⁾. 1785. már Aradon is fölvették a jegyzékekbe. Fia, *Imre*, 1806—8. Aradváros polgármestere volt. — *C. Gábor* a virilistaság behoztakor e joggal lett Aradmegye bizottsági tagja.

Csernovics (Mácsai és Kisoroszi) *Mihály* és első feleségétől, *Georgievics* Johannától való fia, *János*, 1720. kapott czímeres nemeslevelet³⁾. Az özvegyen maradt *Mihály* 1722. vette feleségül *Koványi Jankát*, *Szirovicza Rankó* özvegyét, ki árvájával, *Györgygyel* együtt, atyai örökségén kívül mintegy 9500 frt értékű ingóságot vitt magával. 1724. ebből mintegy 4513 frtot fordított *Edelspacher Zs. simándi*, *újfalui*, *tövisegyházi* és *mácsai* részeinek megvételére; és *Simon*, *Pál*, *Anna*, *Alojzia* vagy *Alka* s *Arzén* nevű gyermekei mellett 1742-ben fiává fogadta *Szirovicza Györgyöt* is, minek édes gyermekei ellenmondottak. *Mihály* 86,200 frton 1744-ben *Futakot* is megvásárolta s 1745-ben elhunyt Aradon, hol szép emeletes háza volt. Mintegy 170,000 frt értékű vagyont hagyott maga után. Özvegye szintén folytatta a vagyonszerzést s ő szerezte meg *Kurticsot* és *Kutast*; a Cs.- és *Szirovicza*-fiúk azonban folytonosan versengtek egymással. *Koványi Johanna* halála (1751) után 1754. január 23. a rokonok egyezkedtek ugyan, de *Szirovicza Arzén*, *György* fia, 3 éven át még ezután is a maga részére foglalta le a jövedelmeket, főleg, mivel *Pál* és *Simon* 1751. kivándoroltak Oroszországba. Ott *Pál* csakhamar elhunyt *Moszkvában*, *Simon* pedig megházasodott s *Kachire Máriától* *György* nevű fia született, ki 1772. már özvegyen hagyta nejét, *Brankovics Erzsébetet* s árván fiát, *Istvánt*. Végre az öt Cs. közt a 465,800 frt 81 kr vagyonon megtörtént az osztály⁴⁾. A családot *Mihály* legkisebb fia, *Arzén* folytatta tovább. Már 1771. özvegyen hagyta *Glogovánka Máriát*, kitől való fiai



Csernovics-czímer.

1) *Jk.* 1743., 269. — 2) Leírása *Nagy*, II. 50. — 3) *NRA.* 279., 25. — 4) Aradi lyceum Orczy-könyvtára, A. 69., 310—332. l. (Kézirat). *Márki*, *Csernovics Mihály* öröksége. Arad és Vid. 1885., 40. — 5) *Jk.* 1783. okt. 27., 68. és decz. 13., 102. sz. — 6) *P. Nagy* naplója, 1121. — 7) *Tudom. Gyűjt.* 1819. II. 123—4.

1) *Jk.* 1743., 269. — 2) Leírása *Nagy*, II. 50. — 3) *NRA.* 279., 25. — 4) Aradi lyceum Orczy-könyvtára, A. 69., 310—332. l. (Kézirat). *Márki*, *Csernovics Mihály* öröksége. Arad és Vid. 1885., 40. — 5) *Jk.* 1783. okt. 27., 68. és decz. 13., 102. sz. — 6) *P. Nagy* naplója, 1121. — 7) *Tudom. Gyűjt.* 1819. II. 123—4.

1804 kir. adomány czímén igtatták be Simánd mezővárosnak róluk nevezett felébe s az egész Mácsa és Újfalu birtokába. Gyermekei csak Pálnak maradtak. Ezek közül Péter 1813. márczius 13. Mácsán született; 1831. nőül vette Vojnicz Laurát († 1840.). 1843. orsz. követ volt; 1845. nagyobb útat tett a Keleten, 1848. temesi gróf, főispán és kormánybiztos volt, majd Mácsára vonult vissza, melyet 1862. eladott gr. Károlyi Györgynek. Mh. 1892. ápr. 27.-én. Túlélte fiát, *Arzént*, ki Bécsben 1889. szept. 17. halt meg s nejétől, Anastásievics Rózától, négy gyermeke maradt (Margit, Ilona, Pál és Mihály.) Péter testvérei voltak György, 1848/9. huszárörnagy, († 1887. jún. 23.), kinek Bárczy Emmától 4 gyermeke maradt és Emília, ki 1847. aug. 30. Aradon Damjanich János kapitányhoz ment nőül.

Csiky Tivadar 1760. nyert nemességet. E családból való *János* aradmegyei főorvos, kinek Verzár Ilonától született gyermekei: 1) *Gergely* (szül. Pankotán 1842. decz. 8. † Budapesten, 1891. nov. 19.) drámaíró, a m. tud. akadémia lev. tagja, 1881. márcz. 10. óta Arad díszpolgára; neje Bakody Amanda, kitől egy fia született; 2) *Károly* (szül. Aradon, 1848. júl. 18.) Aradváros árvaszéki ülnöke; első feleségétől, Reck Bertától († 1880.) való egyetlen leánya, Irén, kiskorában hunyt el; második nejétől, Vertán Rózától született Margit és Lenke; 3) Ilona, Nachtnébel Ödön aradi ügyvéd neje, † 1894.

Csomor Antal 1785 már Arad nemesei közt foglalt helyet; fia volt *József* (szül. 1774., † 1836. nov. 6.), kinek nejétől, Török Bertától származott fia, *Antal* (szül. 1802., † 1836. aug. 16.) *Antal*, 1813-tól Aradmegye egyik tisztviselője, ki 1827. decz. 9.-én Kujedben birtokot kért a királytól. Az apának és fiúnak szentannai sírkövére Vörösmartynak ezt az alkalmi költeményét vésette Török Berta:

»Egy özvegy, boldog mint nő és mint anya egykor,
Míg e szép neveket sorsa viselni hagyá, —
Keble kihalt örömét e kőnek alája temette
Jó férje s szeretett magzata hamvaiban.
Eltemeté bennök, mit az élet nyujthata, édest
És örökös gyásznak fellege szálla reá.
Sorsa sötétségén csak a hit fáklója dereng, mely
Túl a síron ígér majdani egyesülést«¹⁾.

Czárán (Seprősi) István, Antal és János 1821. jú. 23. szerezte meg Seprőst s 1822. jún. 22.-én át is adta nekik a kincstár; ünnepiesen azonban csak 1831. május 16—18. igtatta be őket Fascho József aradmegyei főügyész, mint homo regius és Schuller Ferencz csanádi kanonok. A negyedik adományos testvér, Antal és fia, Péter, időközben elhunyt, de Péter özvegyét, fiát és leányát szintén beigtatták²⁾. Cz. *Márton*, ki fejedelmi adományt tett a bécsi fogadalmi templomra, 1854. ápril 22.-én a Ferencz-József rend lovagkeresztjét kapta³⁾. *Emánuel*nak, ki 1843. harmincz éves korában vette nőül Rétháti Kövér Rózát, 1885. Aradon történt halálakor négy gyermeke maradt: Róza (Török Béláné) † 1886-ban Simándon; Márton (neje Kövér Janka) † 1885.; Gizella (Vizmai Lukács Antalné) és Aranka. Cz. *Antal* 1889-ig borosjenei főszolgabíró, 1853-ban vette nőül Vásárhelyi Esztert; 1890. január 29. halt meg. Gyermekeik:

¹⁾ A kő megőrzését a Kölcsey-egyesületben már 1882. febr. 12. sürgettem (Kölcsey-egy. évk. I. 234.); *Brücké* Gyula még korábban (Alföld, 1881., 177. sz.) fölhíttá rá a figyelmet. Mindenesetre kár volna, ha elkallódnék a becses emlék. — ²⁾ *NRA.* 1826., 35., 1809., 1. és *Hazai s Külf. Tud.* 1831. I. 371. — ³⁾ *P. Napló,* 1854., 1241.

Eszter (Heppes Miklós kolozsvári kir. táblai tanácselnök neje); Júlia (Naszády Iván kir. táblai bíró neje); Sarolta (Sipeki Balás Máté kir. törvényszéki elnök neje) és Lenke (Jank János főszolgabíró neje). *Gergely*-nek gyermekei: Francziska, 1864-től Spech Istvánné és Szidónia, Csiky Viktor kolozsvári egyet. tanár neje. 1886-ban István törvényszéki bíró, Márton, Tivadar, Gyula, Géza s Gergely virilisták.

Czigler (Konopi) Antalt 1836. okt. 10. egyszerűen és 1837. június 15—17. ünnepiesen beigtatták Konop birtokába¹⁾. A család utóbb a Konopy nevet vette föl; K. Sándor 1890-ben Konopot Kinczig Jánosnak adta el; † 1890. szept. Testvére K. Kálmán aradmegyei virilista.

Czompó (Hegyí) Ferencz 1799-től szolgálta Aradmegyét; 1805-ben nemesi fölkelésének hadnagya s 1827. decz. 9. esküdtje volt, midőn fölkerete Kujed birtokának egyhuszadát.

Czucz István egy nógrádmegyei nemescsalád ivadéka (szül. 1765., mh. 1830. febr. 13. Paulison, hol kitűnő gyümölcsöse volt), mint ügyvéd jött Aradba, hol 1803. táblabíró s 1805-től pécskai kasznár volt²⁾. A vármegye 1827-ben saját monographiájának megírásával bízta meg³⁾. Kézíratát öccsére, Cz. János ügyészre bízta⁴⁾ s annak I. kötetét, átdolgozva, Fábián Gábor adta ki.

Damjanich Imre 1809. az aradmegyei nemes fölkelők kapitánya, egy másik D. pedig a 2. határőrezred őrnagya volt. Ez utóbbinak fia D. *János*, ki 1847. Aradon mint cs. és kir. kapitány vette nőül rokonát, Csernovics Emíliát⁵⁾. A szabadságharcz hős tábornokát, lábtörése után Aradvár parancsnokát, az osztrákok 1849. okt. 6. végezték ki Aradon. Sógora, Csernovics Péter kiváltotta holttestét s Lahner tábornokéval együtt okt. 8.-án a mácsai parkban temettette el. Közös sírjuk fölé gr. Károlyi Tiborné állíttatott emlékkövet.

Dancs Mihály lázi lakos 1794. ápr. 29. kiadni kérte Aradvármegye levéltárában őrzött nemesi íratait⁶⁾. Őt és Pált különben Aradmegye 1782. aug. 5. nem ösmerte el nemesnek⁷⁾. D. Boldizsár 1876. Aradmegye levéltári segéde volt.

Dankó János 1836. febr. 29. mint aradmegyei levéltárnok s táblabíró halt meg⁸⁾.

Dániel (Szamosújvár-németi) Tivadar, Jeremiás és Pál 1725. szerzett nemességet. Ivadékuk Lukács, ki 1816 január 10. tett végrendeletet, fiai, Jenő, József és Károly részére megvásárolta Drauczot és Duudot, melyeket a fiúk 1820. május 5. a kincstártól meg is kaptak; de csak a vételárnak 1822. febr. 26. történt teljes lefizetése után 1823. január 28. vehették birtokba⁹⁾. *Isván* 1844. mint aradi főszolgabíró egymaga 80 előfizetőt gyűjtött Arad első magyar lapjára, az Aradi Hirdetőre. 1848—9-ben Aradmegye másodalispánja, 1850-ben aradi törvényszéki ülnök lett. *Lászar* (szül. 1798., mh. 1886. aug. 23. Aradon) Aradváros törvényhat. bizottsági tagja volt. Fiai *László*, Aradmegye főpénztárnoka; *Kálmán*, Aradváros közgyámja; *Lajos*, aradi kir. törvényszéki bíró és *Béla*, kinek Bobdai Gyertyánffy Máriától 8 gyermeke maradt, köztük *Endre*, az első magyar ált. bízt. társ. pénztárnoka. — Lászar testvére *Antal* földbirtokos

¹⁾ *NRA.* 18. 6., 1. *Urb. et Conscr.* fasc. 222. nro 13. és fasc. 224. nro 26. (Orsz. It.) és *Jelenkor*, 1837. 213. — ²⁾ *P. Nagy* naplója, 190. — ³⁾ *Márki*, Földr. Közl. 1888., 207. — ⁴⁾ *Tud. Gyűjt.* 1830., XII. 124. — ⁵⁾ Damjanich nagyanya Táborovics vezérőrnagy felesége, Csernovics Pál nővére volt. — ⁶⁾ *Megyei jk.* 1794., 196. — ⁷⁾ *U.-o.* 1782., 112. — ⁸⁾ *Nagy Iván*, III. 235. — ⁹⁾ — *NRA.* 1854., 3.

és Aradvármegye bizottsági tagja 74 éves korában halt meg Radnán, 1887. decz. 16. *Pál* drauczi földbirtokos, *László* torontáli alispán, *Gergely* Aradvármegye virilistái közé tartozik.

Derra András 1741. kapott címeres nemeslevelet¹⁾ s D. Naumus 1821. nov. 11. szerezte meg Morodát²⁾. Miklós 1847. kir. fel-váltótörvény-széki ünlök volt.

Deseő (Szentviszlói) Ádám kir. tanácsost és az aradi s modenai uradalmak igazgatóját 1800. febr. 9. igtatták be Silingyia, Lugozi és Járkos falvakba³⁾. Első felesége Gaal Júlia, kitől Pécskán 1792. István nevű fia született; a második felesége Lovász Antónia volt, Imre aradi alispán és Zsigmond temesi főispán nővére⁴⁾. Fiaik, D. József és Zsigmond $\frac{2}{5}$ résznyi silingyiai uradalmukat 134,000 frton már 1815. febr. 15—17. eladták Bittó Imrének s Albertnek⁵⁾. Zsigmond főszolgabíró fia lehetett Ádám, ki 1838. szept. 17. aradmegei szolgabíró lett.



Deseő-czímer.

Dietrich (Landseei, báró) József (szül. 1780. szept. 23.) meghatalmazottjai, Görgy Sándor és Brezecska János már 1822. nov. 1. átvették a kincstártól a pankotai uradalmat Pankota mezővárossal, Kerék, Szöllős és Csigerel falvakkal s a magyarádit Magyarád, Muszka, Ágris, Almás és Aranyág helységekkel. A magyar udv. kancellária útján 1824. nov. 7. teljes hatalommal látta el Görgy Apáti, Buttyin és Kiszindia átvételére is, és Apátiba 1825. január 5., Buttyinba s Kiszindiába május 7. valóban be is vezették őt⁶⁾. 1827. magyar honosítást szerzett. Felesége 1822. márcz. 29. óta Bera Anna Klára (özv. Bohus Jánosné) volt. Egyik leánya Anna-Erzsébet (szül. 1823., † 1853.) herczeg Szulkovszky Lajoshoz ment férjhez; a másik, Vilhelmina-Jozéfa, 1829. mint négyéves gyermek hunyt el. D. Józseffel 1855. júl. 21. a család főúagon kihalván, uradalmait unokája, hg Szulkovszky József örökölte.

Dulay Antal s **Dvoreczky** János 1754. címeres nemesek.

Edelsheim-Gyulay, I. Gyulay.

Edelspacher (Gyoroki) család magyarországi első ismert őse *Zsigmond*, kinek német nemességét III. Károly 1714. okt. 22. terjesztette ki Magyarországra⁷⁾. 1725-ben 12,908 rajnai forinton vásárolta meg Simánd mezővárost, Lökösháza, Ribicze, Novoszello, Tövisgyháza, Mácsa, Kakucs, Gyorok, Pél és Dombegyháza birtokokkal, melyeket mixta donatio címén s az *erdélyi* kancellária útján kapott⁸⁾. E birtokok határainak megállapítása sok pörre és vizsgálatra adott alkalmat, míg végre Mária Terézia 1775. május 16. kelt új adományával az 1739. elhunyt Zsigmond örökösének 88,445 r. frt fejében odaadta Simánd mezőváros felét⁹⁾, az egész Gyorok mezővárost s Tövisgyháza, Lökösháza, Kakucs, Buzsák és Dombegyháza pusztákat. A *gyoroki* előnevet az erdélyi indigenatussal együtt még 1727. megszerezte Zsigmond, ki mint a tiszántúli összes kincstári javak kormányzója 1728. decz. 2.-án császári tanácsosságot nyert. 1722. szept. 25. III. Károly Savoyai Jenő hg ellenjegyzésével számára védő-

¹⁾ *Nagy*, III. 284—5. a címerek leírásával. — ²⁾ *NRA*, 1811., 35. — ³⁾ *U-o.* 1825., 15. — ⁴⁾ *P. Nagy*, Orodias, 45—7. — ⁵⁾ *P. Nagy* naplója, 1322. — ⁶⁾ *NRA*, 1831. 12., 1870. 41. és 1876. 13. — ⁷⁾ Címere e könyvben, II. 343. lap. 1732. aug. 25. a nemesség igazolására kiküldött bizottság mindamellett is vizsgálatra útasította Aradmegeét E. Zs. nemessége ügyében. (Orsz. It.) — ⁸⁾ *NRA*, 1024., 3. — ⁹⁾ A másikat E. Zsigmond már 1724. eladta a Csernovicsoknak.

levelet állított ki, a legszigorúbban tiltván az összes katonai csapatoknak és polgári hatóságoknak, hogy őt és családját sérteni, aradi házát, birtokait s hozzátartozóit károsítani merjék. Ösmeretes¹⁾, hogy valósággal mindenese volt Arad- és Zarándmegyéknek, melyeket törvénytelenül, teljes hatalommal kormányzott. A király őt 1735. okt. 26. a modenai hercegi uradalom plenipotenciariusává is kinevezte. Életét Aradon 1739. okt. 15. fejezte be. Háromszor nősült. Első felesége Eysforth Maximiliana Terézia, egy régi német nemescsalád ivadéka; a második Gáspárdy Anna, ki csakhamar elhunyt s a harmadik Türck Mária Anna. Ez Zsigmond után özvegyen maradván, újra férjhez ment Bogáthy Pálhoz, ki később hosszas pereket folytatott az Edelspacher-család ellen²⁾. Zsigmond gyermekei: 1) *Ignác-Sándor* 1707. febr. 12. született. Arad- és Zarándmegyéből s az aradi cs. tiszttartóságból atyja már 1728. követül küldette őt a pozsonyi országgyűlésre, melyen azután ismételve megjelent. Békésben eleinte mint főszolgabíró szolgált. Atyja halála után az aradi kincstári javak igazgatója s 1743. márcz. 14. Arad egyik táblabírája lett. 1742. javait, nádori adomány alapján, Ség puszttával gyarapította; ebbe és Kis-Sofronyába azonban csak 1747. márcz. 5. igtatták be, még pedig Arad városa tiltakozása mellett³⁾. Meghalt 1751. decz. 29.-én. Felesége Eistenthal Aisrich vagy Eysrich⁴⁾ Zsuzsánna † Aradon 1772. okt. 18. 2) *Ferencz*, 3) *József* mindakettő ifjan halt meg. 4) *Sybilla* előbb Neanderné, utóbb Buchholzi Neumann Károly neje; 5) *Erzsébet*, előbb Bibics Ferencz, másodsor Bánhidy József és harmadsor Holosnyay János felesége. 6) *Zsigmond* ifjan halt meg; 7) *Mátyás* Ignáczczal együtt szerezte a család újabb javait. 1743. márcz. 14. még kiskorú lévén, a megye gyámokat rendelt melléje, 1744. nov. 20. azonban már mint önálló birtokost vonta felelősségre a katonaaállítás megtagadása miatt. 1768. a modenai uradalom kormányzója lett; e címet azonban 1770. a herceg megvonta tőle. Felesége Kacsamagh Teréz volt. Ignác gyermekei: 1) *Péter*, született Aradon. 1737. nov. 29., † Simándon, 1781. decz. 8. Felesége Lovász Juliánna. 2) *Terézia*, Zombory Mihályné s utóbb Rhea Lajos alezredesnek felesége; 3) *Alajos*, 1769. alhadnagy a testőrségben; 4) *György*; neje Fischer Mária; 5) *Miklós*, theologiae doctor, béli apát, krasznai főesperes, nagyváradi kanonok, Arad- és Szatmarmegyék táblabírája, a simándi r. kath. templom építtetője, † 1803. decz. 13.; 6) *Juliánna*, Salbek Györgyné és 7) *Antónia*, b. Tomassich Miklósné. — Mátyásnak gyermekei: 1) *Zsigmond*, 1790-től Aradmegye alispánja és aransarkantyús vitéz, kit 1805. július 1—3. igtattak be Kreszta-Ménés birtokába. Meghalt 1812. aug. 24. — 2) *Margit*, b. Pichlerné és 3) *Erzsébet*, Dészánné. Ignác gyermekei (Péter, György s Miklós) és Mátyás fia, Zsigmond, 1777. szept. 22.-én vették birtokba Simándot, Tövisgyházát, Lökösházát, Kakucsot, Gyorokot, Buzsákot és Dombegyházát. — Péternek és Lovász Juliánnának fia volt *Fános*, ki Simándon 1777. márcz. 13. született s Aradon 1844. január 1. halt meg. Unokatestvérének, Zsigmondnak gyermekei: 1) *Erzsébet*, Lázár Ágoston ezredes neje; 2) *Mátyás* altábornagy, kinek feleségétől csak egy leánya, Marianne, maradt; 3) *Zsigmond*, ki 1804. május 5. esküdtött fel Aradmegye szolgabírájának s 1829. megyei főbiztos volt. Velök Mátyás és Zsigmond ágának fiúágon magvaszakadt. Ignác unokájának, Jánosnak

¹⁾ L. e. könyvben, II. 300 s köv. II. — ²⁾ *Kiss* E. Károly tanár levéltári kutatásai és szíves közlése nyomán. — ³⁾ *NRA.* 1719., 69. — ⁴⁾ Helyesebben Heusel, ma Házý.

gyermekai 1) *Imre*, 2) *Péter*, szül. 1810., mh. 1889. jan. 13. Simándon; 3) *Mária*, Váradi Török Antal özvegye, † 1889. febr. 4. és 4) *Pál*, szül. 1818., mh. mint szegedi gymn. tanuló 1834. A család folytatója Imre, ki Eleken 1807. okt. 11. született; 1834—44. aradmegyei főszolgabíró volt, s 1881. hunyt el. B. Bánhidly Vilmától való gyermekei 1) *Viktória*, előbb unokatestvérének, Lázár Zsigmondnak neje, kitől született leányát, *Mariannet* († 1893.) 1888. gr. Harnoncour Félix vette feleségül; hg. Thurn-Taxis Egon orsz. képviselővel († 1893.) kötött második házasságából való gyermekei *Miksa*, *Viktor* és *Mathild*; 2) *Vilma*, 3) *Antal* huszárfőhadnagy és jeles orientalista, szül. Aradon, 1846. ápril 14., megh. Budapesten, 1894. szept. 5. Vele fiúágban kihalt az Edelspacher-család, mely másfél-századon át jelentékeny szerepet vitt Aradmegye történetében.

Egyed István, ki czímerében kivont kardú emberkart viselt, már 1754. Aradmegye egyik nemese; fia, *János*, 1767. nyug. modenai tiszttartó, utóbb aradmegyei főpénztárnok s végre torontáli másodalispán. 1785. Aradban az adományosok közt említik. Hammer Katalintól († 1781.) született gyermekei 1) *Antónia*, Mesterháznén, szül. 1765., † 1783.; 2) *Mihály*, szül. 1767., † 1772. febr. 6. Aradon; 3) *Gábor*, ki 1806. Borsossebesen szódagyárat tervezett; 4) *Péter*, † 1819. július 13., mint csintyei főszolgabíró; 5) *Ferencz*, szentannai plébános 1800—2. János leányát, *Rózá*t, Borosjenőben 1757. nov. 20. Vásárhelyi Sámuel vette nőül. János 1768 táblabíró. Felesége nemes Pál Magdolna, kitől gyermekei nem maradtak.

Erdélyi András 1774—81. aradmegyei esküdt. Felesége Huszár Teréz.

Erős Ferencz Pozsonymegye bizonyítványa alapján Aradban 1782. szept. 24. hirdette ki nemességét¹⁾.

Estei Rinaldo, Modena, Reggio s Mirandola hercege, Correggio fejedelme s estei őgróf, III. Károlytól 1726., illetőleg 1732. decz 11.-én Bécsben adományul kapott Arad-Zarándban 122 falut s 82 pusztát²⁾; mi a tiltakozások egész sorát idézte elő. 1737. okt. 26. történt halála után fia, III. Ferencz 1741. magyar honfiúsítást nyert, de *Mária Terézia* ellen csakhamar a spanyolokkal szövetkezvén, a királyné zár alá helyezte uradalmait s 1745. megkezdte azoknak egyenként való eladását, mi ellen a nagyváradi püspökség jószágigazgatója 1745. febr. 27. tiltakozott, mivel némely javai egyenesen a püspökséget illetik. Az aacheni béke 1748. okt. 12. visszaadta a herceg uradalmait, miről a helytartótanács 1749. január 24. Aradmegyét is értesítette, a herceg pedig 1750. ápr. 1.-én jószágigazgatóját, Bohus Imrét, az eddiginél szélesebb hatalomkörrrel látta el. 1768. január 4. azonban Aradmegyétől ő-maga kért ellene vizsgálatot Barnótra s öt más helységre nézve s Edelspacher Mátyást tette jószágigazgatóvá. Az uradalom nagy részét különben bérbe adatta s a jobbágyoknak elég okuk volt panaszkodni a bérlők zsarolásai ellen. III. Ferencz 1770. június 15. Edelspacher Mátyást is megfosztotta a jószágigazgató-ságtól s helyette 1770. aug. 15. Pikéthly Mihályt nevezte ki. Ő volt az utolsó jószágigazgató. III. Ferencz ugyanis 1780. febr. 23.-án elhunván, trónján őt fia, a már 53 éves III. Ercole Rinaldo követte, ki teljesen bérbe adta javait. E bérlet 1787. járt le s a birtokot akkor a nagyváradi jószágigazgató-ság vette át; Lovász Mihály bérlőnek zsarolásai azonban

¹⁾ *Jk.*, 445. — ²⁾ Részletesen e könyvben, II. 304—5. és *Márki*, A modenai hercegek aradi uradalma. Alföld, 1887., 232.

már ez évben foglalkoztatták Aradmegye rendeit. A herceg Olaszországban kapott kárpótlást, a kormány azonban egyelőre még együtt tartotta arad-zarándi uradalmait. A herceg, ki házasságával Massát és Carrarát is megszerezte, 1796. Napóleon elől Velenczébe futott; 1797. okt. 17. a campo-formioi békében Reggiót s Modenát is elvesztette s 1803. sírba vitte családja fiúágát. Leánya, Maria Beatrice Riconda, I. Ferencz király harmadik fiához, Ferdinánd főherceghez ment nőül. Ez osztrák ág is kihalt 1875. okt. 20.

Fallois Károly Magyarádon 1769. két szőlőt vett Bohus Imrétől¹⁾. F. Teréz leánya, Róza, 1776. Mikoviny Mihály alhadnagyhoz ment nőül.

Faluda (Szentléleki) György 1754. czímeres nemes.

Farkas Gábor pécskai ispánnak nemességét, melyet 1768. aug. 22. az erdélyi gubernium bizonyított s melyet Biharban is meghirdetett, 1794. nov. 10. ösmerte el Aradmegye²⁾.

Faschó (Lucsivnai) István szarvasi urad. tisz. († 1752.) 1746-ban vette nőül Forray András aradi főjegyző leányát, Anna-Zsuzsánnát³⁾, kitől István és Mihály nevű fiai születtek. Testvére, József, viszont b. Forray Ignác leányát, Annát vette el, kitől 1756. született fiuk, János, 1794-től aradi táblabíró, ki Aradban Gömörmegyétől bizonyított nemességét 1799. hirdette ki⁴⁾ s 1811. június 25.-én Aradon hunyt el⁵⁾. Fia, *Főzsef*, (szül. Aradon, 1795. márcz. 11.) megyei főügyész, orsz. követ, aranyarkantyú vitéz, 1845—8. Aradmegye főispáni helytartója, a Bach-korszakban aradi törvényszéki elnök, cs. kir. tanácsos, † 1866. 1828. jan. 3. adományúl kapta Csermő egy részét. Faschó-Moys Sándor Aradmegye legtöbb adófizetői közé tartozik.

Faur (máskép Marustyer) Lukács, János, Mihály, Mária és Lázár (Szintyéről és Simándról) 1785. május 11. Aradmegye előtt ügyvédek nevezett meg. A család ekkor 19 tagból állt. Lázár kovaszinczi nemes 1788. júl. 5. elégtételt kért a megyétől Kis Ádám kincstári ispán ellen. A családnak kihirdetés végett beadott nemesi okíratait Aradmegye 1789. június 17. pótlás végett visszaküldte⁶⁾. — Faur, máskép Zachariás János, Lukács és György Aradban 1785. az adományos nemesek közé tartozott.

Fábián Gábor, József író és vörösberényi ev. ref. prédikátor és Somogyi Zsuzsánna fia, Veszprém megye bizonyítványa alapján Aradban 1828. hirdette ki nemességét, melyet Fábián János és Mihály II. Ferdinándtól 1629. aug. 5. nyert⁷⁾. F. Gábor Vörös-Berényben 1795. decz. 28. született; 1821. ügyvédi oklevelet nyert, 1824. júl. 15. Bohusék, 1831. egyúttal Atzélék urad. ügyvéde, 1832. a m. tud. akadémia lev. tagja lett; s ez időtől fogva élénk résztvett a megyei s országos közéletben és az irodalomban. 1885. szept. 20. a Kölcsey-egyesület emléktáblával jelölte meg aradi lakóházát, hol 1877. decz. 10.-én hunyt el. Nagy érdemeiről e könyv más lapjai szólnak. 1837. vette nőül Telbisz Francziskát. Gyermekei: 1) Antónia, szül. 1838. 2) *László*, aradi törvényszéki elnök, 1886-tól Aradmegye főispánja. Neje Telbisz Lujza. Gyermekei Ella, Gábor (szül. 1877. nov. 20. † 1894.) és Margit. 3) *Lajos*, törvényszéki bíró. Első neje Wioral Anna († 1882.), kitől Anna nevű leánya született. A második özv. Török Jánosné.

¹⁾ Jk. 44. — ²⁾ U.-o. 517. — ³⁾ A *gyulai* róm. kath. egyház anyakönyvében, I. 251. — ⁴⁾ *Magyei jk.* 1799., 994. — ⁵⁾ Id. *Mogyoróssy* János közlése. — ⁶⁾ Jk. 1785. 321., 328., 1788. 1897., 1789. 1834. sz. — ⁷⁾ U.-o. 1609. és *Fancsó*, Fábián, 3—4.

Fehér Mihály, Péter és Fülöp 1785. címeresek.

Fejér Onul, Fronié, Milion, Jovul és Tymiuinak Zaránd által bizonyított nemességét Aradmegye 1794. nov. 10.-én nem akarta addig elősmerni, míg a helytartótanácsnak 1792. október 5.-én 22,299. sz. a. kelt rendelete értelmében Zarándmegye a nemesség próbáit megvizsgálás és helybenhagyás végett a király elé nem terjeszti¹⁾. E Fejérek Berzán és Almáson laktak. Fejér Joó, Milian, Csusza berzai és Fejér Mihály, Vaszalie, Juon s más zöldeesi nemesek részére 1815. jún. 4.—5. nemességök ügyében 13 tanút hallgatott ki Csernovics szolgabíró és P. Nagy L. esküdt²⁾.

Fekete Ferencz tisztartó 1785. a kétes nemesek közé tartozott.

Fekete (Galanthai, gróf) pozsonymegyei adományos családnak 1611-től van okleveles nyoma. A grófi ágat György alapította³⁾. György 1711. márcz. 13. Pápán született, s közügyvédből fokról fokra emelkedve, kir. személynök, v. b. t. t., Aradmegye főispánja, alkancellár, országbíró, az egyetem s az összes tanulmányi ügyek főigazgatója, a Szent-Istvánrend nagykeresztése s főudvarmester lett. † 1788. okt.

18. A grófi címet 1759. január 9. s a zarándi uradalmat, melyre s az összes Bibics-javakra még 1754. decz. 13. igényt támasztott, 1773. márczius 17.-én nyerte. Május 4. s köv. napjain csakugyan ellenmondás nélkül igtatták be Zaránd és Szent-Anna mezővárosok, Fazekas-Varsánd falu, Alatka, Morócz, Harkály és Nyék aradi s Kovácsháza csanádi pusztákba, melyeket a férfiágra örökjogon, a nőágra pedig átíratás kötelezettségével 150,000 frton oly föltétellel kapott, hogy az osztatlanul s minden megterhelés nélkül szálljon az elsőszülöttre, mint majoratus⁴⁾. Feleségétől, Niczky Annától, született fia János, 1790. Aradmegye követe, cs. és kir. kamarás és vezérőrnagy, † Fóton, 1803. júl. 21. Esterházy Mária grófnőtől született fia, Ferencz cs. és kir. kamarás, Edelspacher Zsigmond aradi alispánnal 1811. január 10. úgy szerződött, hogy átadta a két Szent-Annát s a két Varsándot, neki pedig életfogytig Zaránd s az erdőség használata jutott⁵⁾. Ferenczben 1835. kihalván a grófi ág, összes javainak, különösen aradmegyei majoratusának elidegenítése vagy megvétele ellen a kincstár 1836. ápril 28. tiltakozott; Aradmegye azonban már 1836. máj. 4. bizonyította, hogy a zarándi javak (Zaránd, Fazekas-, másképp Magyar- vagy Oláh-Varsánd, Óstelek, Alatka, Liget, Bardis, Ulmet és Harkály) tényleg gr. Gyulay Ferencz kezén vannak s azokat a jelenlegi tulajdonos a kincstár részére nem engedte átvenni⁶⁾.



Fekete-czímer.

Ferberth János és Ferencz 1744. nyert nemeslevelet s adományt Miskére és Szinityére⁷⁾. Ferenczet Aradmegye 1748. febr. 3. táblabíróvá, nov. 26. pedig főszámvevővé választotta⁸⁾.

Filep János 1754., Cyrill és Sándor pedig 1785. címeres nemes Aradban.

Filimon, I. Philimon.

Florián András 1754. címeres nemes.

¹⁾ *Jk.* 1794., 161. — ²⁾ *P. Nagy* naplója, 1364. — ³⁾ Bővebben e könyvben, II. 381., arczképpel. — ⁴⁾ *Megyei jk.* 1775., 26. — ⁵⁾ *P. Nagy* naplója, 343. — ⁶⁾ *NRA.* 1852., 13—14. — ⁷⁾ *U.-o.*, 1482., 18. és *Nagy*, IV. 152. — ⁸⁾ *Jk.* 1748., 185. és 273.

Forray (Soborsini báró és gróf)-család első ismert őse *János* hadnagy, ki 1658-ban Arad alatt esett el. A család azután Borsodba származott át s András unokája, Márton 1714. szerzett újabb nemességet. Ennek és Szeredy Klárának fia volt *András*, 1747. márcz. 22. Aradmegye főjegyzője, majd követe s végre (1767 - 86.) alispánja s



Forray-czímer.

1772-től a Szent-Istvánrend kiskeresztese, (született 1718., † 1788. decz. 10.). Kérelmére Aradmegye 1780. jan. 30. bizonyította, hogy atyja, Márton, nemesember volt¹⁾. Ő vásárolta meg a soborsini uradalmat; ott épített szép kastélyát s könyvtárát azonban a lázadók feldúlván, uradalmát Orszáthy Péternek adta bérbe; 1787. júl. 15.-én örökáron megvásárolta Iratos falut²⁾, melyet azóta Forray-Iratosnak is neveztek. Feleségétől, Csatári Nagy Teréztől született gyermekei: 1) Anna-Zsuzsánna, előbb Pecz István gyöngyösi, utóbb 1746-tól Faschó István szarvasi lakos neje; 2) Teréz, † 1773. febr. 16. Soborsinban; 3) Zsófia, 1787. már Návay Antal özvegye; 4) *Ignác*, aradmegyei táblabíró, 1780-tól kir. bejáró (udvarnok), majd aradmegyei másodalispán, 1789. ápr. 28.-án báróságot nyert³⁾. † 1794. február 27. Feleségétől, Jamniki Johny Annától született gyermekei: 1) Anna, Faschó Józsefné; 2) *András*, ki Soborsinban 1780. nov. 17. született. 1804. nagykorú lévén, átvette uradalmának kezelését. 1805. márcz. 19.-én vette nőül Brunswick Júlia grófnét, e kitűnő honleányt; 1807. cs. kir. kamarás és kir. biztos, 1825. márczius 31. krassói főispáni helyettes és 1829. csanádi főispán lett. Soborsini könyvtárát igen sok művel gyarapította; † 1830. aug. 16. s előbb a korompai, utóbb (1831. jan. 22.) a soborsini családi sírboltba temették el, hol emlékéét Ferenczy fejér márványa örökíti. Özvegye, Brunswick Júlia főudvarmesterné († 1866. júl. 27.) 1835. május 12.-én beigtattatta magát a gyoroki Edelspacher-féle $\frac{5}{6}$ bir-



Nádasdy Lipótné, Forray Júlia.

tokba⁴⁾, 1847. július 22. pedig fiaira is átruházható grófi címet nyert. Gyermekeik: 1) *Júlia* csillagkeresztes hölgy, gr. Nádasdy Lipótné, kinek kezével 1858. okt. 15. a soborsini uradalom férjére szállt át; 2) Zefir (Jozéfa), † 1830. aug. 8.) s 3) *Iván* (János) gróf, cs. kir. kamarás. Szül. Soborsinban 1817. ápr. 17.; 1839. Szerémmegye követe a horvát országgyűlésen. 1840. Nyugat-Európát, 1842. a Keletet útazta be s azt le is írta; hazatérve, átvette az apai jószágok egy részének kezelését. 1852. londoni útjából hazatérve, Bécsben csakhamar meghalt (1852. jún. 27.). Július 2.

1) *Jk.* 1780., 8. — 2) *NRA.* 1838., 67. — 3) *HTT* 1789/16,343. sz. — 4) Ezt az Edelspacherek leányági örökösétől, a Désán- és b. Pichler-családtól vette meg.

atyja mellé temették Soborsinban s 1854. díszes koporsóját »az utolsó Forray hamvai« fölrattal látták el.

Földes Menyhért Aradban 1822. mutatta be nemeslevelét¹⁾. E családból származik Kelemen, aradi gyógyszerész. Neje szül. Vojtek Augusztá. Gyermekai: Margit férj. Hess Vilmosné, Lujza, Béla és János. János, aradi kir. törvényszéki bíró, nyelvész és ethnographus. (Szül. Kovácsházán, 1846. november 20.) Felesége Kászonyi Lujza.

Friebeisz (Rajkai) Jánost III. Ferdinánd 1655. jún. 24.-én látta el czímeres nemeslevéllel. F. Ferencz somorjai bíró idősb fia, *Ferencz*, előbb kir. testőr volt, utóbb (1810—5). kasznár Ménesiben s (1820—5.) pénztárnok Pankotán. József pestmegeyi másodalispán és Jung Erzsébet fia *Károly*, 1814-ben főszolgabírói czímmel Aradmegye főúrbíztosa. Gyermekai nem maradtak. Özvegyét, Somssich Rizát bátyja, F. *Lajos*, volt cs. kir. kapitány vette nőül. Kurticsi birtokán született leányuk *Terézia*, férj. nagy és kisjeszenei Jeszenszky Friebeisz-czímer. Ferenczné és fiuk, *Miklós*, neje (Vásárhelyi Vilma.) Ennek nagynénjét (Lajos és Károly nővérét), Emiliát, Purgly János vette nőül²⁾. *Miklós* 1886-ban 1086 frrtal Aradmegye virilistái közé tartozott.



Friebeisz-czímer.

Frummer (Keresztesi), mai nevén Szende-család, a XVII. században Németszárgból vándorolt be. Mihály érsekújvári polgármester (született 1716. † 1773.) 6 fia közül Mihály és Antal Temesben, *Fülöp* (szül. 1748., † 1806. aug. 31.) Aradban vállalt megyei hivatalt. Fülöp, aradi táblabíró, majd főpénztárnok s 1802. orsz. követ volt. 1786. a világosi uradalmat bérelte. 1803. ápr. 1. nyerte adományúl Gavosdiát és Zsena $\frac{2}{3}$ -át. Feleségétől, Frummer Magdolnától (szül. 1768, † 1805.) született fiai 1) *József*, 1839-ig krassói alispán, meghalt 1841. Feleségétől, Sánka Magdolnától 5 gyermeke maradt; 2) *Antal*, krassói főpénztárnok, ki Aradon 1818-ban született; a szabadságharczban őrnagy, majd alezredes lett; 1869. ismét mint őrnagy lépett be a honvédségbe, hol a borosjenei 12. z.-a. parancsnokságát nyerte. 4 gyermeke maradt. 3) *Zsigmond* 1839-ben V. Ferdinánd engedelmével Szende nevet vett föl, s ugyanakkor Magurát is megvásárolta. Liszka Fannytól született 5 gyermeke közül Szende *Béla* (született 1823. Lugoson, † 1882. aug. 18. Gavosdián), 1867—9. aradi főispán, s 1873—1882. honvédelmi miniszter volt. Legidősb fia *Béla* (szül. 1854.) krassói főjegyző és orsz. képviselő; egyik leánya, Erzsébet, Pausz János aradi közjegyző, utóbb krassói alispán felesége.

Fülepy János, mezőhegyesi ménesosztályi kapitány, 1808-ban nyert nemességét 1808. decz. 5. Aradban is meghirdette³⁾.

Gaal (Bétai) Gergely nemességét 1794. márcz. 17. Udvarhelyszék bizonysítván, Aradmegye 1794. nov. 10. csak székely nemesnek ösmerte el, mert nincs eldöntve, hogy a forma szerént meg nem nemesített, de ősidőktől fogva nemesi jogokat gyakorló székelyeket az országgyűlés határozatának bevéásáraig magyar nemeseknek kell-e tekinteni⁴⁾.

Gaal (Gyulai) László, Gábor és Sándor 1734-ben Rinaldo modenai herceget, kié jelenleg Gelvács, Jánosháza és Medgyes; továbbá Windischgrätz Erzsébet grófnót, gr. Löwenburg Jakab özvegyét, mint Keszi földesasszonyát s b. Haruckern János Györgyöt, mint Fövényes, a két

¹⁾ *Jk.* 182. — ²⁾ *Nagy* Iván, IV. 273—8. — ³⁾ *Hazai Tud.* 1808. II. 301. és 463. — ⁴⁾ *Jk.* 1794., 138.

Kamut, Krakó, Csapszék és Csapcsálya puszták s a Gyula mezővárosban levő kúria tulajdonosát s a kir. kincstárt, mint azok eladóját, a király parancsára a kir. kúria elé idézte¹⁾. Az ősi javak visszaperlése azonban egyáltalán nem sikerült. E családból származott G. Miklós (szül. 1799. Szegvárt, † 1854. nov. 30. Pesten), 1849-ben Aradvár ostromlója, kit mint honvédtábornokot 1850-ben Aradon 8 évi várfogságra ítélték; itt készítette el emlékiratait²⁾.

Gavliky Mihály 1754. czímeres nemes Aradban.

Gál Adalbert Aradmegyében 1774. jún. 14.-én hirdette meg Lipót császártól 1676. márcz. 1. nyert czímeres nemeslevelét és Hevesmegyének arról tett tanúvallatását, hogy testvére Hevesmegyében folyton gyakorolta nemesi előjogait³⁾.

Gáll Pál, az aradi kincstári uradalom ispánja, Aradmegyében 1772. január 27. mutatta be II. Rákóczy Györgyötől 1655. június 28.-án kiadott nemeslevelét⁴⁾. — Gáll József II. József idejében Aradmegye pénzt. ellenőre 1789-ig, midőn lemondott⁵⁾. Leánya, Juliánna, 1808. Jedlicska Ferencz pankotai tisztartóhoz ment férjhez.

Glatz (Bártfai) János 1828. január 3. adományúl kapta Csermő egy részét; fia, Béla (szül. 1819., † 1881.), kinék nejétől, Spech Malvinától, csak leányai (Malvin, Feliczia és Janka Biró Imréné) maradtak.

Grada Mihály és János 1785. birtokos nemesek.

Grassalkovics (Gyoroki gróf, majd herczeg)-család állítólag 1584. nyert újabb nemeslevelet. A család nagyságának megalapítója *Antal*, Jánosnak és Egresdy Zsuzsának 1694. Ürményben született fia. 1744. aug. 26.-tól 1751-ig volt Aradmegye főispánja s mint ilyen, halhatatlan érdemeket szerzett a törvényhatóság helyreállításában s újra-szervezésében, miről e könyvben bőven megemlékeztem. Nagy vagyonát még kincstári ügyész korában s mint a kir. ügyek igazgatója a neoacquistica commissio idejében szerezte. 1746. január 8. Aradban is megkapta Mária Teréziától Galsát, Világosvárt és a »talán« Aradban levő Casymir, Kér, Kossa, Panád és Panasel pusztákat; okt. 10. már annak megengedéséért folyamodott, hogy a Világos, Galsa, Zimánd s a hozzájuk tartozó



Grassalkovics-czímer.

puszták 27,700 frtnyi vételárából még hátralevő 17,700 frtot a budai harminczad-, vagy a pesti sóhivatalnál letehesse; mi megtörténvén, a kincstártól decz. 6. nyert útasításra 1747. Redl kamarai praefectus ez uradalmakat át is adta neki⁶⁾. Redl 1747. június 7. Zimándot is örök birtokul adta oda Gyelid, Kupa és Ötvenes pusztákkal együtt⁷⁾; 1748-ban azon-

¹⁾ *NRA.* 1695., 68. — ²⁾ Más Gaal-családból való László (szül. 1810. január 18. Nagy-Körösön, † 1850. febr. 25. Bulcon), ki 1848., mint őrnagy, sok érdemet szerzett az aradmegyei lázadás elnyomásában. Bem oldalán már mint tábornok harczolt. *G. Damasczén* (szül. 1801., † 1875.) 1834. aradi minorita házfőnök és író. — *Galvai Gaal* Sándor (szül. Szarvason, 1817., † Aradon 1886. június 12.én) csak 1859. költözött Aradba, hol eleinte Sziondát bérelte s mindvégig élénk részt vett a megyei s városi ügyekben. Gyermekéi: 1) *Jenő* dr., közigazd. író, a világosi, majd a pécskai kerület képviselője, az aradi ipar- és keresk. kamara titkára, az aradi gazd. egyesület alelnöke, a budapesti műegyetemen a nemz. gazdaságtan tanára, 1893-tól miniszteri tanácsos (szül. Gerendáson, 1846. szept. 14.) — Felesége Varjassy Lenke. 2) Mathild, Czizler Gyuláné és 3) *Sándor*. — ³⁾ *Jk.* 1774. — 143. sz. — ⁴⁾ *U.-o.* 1772., 70. — ⁵⁾ *U.-o.* 1789., 2919. — ⁶⁾ *NRA.* 1450., 25. és 82., 4. — ⁷⁾ *NRA.* 1719., 71.

ban a gróf értesítette a kamarát, hogy mivel Kupa (Culpa) aradmegyei (!) pusztja nem az övé, az érte követelt 1084 frt vételért sem fizetheti le¹⁾. Ez évben a modenai herczeg visszanyervén jószágait, aradmegyei uradalmait, a beruházások megtérítése mellett, neki is vissza kellett adnia. — Ménes, Kuvin, Kovaszincz, Mikalaka és Kerek faluban tett beruházásainak jegyzékét már 1749. febr. 1. bemutatta²⁾. Úgy látszik, ez vette el a kedvét attól, hogy tovább is főispánja legyen Aradnak; mindamellett azután is élénken érdeklődött a megye iránt, mint a kamara elnöke Utódai (Antal, ki 1784. herczegi czímet nyert s ennek fia, Antal, ki 1841-ben sírba vitte családját) nem tartoztak Arad megye földesurai közé, sőt 1754. már ő-maga sem fordúl elő a megye nemeseinek jegyzékében.

Gráda Mihály s János és **Grünner** Fülöp 1754-ben czímeres nemes, Grünner Gáspár pedig tótváradi tisztartó.

Gubacsy-család 1754. armalista volt Aradban.

Gubás László, Péter, Jeremiás, Urszu és János 1785-ben czímeres nemesek.

Györffy Györgyöt felesége, Erdélyi Anna, 1749. decz. 1. Arad megye előtt a maga meghatalmazottjává tette³⁾. Gy. 1754-ben az armalisták közé tartozott. András Aradon 1803. őrnagy volt az Auffenberg-gyalogezredben s mint magyar, német, oláh és latin verselő szerzett bizonyos hírt.

Györy László és János gömöri nemesek Aradban 1790. május 22. folyamodtak nemességök meghirdetéséért.

Gyulay (Marosnémeti és nádaskai, gróf)-család első ismert őse Ferencz jenei kapitány és arad-zarándi főispán, 1660. után itt szerzett birtokait elvesztette ugyan⁴⁾, a tőle egyenes vonalban leszármazó *Ignác*z tábor-szernagy és horvát bán azonban (született 1763. szept. 11. Szebenben, † 1831. nov. 11.) 1801. június 11. a kamarától ismét adomány czímén szerezte meg Új-Panád falut a hozzátartozó Sunka dülövel együtt⁵⁾. 1812. Edelspacher Zsigmond halálával ő bérelte ki a Fekete grófok aradmegyei javait s azokat *Edelsheim* Júliától (1779—1830) származott fia, *Ferencz*, 1832. személyesen birtokba vevén, 1836-ban a kamara tiltakozása mellett sem bocsátotta ki kezeiből s így Zaránd, Fazekas-Varsánd, Óstelek, Alatka, Liget, Harkály, Bardis és Ulmet kezei maradt. Ferencz 1798. szeptember 1-én született; 1849—50. hadügyminiszter, 1859. pedig fővezér volt s mint nyug. tábor-szernagy halt meg 1868. szept. 22. Feleségétől, gr. Wratislaw-Mitrovsky Antóniától nem maradván gyermekei, sírba vitte családját. Azonban már 1860-ban fiává fogadta rokonát, a hesseni származású *Edelsheim* Lipótot, (szül. 1826. május 10., † 1893. márcz. 27.), ki fogadott atyjának halála után, már mint altábornagy, Edelsheim-Gyulay nevet vett föl. 1874—86. ő volt Magyarország főhadparancsnoka. Javait Kronau Friderikától született fia örökölte.



Gyulay-czímer.

Gyurcsányi (Moysfalvi) Imre, kir. táblai ülnök, egy trencsénmegyei nemescsalád ivadéka, 1741. aransarkantyús vitéz lett s kir. adományúl Aradban 1747. Pél, Silingyia, Kujed, Kavna, Felső-Ménes és Lugozó hely-

¹⁾ *NRA.* 976., 36. — ²⁾ *U.-o.* 1482., 18. — ³⁾ *Źk.* 112. — ⁴⁾ L. e. könyvben, II. 190—1. — ⁵⁾ *NRA.* 1810., 19.

ségeket kapta, melyekbe már 1748. történt halála után beigtatták Kosztolányi Krisztinától született 6 gyermekét is, kik közül János utóbb Bossányi Borát, Ignác pedig Blaskovics Terézt vette el. Fiúágon mindkettőnek ága kihalt, aradi javaikat pedig a modenai herczeggel szemben már 1749. elvesztették¹⁾.

Gyürky Pál csanádmegyei esküdt Pécskán 1758. vette el Zelenay Máriát. Fiaik, Benedek és József, 1785. armálisták. Testvére lehetett Mihály, 1761—1790. pécskai nemes. Leánya, Teréz (született Pécskán, 1761.) fia pedig Miklós, kinek András Rózától való leánya, Erzsébet, 1790-ben született.

Habsburg-Lothringen uralkodó családból *Főzsef* Antal János főherczeg és 1796—1847. nádor (szül. 1776. márcz. 9., † 1847. január 13.) 1817. május 4., illetőleg aug. 30. százezer frton adományul kapta Kisjenő és Sikló mezővárost s Nagy-Zerénd, Erdőhegy és Otlaka falvakat; 1822. május 2. újabb százezerért Nadabot, Szintyét, Ágyát, Fekete-Gyarmatot s Bánkúta-pusztát, 1825. május 7. Csintyét és Miskét s 1827. jún. 8. Kis-Kakucs pusztát²⁾. Mindezekbe ünnepiesen 1836. szept. 20. s következő napjain igtatták be őt³⁾. Uradalma rendezése körül szerzett érdemeiről már volt szó⁴⁾. József nádornak első nejétől, Alexandra Pavlovna nagyherczegnőtől nem maradtak gyermekei; 2. nejétől, Hermina anhalt-berenburg hgnőtől született Hermina és *István*, 1848—9. Magyarország nádora, (szül. 1817. szept. 14., † 1867. febr. 19.); a 3. feleségtől, Mária Dorothea württembergi herczegnőtől való *Főzsef* Károly Lajos, a m. kir. honvédség főparancsnoka s István nádor halála után az aradi uradalmak örököse (szül. 1833. márcz. 2.), továbbá Erzsébet belga királyné és Mária főherczegnő. József főherczegnek Mária Adelheid Klotild szász-kóburg-góthai hgnőtől született gyermekei: Erzsébet († 1866.), Mária, *Főzsef* (szül. 1872. aug. 9.), *László* (szül. 1875. júl. 16.), Erzsébet és Klotild.



Hadik-czímer.

Hadik (Futaki, gróf)-családból Aradban András lovassági tábornok és b. Rassler Mária fia, *Gusztáv* (szül. 1801. jún. 23., † 1873.) 1840. január 13. vette kezéhez Szemlakot, melyet a kincstártól 324,693 frt 21⁵/₈ kron vett meg⁵⁾. A forradalom után mintagazdaságot rendezett be s 1851. okt. 14. nőül vette Hertelendy Katalint. Szemlakot 1873-ban az állam a válás-alap részére 820,000 frton vásárolta meg.

Halász Gábor 1754. armálista.

HAMPL (Szaturói) József, korábban az Asprémont, majd az Erdődy grófok gazdatisztje, 1821. ápr. 24. a nemességgel együtt kapta Szaturót, melybe már 1821. jún. 18—20. beigtatták⁶⁾.

Harsány Pál 1754. címeres nemes.

Haruckern (báró)-család alapítója János György, az aradi vár építője⁷⁾, az 1723: CXXIX. t.-cz. értelmében nyert honfűsítást s 1724. már Békésmegye főispánja, 1729. pedig báró lett. 1719., 1723. és 1736. jan. 27. Békés-, Zaránd- és Csongrádmegyében 95 helységet nyert adományul; és pedig a mai Aradban övé lett Székudvar (Pecsér, Gyéres és Szent-

1) Nagy Iván, IV. 493—4. — 2) *NRA.* 1826., 59—64., 1849. 1—4. — 3) *Felenkor*, 1836., 317. — 4) E könyvben, II. 530—1. V. ö. *Peterdy* Gábor (névtelenül), A kisjenői uradalom. Pest, 1864. 8r., 292 lap. — 5) *NRA.* 1876., 21. — 6) *U.-o.* 1803., 31. — Arcképét I. e. könyvben, II. 268.

király pusztákkal) s az akkor még pusztá Szent-Márton, Tamász, Pél és Elek¹⁾. Ez ellen azonban a Zayak és Keglevichék tiltakoztak²⁾. Nejétől, Felner Máriától 5 gyermeke maradt; javait halálával (1742.) *Ferencz* békésmegyei főispán örökölte, ki az atyjától kezdett telepítéseket Aradban is folytatta. 1771. szept. 6. arra kérte a kincstárt, hogy Babocska nevű elvett pusztája helyett Pereg vagy Királyhegyes csanádmegyei pusztát adja neki, mint jószágaihoz közelesőt³⁾. Kétszer házasodott (első neje Mansfeld Anna, a második Dirling Mária Antónia); halálakor 1775. azonban csak leányai (Mária, gr. Stockhammer Józsefné és Jozefa, gr. Károlyi Antalné) maradván, hatalmas uradalmát a leányág közt 1776-ban öt részre osztották olyképp, hogy 1780. jan. 1.-ig mindenki átvegye a maga részét. Egyelőre azonban közösen kezeltették és csak 1796. decz. 31.-én tettek új osztályt. E szerint Haruckern János György leányának, Czeccziliának, gróf Werdenburg Józseffel kötött házasságából született leánya férjhez menvén b. Gruber Ferenczhez, egyetlen leányukat, Gruber Mária Terézia bárónőt elvette Czecczilia második férjének, b. Wenckheim József Ágostnak fia, Wenckheim József altábornagy. Az aradi javak a Wenckheimokra szálltak.

Ház József 1754. czímeres nemes.

Hendrey (Marocsai és felső-repszegi) Pál 1754-ben czímeres nemes volt. Fiai lehettek: Simon, András (1788. főjegyző, 1789—90. aljegyző, utóbb alszolgabíró), György (1788. írnok az aradi altörvénytörvényszéknél s 1794. jún. 23.-tól Aradmegye csendbíztosa), Pál (táblabíró, ki az 1812: II. t.-cz. szerint 100 frtot adott a Ludovicaeumra) és István. H. Krisztina aradi házát 1794-ben 1300 frton vette meg a kincstár. Pál és Mátyás (amazok közül valamelyiknek fiai) Szőke Sámuellel 1820. aug. 5. vették birtokba Repszeget⁴⁾ s 1826. jan. 26. ezt új nemesi czímerrel adományképen kérték a *marocsai és felső-repszegi* előnév használatának megengedésével együtt⁵⁾. Pál 1830-tól táblabíró volt, 1841. pedig kir. udvarnok lett. Ferencz (Mátyás és Benedek Anna fia), 1849. szolgabíró, 1806-ban született; 1835. Bíró Évát († 1892.) vette nőül s 1870. hunyt el. Gyermekei: Klára (Remekházy Károlyné), Pál, ki Blázi Aurórárt vette nőül, Mária (Szőke Jánosné), Fidéll († 1888. mint Kövér Béláné) s Anna (b. Mannsdorf Károly özvegye).

Hengelmüller Mihály és Márton testvérek meghatalmazottja, Görgey Sándor a kincstártól 1825. nov. 22. vette át Zöldest⁶⁾.

Hergécz-család 1712. nyert nemességet. Ferencz, kinek nemességét 1776. Békésmegye bizonyította, 1785. praedialista nemes, 1794. esküdt.

Hericz Péter, István, Ignác, Lázár, Tivadar és János 1785., s utóbb Pera, Jova, Lapadát és Nikola is czímeres nemes volt⁷⁾.

Hidegh Pál 1662. nyert nemességet s Tályán nemestelket és szőlőt; 1725. nov. 29.-én Zemplénmegye bizonyította H. Mihály, Pál, István és János nemességét. 1833. H. Sándor aradi gyógyszerész és H. Ignác Aradban is lépéseket tettek nemességök kihirdetésére⁸⁾. Sándor fia Kálmán dr., (szül. Aradon, 1839. szept. 18.) aradi főreáliskolai tanár, Aradmegye törvényhat. bizottságának tagja és chemiai író.

¹⁾ *Mogyoróssy*, Wenckheimi-Hund-család, 27—28. — ²⁾ *NRA.* 1099., 26. — ³⁾ *U.-o.* 1473. 5. és 1491. 17. — ⁴⁾ *U.-o.* 1825., 21. — ⁵⁾ *U.-o.* 1830., 21. — ⁶⁾ *U.-o.* 1832., 22. — ⁷⁾ *Megyei jk.* 1785. 533. és *Nagy*, V. 100. — ⁸⁾ Hidegh Ignác levele 1833. jún. 21. s Apostól Pálé 1838. nov. 14.

Hofbauer (Felsőteszéri) Lajos 1836. aradmegyei aljegyző, majd cs. kir. helytartótanácsos, 1861-ben Aradmegye administratora, szül. 1810., † Aradon 1887. aug. 11. Gyermekei: 1) Zsigmond világosi járásbíró, Koricsánszky Berta férje, Piroska (Török Árpádné), János és Róza apja; 2) Lajos aradvárosi tb. főjegyző, († 1890.), kinek felesége Végh Teréz; 3) Flóra, 4) Vilma, 5) László, 6) Sándor megyei ügyész, batonyai kir. közjegyző, kinek neje szül. Vásárhelyi Lenke és 7) Péter, kinek nejétől, May Heléntől született gyermekei Péter, Sándor, Béla és Ilona. Ferencz mint alezredes halt meg.

Hollaky (Kishalmágyi)-család nagy szerepet játszott Zarándmegye történetében. Pál zarándi főispán (1756—70.) fia *Pál*, 1809. az aradmegyei lovas főkelők kapitánya volt; Török Annától született fia *Pál*, kinek Bosnyák Judittól született gyermekei Ferencz, Gusztáv (szül. 1816., † Acsuczán, 1880. szept. 8.) és Húgó. Pál főispánnak unokája, H. Farkas és gr. Teleky Kata fia volt *Ignác* kir. hivatalos és ócsi földbirtokos, (szül. 1785., † 1870. ápr. 29.) Ennek gyermekei István cs. és kir. nyug. őrnagy, Zsigmond és Zsófia (Porsch Józsefné).

Hollósy József aradmegyei táblabíró Aradmegyétől 1826-ban kapott nemesi bizonyítványt¹⁾. 1827. Kujed $\frac{1}{20}$ -át kérte, de nem kaphatta meg. Rokona volt H. Bogdán (szül. 1789., † Aradon 1859. január 30.), kinek leánya, Kornélia opera-énekesnő, 1862-től Lonovics József csanádi főispán neje, szül. 1827., † 1888.

Holosnay János 1754. címeres nemes. 3. férje volt Edelspacher Erzsébetnek.

Horányi Gábor pestmegyei táblabíró 1744. vette meg Kisjenőt és Erdőhegyet; 1748. júl. 5. kir. tanácsosságot nyervén, előkelő tagját levélben üdvözölte Aradvármegye²⁾. Még azon évben Kászonyi alispán barátságosan intézte el a simándi birtokosok ellen Szederke pusztá miatt emelt panaszat³⁾; szept. 25. pedig részére határjárást eszközölt Erdőhegy s a vele szomszédos Székudvar, Gyürhe és Nadab közt⁴⁾. A modenai uradalom helyreállítatván, javait 1749. február 1.-én ő is átadni kényszerült⁵⁾. Grassalkovics főispán azonban már 1749. márcz. 20. értesítette a megyét, hogy a királyné a budai kir. palota építkezésének igazgatójává Horányit nevezte ki⁶⁾, mire ez eltávozott a megyéből.

Horga (Borosjenei) Miklós 1794. június 23. Aradmegye tiszt. táblabírája lett; meghalt mint szőlősi g.-kel. pap 1811. febr. 25.

Horváth András aradmegyei csendbíztos állásáról 1741. ápr. 25.-én öregsége miatt mondott le. Fia, Ferencz, 1746. május 25-től 1749. május 5.-ig aradi szolgabíró, 1747. aug. 2. folyamodott a kamarához, hogy a nádortól neki adott Babos, Szent-Tamás és Pél puszták közt Csanádban fekvő Kis-Varjasháza pusztát, melynek vételárát lefizette, neki átadassa; a vételár 5680 frt volt⁷⁾. Sofronya és Nagy-Varjasháza aradi pusztákat a kilenczeddel együtt 1747. márcz. 8. a kincstártól egy évre szintén ő vette bérbe⁸⁾. Fia, János, 1769. 74. esküdt, utóbb alszolgabíró, 1785-ben még szerepel a nemesek jegyzékében. Más Horváth-családból származhatott János határőrségi ezredes, kinek Sofronya pusztán levő részét Sándor Mihály még azon évben 15,559 frton örökre eladta⁹⁾. H. János Kurticson

¹⁾ *Megyei jk.*, 793. — ²⁾ *U.-o.* 1748. 133. — ³⁾ *U.-o.* 1748. 158. — ⁴⁾ *NRA.* 1775., 28. — ⁵⁾ *NRA.* 1482., 18. — ⁶⁾ *Jk.* 1749., 158. — ⁷⁾ *NRA.* 968. 72., 972. 73. és 979. 29. — ⁸⁾ *NRA.* 1719., 70. — ⁹⁾ *NRA.* 1824., 3.

lakott, birtokviszonyokban gyakran erőszakoskodott s többször eljárt Arad-megye gyűléseire; 1751. azonban két szerb ezreddel kivándorolt Oroszországba¹⁾ s Kurticsot, Sofronyát, Iratos és Szent-Pált 32,900 forinton Kászonyi Józsefnek adta el²⁾.

Hosszú Pált, ki előbb Krassóban lakott, Nyitrának 1792. május 3. kelt bizonyására 1794. jún. 23. Arad is czímeres nemesnek ösmerte el³⁾.

Huszár (Regőczi) József Aradban 1771. ápr. 11. Túrócsmegyének 1754. szept. 23. kelt bizonyítványával igazolta nemességét⁴⁾. 1776. szept. 15. már nem élt, midőn leánya, Teréz, Erdélyi András felesége, Aradmegye előtt tiltakozott az ellen, hogy testvére, András megterhelje a Túrócban levő s őket egyenlő részben illető ősi javakat, Krepelán, Konzska és Szucsán falvakat⁵⁾.

Ilyenes (Karaszói) József (szül. 1720., † 1757.) egy 1644. aug. 8. megnesesített család ivadéka, 1744-től borosjenei esküdt, egyúttal borosbesesi tiszttartó. 1743. nov. 25. vette nőül Kelemen Rózát Magyarádról. Gyermekeik: 1) József Jakab, szül. 1745. márcz. 26.-án Borosjenőben⁶⁾. 2) Klára Júlia, szül. 1749. aug. 3. 3) Júlia Terézia 1751. szept. 15—18.-ig élt. 4) Ágnes, szül. és meghalt 1752. 5) Júlia, szül. 1754. ápr. 2. Kelemen Róza másodszer (1759. jan. 7.) Grünner Fülöp aradmegyei hídfelügyelőhöz ment nőül.

Institoris (Mosóczi) György apatelki lakos volt már 1755-ben, mikor leánya, Judit született, kit Borosjenőben kereszteltetett meg. Fia volt János és György is, kiket Aradmegye 1772. aug. 4. a maga nemesei közé igtatott s *Fános*nak, ki oda akarta hagyni a katonaságot s közpályára kívánt lépni, 1776. okt. 28. bizonyítványt állított ki, hogy saját vagyonából tisztességesen megélhet⁷⁾. Teleky Sámuel gr. főispáni helytartó 1785. nov. 18. arról vádolván a megyét, hogy I. Györgyöt és Jánost törvényes alap nélkül vette föl a nemesek jegyzékébe, a megye ezt rosszakaratú feladásnak nevezte, melyről fájdalommal értesült, mert efféle rágalmakkal a megye közmegbízhatóságát s a hiteles íratok szerkesztésében való jóhiszeműségét igen is sértve és szemtelenül kétségbe vonva látja. Hogy tehát ne támadhassa meg a hatóság köztekintélyét, melynek épségben kell maradnia, s a vad indulatoknak kellő határt szabhasson, a közhatalomnak pedig az élet, tapintat és törvény által előírt elégtételt megadassa, arra kérte Telekyt, hogy vagy nevezze meg a feladót, vagy más igazságos, méltányos és a tethöz mért elégtételt adjon, hogy az árulkodások útját elzárva, mindenkinek csak igazságot mondani legyen bátorsága. A főispánnak újabb levelére azonban 1785. decz. 9. mégis utasította az ügyészt, hogy a családot kétes nemessége igazolására intse, mi meg is történt⁸⁾. — Györgyöt, ki Aradban már 1782-ben bányaművelésre nyert engedélyt, Aradmegye 1782. nov. 13.-án tisz. esküdtségre ajánlta Fekete főispánnak, ki őt ebben decz. 18. Pozsonyban meg is erősítette; 1783. január 8. azonban György, mint lutheránus, a megyegyűlésen nem mondta utána az eskümintának szűz Máriára és a szentekre vonatkozó részét⁹⁾. 1788. már buttyini tiszttartó volt¹⁰⁾. 1801. adományul kapta Solymos és Bucsáva

¹⁾ Bővebben e könyvben, II. 370—1. — ²⁾ *NRA.* 1824. 3. — ³⁾ *Jk.* 152. — ⁴⁾ *U.-o.* 137. — ⁵⁾ *U.-o.* 213. — ⁶⁾ A borosjenei anyakönyvek születés helyett a keresztelés, a halálozás helyett az eltemetés idejét jegyzik fel. — ⁷⁾ *U.-o.* 1776. 232. Czímerök keresztbe fektetett két lófarkas zászló, a címer sisakján fészkelő pelikánnal, mely fiait saját vérével táplálja. — ⁸⁾ *Megyei jk.* 1785., 1076. — ⁹⁾ *U.-o.* 1782. nov. 13. 68. és 1783. 23. sz. — ¹⁰⁾ *Gejtions-prot.* 1788., 2465.

falvakat, melybe őt mint buttyini tiszttartót és megyei táblabíró-t s fiát, Sámuelet, 1807. febr. 17—19. vezette be a homo regius, Török Albert főjegyző¹⁾. Sámuel halálával 1809. május 4.-én ugyanoda mint egyedüli tulajdonost igtatták be²⁾. György Bucsáván 1818. január 23. hunyt el. Gyermekei: 1) *Sámuel*, 2) *Gábor* (szül. 1800., † 1891. nov. 20. Aradon.) ügyvéd és táblabíró; 3) *Fános* (szül. 1806. szept. 6.-án Borosjenőben, † 1868. decz. 15.), az 1825. évi országgyűlésen Huszár Imre esztergomi követ írnoka, 1834. decz. 1.-től Aradmegye főjegyzője, majd az aradi váltótörvényszék elnöke; 4) *Ignác*, 1838. esküdt, 1841—7. alszolgabíró. 5) Ilona, Pikéthy Gusztávné, † Apatelken, 1886. január 2. Jánosnak felesége Sticzly Anna; gyermekeik Gizella (Mike Béláné), Emília (Zaránd Gyuláné), *Elemér*, ki Hess Herminát vette nőül; továbbá Ignác, Antal, Irma, Gyula és Jolán († 1889. ápr. 18.). — Gábornak fia Gábor. — E család tagja Kálmán (szül. Aradon, 1839. ápr. 5.), 1863—6. opera-énekes, 1867—70. aradvárosi aljegyző, majd ügyvéd, 1871. borosjenői törvényszéki bíró, 1872-től Aradváros főjegyzője. Neje Kászonyi Judit, † 1870. I. *István* gyakorló-orvos Aradon. Neje Kristyóry Ilona.

Isaaky Márton özvegye, Novák Juliánna és gyermekei, Antal, Jakab, Imre és Lajos Kresztaménest 1801. vették meg a kincstártól³⁾. Antal, Jakab, Imre s ennek fia, György nemességét 1813. bizonyította Aradvármegye⁴⁾. 1823. Kresztaménés I. Imréé volt.

Issekutz Marczell és fiai (Mihály, István és András) Aradmegye előtt 1816. igazolták 1760. Antal és Gergely által szerzett nemességüket⁵⁾. Úgy látszik, István fiai voltak István, Mihály és Károly s az elsőnek fiai Marczell, László és Béla, ki 1886. halt meg, midőn Aradmegye virilistáinak jegyzékébe az Issekutzok közül Mihály, Károly, Aradmegye főorvosa és Gyula volt fölvéve.

Jabloneczay Mihály táblabíró-t Pozsonymegye bizonyosága alapján 1794. nov. 10. Aradmegye is a czímeres nemesek közé igtatta⁶⁾. Fia, Károly néhány év múlva verset írt »Világosnak düledékeire«⁷⁾

Jakabfy-család nemességét, melyet 1760-ban Kristóf szerzett, 1793. július 27. Csanádmegye bizonyította. A család jobbadán Krassóban szerepelt. *Gergelyt* 1828. nov. 10. vezették be Somoskeszi falu birtokába⁸⁾.

Jakabos (Esztelneki) Mihályt és Gergelyt Apafy 1662. július 13. a keresztesi mezőn nemesítette meg⁹⁾ Ezt a nemességét J. *Fános* aradmegyei esküdt Háromszékmegyének 1771. júl. 30. adott bizonyítványa alapján Aradban 1772. okt. 5. hirdette ki. 1784. ápr. 6. világoosi szolgabíró lett. Fiai: 1) *Imre*, kit Aradvármegye 1795. márcz. 3.-án a magyar testőrségbe való fölvételre ajánlott. Be is vették s ő volt az első, ki Aradból ott szolgált. 2) *Főzsef* aradmegyei szolgabíró † 1815. decz.

Jósa-család már 1754. Arad 7 nagyobb birtokosa közé tartozott nemességét¹⁰⁾ Aradvármegye 1773. január 25. és 1846. márcz. 30. ismételve bizonyította¹¹⁾. *Pál* (szül. 1742.) 1759. aug. 13. egybekelvén Elekes Máriával, térítvényt adott magáról, hogy a kálvinista vallásról a róm. kath. hitre tér át, mit decz. 25. a borosjenői templomban meg is tett¹²⁾.

¹⁾ *NRA.* 1788. 4. *Nagy* naplója, 327—8. *Huzai Tud.* 1807., 126—7. — ²⁾ *NRA.* 1826. 58. — ³⁾ *U.-o.* 1784. 2. — ⁴⁾ *Űk.* 1813. 1116. — ⁵⁾ *U.-o.* 1816. 817. — ⁶⁾ *U.-o.* 1794. 140. — ⁷⁾ 4r. 3 lap. Kézirat. Nemz. muzeum, MSS. 755. Quart. Hung. — ⁸⁾ *NRA.* 1831. 1. — ⁹⁾ *XXVII. LR.* 390. — ¹⁰⁾ L. e. könyvben, II. 193. — ¹¹⁾ Közli Biseric'a si Scola. 1887., 9. sz. — ¹²⁾ Borosjenői kereszt. anyakönyv, 1759. alatt.

A Ravnán maradt Jóság ellenben csakhamar eloláhosodtak¹⁾. Miklósnak 1773. négy fia volt: Tógyer, Togyerás, Miklós és Jónás, kik valamennyien családot alapítottak s 1784. már abban a gyanúban álltak, hogy Hórával tartanak. 1785. a birtokos nemesek jegyzékébe Tivadar (Tógyer), János és György vannak fölvéve fiaikkal együtt. »Ravna helység — úgymond 1835-ben a megye leírója²⁾ — öröke a Jósa-familiának, megyénkben a legrégebnek, mely itt a hegyek rejtekében sok évek óta elvonultan *él és uralkodik*. Neveik arra mutatnak, hogy hajdan valóságos magyaroknak kellett lenniök és úgy elfajúluiok; a minthogy eleiket ők maguk csakugyan református magyaroknak hiszik.«

Jósika (Branyicskai, báró)-család az egyetlen, mely Aradban a török hódítás megszűnte után háborítatlanul visszaszerezhetette javait³⁾. J. *Zsigmond* hunyadi főispán az 1698. báróvá tett Gábornak fia 1732 már Arad nagybirtokosai közé tartozott. Az övé volt Berzova, Soborsin és Szelistye. 1741-ben fiúutód nélkül történt halála után Ditrich Frigyes Vilmosnak, a marosi sószállítás igazgatójának s kamarai tanácsosnak 1741. október 24. és 1742. febr. 7. kelt értesítése szerint uradalma a kincstárra szállt s a sószállítási igazgatóság alá rendelték⁴⁾. Özvegye azonban egyelőre mégis a birtokban maradt; a vármegye 1743. jún. 18. néhány órai börtönre ítélte Temesvári Sándor hajdút, ki vele gorombáskodott s ugyanakkor melegen kérte Freytag aradi várparancsnokot, torolja meg az ohabai katonáknak Jósikáné birtokain elkövetett kihágásait⁵⁾.

Kabdebo (Capdebo) Jónás, Márton, Ferencz és Gergely I. Ferencz-től 1802. kaptak czímert s ekkor nyerték adományúl a temesi Baraczházát. Márton gyergyószentmiklósi kereskedőnek a kamara 1819. nov. 10. adta át Talpast⁶⁾. Aradban a baraczházi, talpasi és krivobarai Kabdebók ága virágozik. Jelenleg Béla és István megyei virilisták, Gergely lippai, Kálmán világosi főszolgabíró, János aradi fogorvos. Kristófnak (1819—87) csak leányai maradtak s így a krivobarai Kabdebók fiúágon kihaltak.

Kacsamágh Gergelyt s testvérét, Jánost, Mária Terézia 1749. július 5. emelte nemességre, mit Aradban decz. 1. azonnal meghirdettek⁷⁾. K. Antal aradi táblabíró és Stanislovics Klára fia volt Ferencz, aradi táblabíró, kinek Bibics Máriától született leánya, Erzsébet, Edelspacher Mátyásnak, 1776-ban pedig Bana József alezredesnek volt felesége († 1780.). Ő öntette 1773-ban az aradi minoriták tornyának nagyharangját. Ferencz-czel 1781. fiúágon kihalt a család, miről a vármegye márcz. 28.-án tett jelentést a helytartótanácsnak. K. Zsuzsánna (Stanislovics Antalné) † Gyorokon, 1787.; Anna fiát, Cetho Györgyöt, a vármegye 1790. október 25. előjegyezte a szentannai convictusba való fölvételre⁸⁾.

1) *P. Nagy* László (Arad tört. Kézirat. V. 151—2.) 1806. így jellemzi a Jóságát: »Ravna négy ágé, osztatlanúl; egy hajdani első foglaláskepe a földek tulajdonságában és használatában; mindenik a hol irthat, ott tisztogatja az erdőt, cserét és munkája után vet, szánt; a ki hatalmasabb, annak több irtott, használható földje van. 1800. táján Jósa Gánul a hadnagy és erdőkurátor, ki pár járás szőlőt is ültetett. Egyességet nem lehet létesíteni ez elaljasodott oláhok közt, kik gyermekeiket sem tanítatják, de annál több otthon főzött pálinkát isznak. Pedig van jó vashámoruk, érczolvasztójuk, széntartójuk, fúvó-kemenczējök és vasverő házuk. Szegénységök mellett büszkék, tudatlanok, pallérozatlanok. A vasérczet Bihar határán, a Gyalu-Mare-hágón túl ássák.« (Hozzátehetjük, hogy Jósa Tógyer, Péter és Miklós Ravnán 1782. nyert engedélyt további bányamivelésre. — ²⁾ Arad (kézirat), II. 214. — ³⁾ L. e. könyvben, II. 193. — ⁴⁾ *Fábián*, I. 19—20. — ⁵⁾ *Űk*. 1743. 187. — ⁶⁾ *NR.A.* 1809., 14. — ⁷⁾ *U.o.* 1749. 356. — ⁸⁾ *U.o.* 1776. 170., 1780. 60., 1781. 86., 1790. 64. sz.

Karácsonyi György Aradban 1782. aug. 5. hirdette ki Csongrád-megyétől bizonyított nemességét; ugyanakkor előjegyezték a szentannai convictusba való fölvételre fiait, Bélát és Ferenczet¹⁾. 1785-ben István és Márton czímeres nemesek.

Kardetter, 1. Álgyay.

Karonczy Péter 1754. czímeres nemes.

Kába János 1754—1785. czímeres nemes.

Károlyi (Nagykárolyi, gróf)-család, mely a XV. században már birtokos volt Aradban²⁾, a régiek helyett itt újabb javakat csak 1862. szerzett, midőn *György* a mácsai uradalmat megvásárolta Csernovics Pétertől. Ez uradalmat fiának, *Tibornak* (szül. 1842. szept. 26.), kinek Csekonich Margit grófnétől született leánya, Ella, gr. Almásy Déneshez ment férjhez, fia, Gyula pedig gr. Károlyi Melindát vette el.

Kászonyi (Tótváradi) *József* 1746—1750. alispánja volt Aradmegyének, melytől jutalmúl Aradon egy háztelket kapott³⁾. Tótváradon levő javaihoz Horváth János alezredestől megvette Kurticsot, Sofronyát, Iratost és Szent-Pált, melyekről már 1750. jún. 25. végrendeletet is tett ugyan, a 32,900 frt vételért azonban csak 1751. fizette le, a királyné pedig csupán 1779. hagyta jóvá a vételt⁴⁾. Nadabot 1749. vissza kellett adnia a modernai uradalomnak⁵⁾. Fia, *András*, Aradvármegyének főjegyzője, majd 1783—6. alispánja volt. 1772. Kurtics falut és az egész Sofronyát kérte adományúl⁶⁾. Kívánsága teljesült. 1785-ben mint földesúr jelentékenyen segítette kurticsi és tótváradi inséges jobbágyait. 1786. után visszavonultan élt Tótváradon, honnan csak 1795. mozdult ki, hogy meglátogassa Velenczét. Útját latinúl s magyarul is leírta. Gyermekei Károly, ki 1789. sikertelenül jelentkezett 2. szolgabíróságra, 1794. azonban szolgabíróságot nyert; és József, kik 1785. már a nemesek jegyzékébe is föl vannak véve. Másik két fia csecsemő korban halt meg (*András* 1772., *Antal* 1774.). Leánya, *Teréz*, 1772-ben *Deseő Ignác* felesége volt. Az öreg Kászonyi *András*, ki *Konopot* is megszerezte, túlélte fiait s 1824-ben sírba vitte családját⁷⁾.

Kászonyi (Kászonfalvi) csíkszéki származású család *Batuczán*, *Berzován*, *Ménesiben*, *Magyarádon* stb. szerzett kisebb javakat. Az aradi ág alapítója *János*. 1754. Arad czímeres nemese. Késő unokája *János*, kinek *Hász Mária*tól (szül. 1816., † 1888.) származott gyermekei: 1) *János*, kinek felesége *Benczur Piroska*; 2) *Lajos*, szül. 1852., † Aradon, 1884. nov. 12.; 3) *Judit*, *Institoris Kálmán* aradi főjegyző felesége, † 1870.; 4) *Lujza*, *Földes János* aradi törvénysz. bíró neje.

Keglevich Béla gróf, egy Aradban egykor birtokos család⁸⁾ ivadéka, *Medgyes-Bodzás*on a kincstártól 1888. febr. 9.-én 447,000 frton 1600 kat. holdat vásárolt.

Kelemen József János borosjenei nemes jegyző, szül. 1700-ban, † feleségével egy napon, 1750. ápril 5.-én. Fiai 1) *Venczel*, szül. 1732., † 1739. 2) *Ferencz*, 1754. Aradmegye czímeres nemese. A család utóbb, úgy látszik, *Biharba* származott át.

Keresztes (Bánfalvi) *János* Aradban *Biharmegye* bizonyítványa alapján 1790. máj. 27. hirdette ki nemességét⁹⁾. Ugyanezen János és hasonló-névű fia, továbbá *László* s ennek fia *Antal*, *Antal* s ennek szintén *Antal*

¹⁾ *Jk.* 1782. 117—8. sz. — ²⁾ L. e. könyvben, I. 281. — ³⁾ *Megyei jk.* 1750., 395. — ⁴⁾ *NRA.* 1824., 3. — ⁵⁾ *U.-o.* 1482., 18. — ⁶⁾ *U.-o.* 1473., 21. — ⁷⁾ *U.-o.* 1820., 21. és 1824., 11. — ⁸⁾ L. e. könyvben, II. 195. — ⁹⁾ *Jk.* 1790. május 27., 63.

nevű fia 1804-ben s János, Ignác, József, István, — egy másik István 1808-ban s végre K. István, 1831-ben Aradmegyével bizonyította a maga nemességét¹⁾. E bizonyítványokban említve sincs Ferencz, 1809-ben az aradmegyei fölkelő nemesek egyik főhadnagya. A többször említett *János* 1837. mint buttyini számtartó vette nőül Csunkó Annát (szül. 1805-ben, † 1878. január 25.). Gyermekük: 1) Francziska, özv. Gócz Jánosné; 2) Anna, Schinagel Jánosné; 3) Magdolna, Borsos Lajosné; 4) *Antal* vasúti hivatalnok; felesége Mezei Emília; gyermekeik Tibor, Irén és Jolán; 5) Teréz, Németh Imre megyei számvevő felesége.

Ketsedy Péter, István és Mihály nemességét Aradvármegye 1804. bizonyította²⁾.

Kiss János, Mátyás és Mihály Aradban 1754. czímeres nemesek; nem származhatott tehát tőlük Ádám, kit a vármegye 1782. febr. 18. a maga nemességének bővebb igazolására szólított fel s kit még 1785. is a kétes nemesek közé sorozott. — 1822. decz. 22. Kiss József aradmegyei ügyész kapta Taucz $\frac{1}{3}$ -át³⁾ Utódok nélkül halván meg, Aradmegye 1838. június 3. a kincstár használatába adta át Taucz $\frac{1}{3}$ -át; s a kincstár már jún. 6. tiltakozott az ellen, hogy e jószágot az özvegy vagy az örökösé tett Papus János eladja, zálogba vesse stb.⁴⁾ — Andrásnak, ki 1791. nyert nemeslevelet s azt 1792. Békésben hirdette ki, unokája volt Antal, a Bach-korszakban aradmegyei főbíró; s Gergelynek fia János, a Bach-korszakban aradmegyei törvényszéki alelnök, s Antal, cs. kir. testőr, utóbb kisjenei postamester. — *Nagyéresdi* Kiss Sándornak a kamara 1820. máj. 24. adta át a neki adományozott Kerülőst, Aradmegye szolgabírája s esküdtje azonban a kincstár nevében már 1823. febr. 7. eltiltotta őt ennek eladásától, Atzél Jánost pedig a vételtől⁵⁾. — Kis, máskép *Leuko* János, ki Monyásán telepedett le, Nógrádmegyének 1757. adott bizonyítványa alapján Aradban már 1759. jún. 18. meghirdette nemességét, miről Arad 1794. febr. 14. János fiának, Sándornak is bizonyítványt adott⁶⁾.

Klapka József, 1825. aradi könyvnyomtató, utóbb temesvári tanácsos és polgármester, a Bachkorszakban ismét aradi lakos, V. Ferdinándtól 1841. júl. 15. kapott czímeres nemes levelet s azt Krassóban még azon évben, okt. 12.-én kihirdette. Fiai: 1) György, tábornok, Komárom hős védője, szül. Temesvárt 1820. ápr. 7. † 1892. 2) Ferdinánd, cs. és kir. vezérőrnagy, a katonai érdemkereszt tulajdonosa; 3) Teréz, Spechner korongi gyógyszerész neje; 4) Júlia, Sprung vasáros neje.

Klempay Márton táblabíró és csendbíztost (szül. 1713., † 1783.) az egyesítés alkalmával Aradvármegye 1744. okt. 29. úgy szólván átvette Zarándtól; 1746. május 25. főcsendbíztos, 1748. febr. 20. helyettes tartományi bíztos, majd másodalispán lett s e tiszttét 1783. május 26.-ig viselte. Végrendeletét Aradmegye közgyűlésén 1783. július 1. hirdették ki. Leánya, Regina, először Török Bélához, másodsor gr. Wenckheim Józsefhez ment férjhez. Fiai nem maradtak.

Kochanovszky Miklós aradi kincstári ügyész nemessége 1785-ben kétes volt.

¹⁾ *Jk.* 1804. 278., 1808. 730. és 1831. 1189. sz. — ²⁾ *U-o.* 1804., 797. — ³⁾ *NRA.* 1819., 7. és 1820., 18. — ⁴⁾ *U-o.* 1857., 39. — ⁵⁾ *U-o.* 1809., 15. — ⁶⁾ *Jk.* 1794., 102. *Nagy* Iván, ki pedig ugyanezen számra hivatkozik (VI. 266.), Gergelyt mondja a nemesség kihirdetőjének s fiának Kálmánt és Bélát.

Kocsuba János, Mihály, Péter, Necza és Tógyer s Kocsuba, más-kép Balován Simon, Péter, Blaga, Mihály, János és Tógyer 1785. birtokos nemes volt Aradban, hol a családnak most is számos tagja él.

Komicz Gábor 1754. czímeres nemes.

Koncsek (Dvorecki) György, régi túróczmegyei nemes család ivadéka Hevesmegyében, Hasznoson, 1764. ápr. 26. született, de az aradmegyei Pécskán alapított családot¹⁾.

Konopy, l. Czigler. **Konstantinovics**, l. Constantinovics.

Kornély (Holdmézesi) *Márk*, gyulai urad. számtartó, ki nemességét különben a Mátyás korabeli vitéz Györgytől származtatta, 1794. nyert czímeres nemeslevelet. 1804. megvette a kincstártól Holdat és Mézest s abba, a holdmézesi nemesek kétszer visszaúzvén a beigtató küldöttséget, végre katonai karhatalommal 1805. jún. 10—12. fiait, Ambrust és Józsefet is bevezettetvén, kir. engedélyvel a holdmézesi előnevet vette föl. Ezen Márk békés- és aradmegyei táblabíró Bagonyán 1729. ápril 16.-án született s Holdmézesen 1808. okt. 15. halt meg. Enders Anna Máriától szü-

letett gyermekei: 1) Antónia, Jósa István szabolcsmegyei főorvos neje, szül. 1763.; 2) *Ambrus* békésmegyei orsz. követ, megyei főpénztárnok, több megye táblabírája, szül. Gyulán 1766., † u.-o. 1834. márcz. 10. Holdmézesen temették el. Utána jeles tájszógyűtemény maradt²⁾. 3) *József*, Aradmegye tisztii főügyésze, 1805. az aradi fölkelő nemesek kapitánya, szül. 1771., † 1818. január 23. Anna, Fillenbaum József Károly főorvos neje, szül. 1773., † 1867. — Józsefnek Sántha Rozáliától két leánya s egy fia született, Pál, ki 1849. mint császári katona esett el Temesvárt és sírba vitte József ágát. A családot Ambrus folytatta tovább, kinek Perlaki Somogyi Borától született gyermekei: 1) *Ignác*, aradm. aljegyző,

majd szolgabíró, szül. 1800.; 2) *József*, cs. kir. lovastiszt, szül. 1802., † 1844.; 3) *Sándor-Márk*, aradm. főszolgabíró, szül. 1808. Felesége Kristyóry Mária; 4) Alojzia, szül. 1806., † 1810.; 5) Erzsébet, Tessényi Antalné, szül. 1812. és 6) Amália, Bosnyák Károly aradm. szolgabíró neje, szül. 1814³⁾.

Kornya (Kornia de Barbu, Illyéni) János Aradmegyében 1796-ban hirdette ki a családnak 1656. nyert nemességét⁴⁾. Fia, János, 1838-ban aradmegyei szolgabíró, majd törvényszéki ülnök, szül. 1797., † 1885. nov. 6. Csak leányai maradtak: 1) Paulina, b. Wasmer Adolfné; 2) Amália, Biró Kálmánné, † 1889.; 3) Irma, Hauser Károly nyug. honvédezedes neje. Jánosban fiú-ágon kihalt a család.

Kornis (Tótvárad) Károly pesti, majd rio-janeiro egyetemi tanár, jogtudományi író, szül. 1824., meghalt Gyorokon, 1863. január 27. Testvérei: József, gyoroki plébános; Júlia, özv. Hrabovszkyné; s Pál, kinek özvegye, Király Ilona, 1886. decz. 29. hunyt el. Pálnak gyermekei: Elemér, hírlapíró, Jolán († 1890.), Ilona és Margit.

Kosztandin Miklós 1785. czímeres nemes.

¹⁾ Nagy Iván, VI. 332. — ²⁾ *Jelenkor*, 1834., 186. l. — ³⁾ *Mogyoróssy* János adatai nyomán. *P. Nagy* naplója. 103., 135., 179. és 182. sz. — ⁴⁾ *Jk.* 1796., 853. *XXVI. LR.* 715.



Kornély-czímer.

Kosztolányi Márton III. Károlytól 1714. nyert czímeres nemeslevelet. Leánya lehetett Krisztina, Gyurcsányi Imre özvegye, ki Aradmegye gyűlésén 1747. márcz. 22. a borosjenei lakosokat elültotta a jog szerént hozzátartozó silingyiai földek használatától¹⁾. K. János 1815-ben Radnán, József Buttyinban volt kamarai ispán, majd 1806. Monyásán tiszttartó²⁾; Sándor († 1887.) 1870. megyei tiszttviselő; Antal († 1873.) volt buttyini főszolgabíró, később kir. közjegyző, megyei ülnök, majd pécskai kir. járásbíró; neje szül. Leuko-Kiss Emilia. Gyermekai: 1) Imre, volt megyei árvaszéki ülnök; 2) Etelka; 3) Aranka, kinek férje Vörös Vidor ügyvéd, az Alföld volt szerkesztője, jelenleg megyei t. főügyész.

Kovács János (szül. 1767., † 1826. szept. 4.), korábban tiszt a nádori ítélőmester expediturájában, 1792-től Aradmegye aljegyzője, 1794. okt. 30. nemességet kapott; ő azonban kijelentette, hogy nem új nemességért, hanem ősi nemességének megújításáért folyamodott, mit 1795. júl. 29. Aradvármegye külön bizonyított³⁾. János mint Arad alispánja 1822. decz. 22.-én vette át a kincstártól Taucz $\frac{2}{3}$ -át, de közte és Kiss József aradmegyei ügyész közt csak 1825. aug. 6. történt meg az osztály⁴⁾; a következő évben, szeptember 6. már tauczi földbe temették. Gyermekai: Ágoston, 1818. aradi szolgabíró, 1838. alispán; Ignác, 1820. aradi szolgabíró, Károly, Teréz és Johanna⁵⁾. Ágoston fia volt Dénes, 1841-ben alszolgabíró. Az említett Károly főszolgabíró Krassóba költözött át, hol Aradmegyétől 1826. febr. 9. bizonyított nemességét ápril 10. hirdette ki. Fiai közül Lajos cs. kir. főhadnagy, Károly pedig (1836.) krassói alszolgabíró volt⁶⁾.

Kovács (Timafalvi) Mihály Aradban 1783. július 1. hirdette meg Udvarhelyszéktől 1781. júl. 10. bizonyított nemességét⁷⁾.

Kovács István erdőhegyi kovács nemeslevelét 1787. okt. 17. megbírálás végett Aradmegye ügyészének adták ki⁸⁾. Úgy látszik, az 1654. megnesemített székudvari Kovácsok közé tartozott⁹⁾.

Kovács Simon, Vazul, Lázár, Lupuj, Péter, Lukács, Márk és Demeter 1785. birtokos nemesek.

Kovács (Csíktusnádi) József aradmegyei táblabíró s kincstári ügyész gyermekei: 1) Zsigmond, aradi törvényszéki bíró, † 1883.; 2) László, budapesti ügyvéd; 3) József, pécskai gazda; 4) Károly, mérnök; 5) Antónia, id. Spilka Zsigmondné. Zsigmondnak Nessler Annától született gyermekei: 1) Antónia, Schwob Antalné; 2) Iván, gazda; 3) Lujza, Vukovich Gézáné; 4) Ilka, Jegesy Károlyné; 5) Irma, Kirilly Kálmánné; 6) József, gazda.

Kozma (Kézdiszentléleki) Ambrus nemességéről Aradmegye 1789. aug. 7. bizonyítványt állított ki¹⁰⁾. Kelemen fiai közül Guravojon lakott Ádám, kinek özvegyét, Kozma Klárát, 1813. május 21. rablók ölték meg s ősi iratait elszedték¹¹⁾; unokaöccse volt Pál († 1853.), zarándi főispán, ki 1848. Zarándmegye történetét megírta s így Arad multjához is becses adatokat szolgáltatott; az említett Ádámnak fia, Elek, mint Zarándmegye pénztárnoka 1823. halt meg. Általában a család nevezetes szerepet játszott a régi Zarándban, hol Mária Teréziától nyerte birtokait.

1) *Jk.* 1747., 60. 1. — 2) *Nagy*, VI. 387., a czímer leírásával. — 3) *Jk.* 1795., 723. — 4) *NRA.* 1819., 7. és 1820., 18. — 5) *Hazai Tud.* 1826. II. 202—3. — 6) *Nagy*, VI. 410. — 7) *Jk.* 1783., 708. 1. — 8) *Journal*, 1787., 2117. — 9) *L. e.* könyvben, II. 199. — 10) *Ceptionsprot.* 1789., 2389. — 11) *Hazai Tud.* 1813. I. 303.

Königsegg (Rothenfelsi és aulendorfi, gróf) József már 1804. úgy szerződött a kincstárral, hogy Rothenfels, Stauffen és Verdenstein németországi ősi javait aradmegyei jószágokért adja cserében. Ehhez képest már 1806. átvette a kincstártól Boros-Sebes mezővárost, Kertes, Prezest, Ignest, Doncsény, Minyád, Govosdia, Berindia, Rossia, Revetes, Csorest, Zemerzel, Krajkova, Nadalbest, Sztatina, Szuszány, Diécs, Dumbravicza,

Alsó- és Felső-Krokna, Sára és Láz falukat, 1808. pedig Nyágrát is¹⁾. 1810. júl. 16—18. igtatták be mindezen birtokokba Józsefet, 1807. nov. 5. óta Aradmegye táblabíróját és gyámfiát; az első nap B.-Sebesen 260 vendég ült a grófok asztalánál²⁾. József azonban már 1810. szept. 5.-én meghalt³⁾. Most még 1804. elhunyt fiának, Ferencz Fidél cs. kir. kamarásnak fiait, *János-Gebhardt* és *Zsigmond-Antalt* illette a borossebesi majoratus, melybe 1814. május 31.—június 2.-áig ünnepiesen be is igtatták őket⁴⁾. Zsigmond táblabíró azonban 1827. decz. 9. már azon címen kérte a királytól Kujed



Königsegg-czímer.

1/20-át, hogy, mivel bátyjái a majoratus, ő teljesen vagyontalan. Ezen Zsigmondnak fiától született 1) Andor (szül. 1835., † Borosjenőben 1887.), kinek Vásárhelyi Gizellától született leánya, Gizella, Paradeyser Lajos borossebesi főszolgabíró felesége; 2) Júlia, előbb Ormós Péterné, utóbb b. Simonyi Lajosné; 3) Emília, előbb Bartha Frigyesné, utóbb Bohus Istvánné. — A majoresco Jánosnak két felesége volt; gr. Almásy Ottilia és Lusow Mathild. A másodiktól született *Sándor*, m. kir. helytartótanácsos, ki 1848-ban a borossebesi uradalmat 800,000 forintot adta el gr. Waldstein-Wartenburg Keresztélynek. Gr. Pálffy Fidéliától csak egy leánya, Fidélia született, s így a Königseggnek két aradi ága fiúágon kihalt⁵⁾.

Kövér Kajetán és János Aradban 1781. márcz. 28.-án hirdette ki Mária Teréziától 1780. nyert nemeslevelét⁶⁾; 1785. azonban még nem voltak fölvéve a nemesek jegyzékébe⁷⁾. K. Antalt, ki Bosnyák Antallal közösen vette meg Bonczesdet és Honczisort, 1820. febr. 10. igtatták be e javakba; 1824. okt. 8.-án pedig testvéreivel (Emánuellel, Györggyel és Mártonnal) együtt a temesmegyei Kisfaludot (Engelsbrunn) is megvette. Úgy látszik, fia volt István táblabíró, ki 1844-ben Aradon egy magyar lap megalapítására gyűjtött és József. Béla most aradmegyei virilista. A család egy része Szent-Miklósról, a másik Réthátról írja magát. Rétháti K. Gábor (szül. 1836., † Aradon, 1888. ápril 2.) egy ízben orsz. képviselő, sok éven át az aradi lövész-egyesület elnöke, Aradváros törvényhat. bizottságának tagja, Arad szépítésének egyik tényezője és jeles mechanikus volt. 1864. vette nőül Neczpáli Justh Stephániát. Gyermekai Gábor, Mártha és Erzsébet.

Kristyóry, Zarándmegyének ősi családja⁸⁾, melyből Gábor, János, Albert és Zsigmond Aradvármegyében 1815-ben hirdette ki nemességét. Nővérök, Mária, Kornély Sándorné volt. Zsigmond († Aradon, 1893.) feleségétől, Galliny Máriától, született Dezső és Ilona, dr. Institoris Istvánné.

¹⁾ *NRA.* 1787., 10. — ²⁾ *P. Nagy* naplója, 798. — ³⁾ *U.-o.* 811. — ⁴⁾ *U.-o.* 1244. — ⁵⁾ Más ágból való K. Fidél, tauczi birtokos. — ⁶⁾ *Źk.* 1781., 56. — ⁷⁾ *NRA.* 1803., 30., 32. és 1820., 17. — ⁸⁾ *L. e* könyvben, I. 356.

Zsigmond testvére János († 1890.), aradi ügyvéd és Teréz, Kornély Sándorné.

Kulcsár Mihály Aradban 1786. márcz. 31. hirdette ki Pozsonymegyétől bizonyított nemességét¹⁾.

Langó Ferencz 1828. január 3.-án kapta Csermő egy részét²⁾. Fia, Ferencz volt az első, ki 1838. szept. 30. magyar szövegű ügyvédi oklevelet nyert. Utóbb szolgabíró s végül az aradi szegényház felügyelője lett.

László Ferencz a kincstártól 1821. júl. 17. szerezte meg Bokszeget³⁾. Fiának, Jánosnak gyermekei: 1) Albert, borosjenei telekkönyvvezető, ki 1875. vette nőül Zachariás Erzsébetet († 1886.) — 2) Sándor, († 1892. ápril 9.) m. kir. pénzügyi biztos, kinek felesége Gily Gizella, gyermekei Gizella és Margit. Albert gyermekei: László, Jenő, Iván, János és Aranka.

Lázár Lázárt s fiait, Kálmánt és Györgyöt Aradmegye 1826. írta be címeres nemesei közé. Lázár (szül. 1777., † 1852. márczius elején) félszázadig szolgált Aradmegyét. Testvére, László, 1809. az aradmegyei főlkő nemesei egyik hadnagya volt.

Lázár Ferencz vásárhelyi lakos Aradban 1781. febr. 7. hirdette ki címeres nemeslevelét⁴⁾.

Lendvay 1785. kétes nemescsalád. L. Ferencz azután Zarádban alapított családot.

Lengyel Gáspár 1750. május 4. óta aradi táblabíró, — 11,580. r. forintért 1750. kir. adományúl nyerte Iltyót Borgye és Leszpede pusztákkal, Tok falut Sztatina pusztával, Szelistye falut Berzák, Sztremptura és Szpin kis pusztákkal s a Tótváradja mezővárosban levő rév vámjának hatodrésztét, de olykép, hogy azokat a férfíag kihaltával ugyanazon öszszegen kelljen megváltani a nőágra s hogy valamint idáig nevezett falvakból s azok erdeiből készítették az Erdélyből sőt szállító hajókat és tutajokat, jobbágyai ezentúl is az eddig fizetett árakkal érzék be. Együttal 2800 frt fejében zálogképen megkapta az azon falvakban fizetni szokott dézsmák szedésének jogát is. A csanádi káptalan őt már 1750. júl. 5. beigtatta⁵⁾. Fia, *Ferencz* aradi sópénztáros, hogy pénztárának hátralékait tisztázhassa, 1757. okt. 15. Sztatina, máskép Leszpede nevű faluját zálogba vetette Jurkovics Pálnak⁶⁾. Testvére volt Antónia (Vajda Sámuelné) és *József*, 1749-től táblabíró, 1768. csendbízott⁷⁾, kinek felesége, Bibics Antónia, Iltyóból 1784. nov. 7.-én menekülni kényszerült a lázadók elől. 1787. okt. 6.-án az aradi alszolgabíró bizonyosága szerint a kincstár már tiltakozott az ellen, hogy a magvaszakadt L. József özvegyének joga legyen megterhelnie Tok falut⁸⁾.

Lengyel József 1748-tól Aradmegye táblabírája, Aradváros első biztosa, 1773. hunyt el. Gáspár 1750. aradm. táblabíró. József fia volt István (szül. 1770., † 1773.) kinek testvérei (Lukács, András és Tamás) a megyében 1781. márczius 28. hirdették ki Mária Teréziától nyert nemességekét s Lénárd 1781. bérbevette Lőkősházát. Valamelyiknek fia volt István, ki 22 éves korában 1808-ban Aradon mint tűzérhadapród halt meg. A családnak Aradban most is vannak tagjai.

¹⁾ *Jk.* 1786., 532. — ²⁾ *NRA.* 1831., 21. — ³⁾ *U-o.* 1826., 29. — ⁴⁾ *Jk.* 1781., 52. — ⁵⁾ *NRA.* 1833., 23. és 1836., 39. — ⁶⁾ *U-o.* 1833., 22. — ⁷⁾ A későbbi csendbízottokat és pandurokat róla utóbb lengyeleknek nevezte az oláh köznép. *Pöldes* János az Aradi Közlönyben, 1890., 75. — ⁸⁾ *NRA.* 1433., 25.

Lenkey (Lenkei és Zádorfalvi) Károly és fiai, József és Lajos, Aradban 1822. hirdették ki nemességöket¹⁾. E családból való L. János magyar tábornok is (szül. 1807. szept. 7.-én Egerben, † az aradi vár börtönében 1850. febr. 7.). Síremlékét Aradon 1868. szept. 7. leplezték le.

Lesséry Ádám 1754. címerez nemes.

Lestyán (Csikszentkirályi) József és Károly e században fel volt véve Aradmege nemesei közé.

Lobostyán Gáspár és fiai (István és Gáspár) Aradban 1820. hirdették meg nemességöket²⁾. Valószínűleg a gömöri Labostyánok közül valók.

Lo-Presti (Fontana d'Angioli, báró) Rochusnak, az 1764. indigenatust nyert ezredesnek fia, *Lajos* (szül. 1767.) a kincstártól 1827. nyerte Tok, Iltyó és Szelistye falvakat, melyeket Markovics aradi kincst. igazgató júniut 1. adott át neki³⁾. 1832. elhunyván, fiai, Álmos-Lajost és József-Árpádot, ugyanazon helységekbe kir. adománylevél alapján 1833. október 23—25. igtatták be⁴⁾. L. Lajos Tokon a hatvanas évek végén iparvasútát, hajlított fabutor-, majd furnir- és lemezgyárat alapított. Különczködéseiről a nép sokat tudott mesélni. Pl. hogy iltyói kastélya pinczéiben vadállatokat tartott, melyeknek szelidítésére a hálósobájából nyíló sülyeszton éjjelenként fáklyafény mellett járt le. A m. tud. akadémiát nagyszerű alapítványban részesítette. Az ez ágon kihalt család egyik tagja volt József Miklós, ki mint a 33. (most aradi) gyalogezred hadnagya 1788. jún. 28. Ráma védelmében hőshalált halt. Újpalánkai sírja fölé 1878-ban emlékoszlopot emelt a Délmagyarorsz.-Történelmi-Társulat, az aradi ezred pedig tíz év múlva kegyeletesen ülte meg e hőstett századik évfordulóját⁵⁾.

Lovász (Ötvenesi) Mihály aradmegei (zarándi) szolgabíró Aradban Borsod- és Pestmege bizonyítványai alapján 1749. decz. 2. hirdette ki nemességét, melyet Arad 1756. május 5. és 1768. márcz. 11. ismélve bizonyított⁶⁾. Testvérei voltak István csongrádi másodalispán és György. Mihály 1755. arra kérte a kincstárt, adja el neki a Bibics-hagyatékából Szent-Annán 3284 frt 30 krra becsült és Fekete György grófnak átadott, de őt illető curialis telket, ellenben fizesse meg neki a telek árát⁷⁾. Ekkor már az aradi uradalom jószágigazgatója s Ötvenes, Zádorka és Zsigmondháza földesura volt. 1769. decz. 25. ezer frtért magának adatni kérte az Aradon a minoriták székházától délre levő kincstári üres telket s 1770. szept. 15.-én megújította kérelmét; ezúttal sikerrel⁸⁾. 1773. b. Péterffy Jánostól megvette Szent-Pál pusztá felét. 1776-ban kir. tanácsosi címet nyert, mit Aradban jún. 14. hirdetett ki⁹⁾. Az Arad történetéből ismeretes férfiú Pécskán, 1778. halt meg. Feleségétől, Kostyán Antóniától született gyermekei: 1) *Zsigmond*, 1770-ben aradmegei aljegyző, pár év múlva már temesi alispán, 1780. ápril 26.-án kir. tanácsos, Aradmege fölkelt nemesének két ízben vezére¹⁰⁾, 1796. a Szent-Istvánrend középkeresztes vitéze, békési, majd 1801. decz. 28. temesi főispán, utóbb torontáli főisp. helyettes is, val. belső titkos tanácsos, a magyar tengerparti kamarai tárházak tábori felügyelője, ki 1808-ban tízezer frtot adott a magyar katonai

¹⁾ *Jk.* 1822., 246. A címér leírása Nagy Ivánnál, VII. 93. — ²⁾ *U.-o.* 1820., 1445. — ³⁾ *NRA.* 1831., 20. — ⁴⁾ *Jelenkor*, 1833., 714. — ⁵⁾ *Schlauch* Lőrincz (névtelenül): A Fontana d'Angioli báró Lo-Presti-család nemzedékrendje, 1863. Új amateur-kiadása. 1885., 8r. 65 lap, a hős arczképével. — ⁶⁾ *Jk.* 1749., 361. l., 1768., 37. sz. — ⁷⁾ *NRA.* 343., 38. — ⁸⁾ *U.-o.* 1472., 34. és 1473., 2. — ⁹⁾ *Jk.* 1773., 182. és 1776., 132. — ¹⁰⁾ Arczképe e könyvben, II. 378. l.

akadémiára. 1775. kilencz évre bérbevette b. Péterffy aradmegyei javainak egy részét, s 1786-ban szerezte meg családjának Kis-Buzsákot¹⁾, † neudorfi birtokán, 1812. január 10²⁾. — 2) Júlia, szül. Új-Szent-Annán, 1753. szept. 20., † Simándon, 1824. decz. 9. — 3) Anna-Francziska, szül. Pécskán, 1755. febr. 25. Ezt a leányt Pécskán 1775. július 19. orgyilkosok ölték meg. A megye 1775. aug. 1. csatlakozott az apa kérelméhez, hogy ez ügyben a királyné szigorú vizsgálatot rendeljen el³⁾. — 4) *Imre*, szül. Pécskán 1756. nov. 7. 1808. decz. 7.-ig Aradmegye másodalispánja, majd követte volt. Zsigmondháza, másképp Czigánka nevű pusztájának felét Biró Pálnak adta el, mi és más javak elidegenítése ellen a kincstár Temesmegye előtt 1824. jan. 5. s a csanádi káptalannál jan. 13. ismételve tiltakozott⁴⁾. † 1827. — 5) Klára, szül. Pécskán, 1760. ápríl 24. — 6) *Gábor*, szül. u.-o., 1766. jan. 30., meghalt mint csecsemő. 7) *András*, szül. Aradon 1768. nov. 29. Meghalt mint nyug. helytartótanácsos. — 8) *István*, utóbb a Barkó-ezred kapitánya, kit Aradmegye rendei 1790. ápr. 16. mint megyebeli birtokost s mint a mult háborúban híven szolgált katonát, tekintettel bátyjának e vármegyében szerzett érdemeire is, tábla-bírául választottak⁵⁾. — 9) Antónia, Deseő Ádammé. Zsigmondnak Zeke Jozéfa, Imrénék Biró Amália volt a felesége; a kincstár 1827. június 11. mindakét özvegyet eltiltotta attól, hogy a Lovász-féle Újaradot, Zádorlakot és Kisszentmiklóst s 1828. január 31., hogy Ötvenest megterheljék vagy eladják⁶⁾. Családot csak Imre alapított; azonban ennek fia, Imre is már 17 éves korában (1808.) elhunyt, leánya, Amália pedig, midőn anyja másodszor Varga Ignácshoz ment férjhez, Ötvenest s a többi jószágot (Aradmegyének 1845. okt. 25.-én kelt bizonyosága szerint) a kincstárnak adta vissza⁷⁾. 1845-ben gr. Zselénszky Lászlóhoz menvén férjhez, a Lovászbirtok a Zselénszkyek birtokába kerültek.

Lóczy (Lóczi) Antal varasdi majd pesti harminczados (szül. Élesden, 1751. szept. 24.) fiai, *Antal*, *Sándor* és *Alajos* Tornamegye bizonyosságára Aradban 1824. márczius 30., *János* pedig (unokatestvérök) 1831. hirdette meg nemeslevélét⁸⁾. Aradban azonban már 1737-ben élt egy L. Jakab, kit feleségével, Biró Katalinnal márcz. 3. a borosjenei kath. pap esketett össze, pedig mindketten kálvinisták voltak. A nevezett Antal (szül. 1789., † 1867. Paulison) huzamos ideig volt Aradmegye számvevője; túlélte feleségétől, özv. Kunné, Deák Sárától Aradon 1823-ban született egyetlen fiát, Zsigmondot († Paulison, 1861.). Alajos nőtlenül halt meg. Sándornak gyermekei: 1) Anna, 2) Erzsébet, 3) Francziska és 4) *Lajos* budapesti egyetemi tanár, a híres utazó (szül. Pozsonyban, 1849.) Első felesége Tövisi Faur Eugenia, a második Marsó Katinka. Ettől született fia Miklós és Lajos. A család fenntartotta ősi jogait a gömöri Felső-Lóczra és Kórógy pusztára, a borsodi Pusztá-Csebre s a hevesi Farnosra.

Lukácsy Aradváros régi patricius nemescsaládjá. Károly 1787-ben városi tanácsos volt. József nagyváradi kerületi tartomány-bíztost 1790. május 25. főbíztossá nevezte ki a király. János 1833—8. aradvárosi tanácsos. Fiai 1) Miklós (szül. Aradon, 1829. decz. 7.), az aradi első taka-

¹⁾ *Jk.* 1775., 128. és 1786., 1324. — ²⁾ *Hasai Tud.* 1809. I. 82. és 1812., I. 65—6. — ³⁾ *Jk.* 1775., 209. — ⁴⁾ *NRA.* 1819., 3., 1820., 14. — ⁵⁾ *Jk.* 1790., 119. — ⁶⁾ *NRA.* 1824., 12., 19. és 26. — ⁷⁾ *U.-o.* 1875., 35. — ⁸⁾ *Jk.* 1824., 218. és 1831., 1187. A nemeslevél 1718. kelt ugyan, a család azonban Lukácstól származtatja magát, ki már 1213. *új* czímert (!) nyert volna. Más alkalomra kell hagynom a Lóczy-család korábbi érdekes történetének megírását.

rékpénztár vezértitkára és igazgatója, Arad társadalmi életének egyik oszlopos embere s 2) Sándor, népszínműíró s a budapesti népszínház rendezője. 3) Hermin, († 1878.) férj. Follinus Jánosné. — Miklós 1860. kelt egybe Junga Bertával († 1883.). Gyermekük: Margit (Lukácsy Lajos ügyvéd neje), Sarolta, Lenke és Miklós.

Lupucz, I. Rác.

Madácsy Károly és fiai, József és Károly, Aradban 1812. hirdették ki nemességüket¹⁾.

Magyar Mihály 1754. aradi czímeres nemes. — M. András aradi főharminczados Pozsonymegyétől 1770. ápril 6. bizonyított nemességét Aradban 1771. ápril 11.²⁾, a más M.-családból való József és Pál pedig 1831. hirdette ki a magáét³⁾. Magyar vagy Ungur István aradmegyei al-ügyész 1781. decz. 18. tiltakozott az ellen, hogy őt Török Albert ügyész, kinek nemességét viszont ő támadta meg, nemeslevelének bemutatására hitta föl; Török azonban 1782. ápr. 15.-én vele, mint gonosz feladóval szemben elégtételt kért a megyétől s Magyart általa is felszólíttatta nemessége igazolására⁴⁾. Aradban így négy külön Magyar-család élt.

Malatinszky (Malatini) György apatelki luth. nemes 1761. máj. 18. a borosjenői róm. kath. pap előtt vett nőül egy Katalin, s 1762. febr. 7. egy Dorottyá nevű tót asszonyt⁵⁾. Fia lehetett Mihály borosjenői lakos, kinek nemességéről Aradvármegye 1787. ápril 27. adott bizonyítványt⁶⁾. Mihály és János 1785. czímeres nemesek.

Mannsdorf Konrád Antal bárónak (szül. 1793., † 1866. decz. 10. Gurahonczon) Rosthorn Jozefától való fia Károly (szül. 1833., † 1866. május 6.), ki Hendrey Annát (Hendrey Ferencz és Biró Éva leányát) vette el feleségül s Bonczesden szerzett birtokot. Fia Géza.

Marczibányi (Puchói és csókai) Lőrincz, csanádi főjegyző, majd alispán, orsz. követ és kir. tanácsos, egy 1467-től czímeres nemesszalád ivadéka, Imrének fia, 1754-ben már Aradban is a praedialista nemesek közé tartozott. Ő vásárolta meg Tornyát, melynek Babos, Majmat és Szionda felé való határai miatt sokat villongott a kincstárral, míg végre



Marczibányi-
czímer.

1759. május 12.-én egyezsége lépett⁷⁾. Ugyanis már 1758. nov. 17. azt az ajánlatot tette a kamarának, hogy az Offelencsaládtól Szerémmegyében vett kameniczi javakért cserében adja neki, illetőleg fiúörököseinek Szionda és Basarága pusztákat, melyek a kincstárnak most 36,000 frt hasznobért sem hoznak évenként; ő viszont leányai számára 40,000 forintot kész zálogba venni az Offelen-féle kameniczi javakat is⁸⁾. A csere megtörténvén, a határjárást azonnal megejtették s a javakat átadták Marczibányinak⁹⁾. Lőrincznek († 1769. aug. 20. Tornyán) Kvasszovszky Judittól való gyermekei: 1) *István*, (szül. 1752. júl. 25. Makón), kit atyja majorescová nevezett ki, mit Aradvármegye már a fiú nagykorúsága előtt (1774. aug. 3.) közhírré tett, gr. Fekete főispán pedig szept. 26.-án Aradmegye táblabíráinak sorába emelte¹⁰⁾. 1780. szept. 4. kir. tanácsos és a temesi kerület tartom. biztos lett, majd csanádi alispán, 1800. udv. s 1806. val. belső titkos taná-

1) *Jk.* 1812., 613. — 2) *U-o.* 1771., 134. — 3) *Nagy* Iván, VII. 241. — 4) *Jk.* 1781. decz. 18., 90. és 1782., 96. — 5) A borosjenői anyakönyvek szerint. — 6) *Jk.* 1787., 718. — 7) *NRA.* 1472., 14. és 17. — 8) *U-o.* 1473., 33. — 9) *U-o.* IX. kötet, 13., 14., 52., 56., 59. l. — 10) *Jk.* 1774., 184., 187.

csos lett. Jól rendbeszedett arad-csanádi birtokairól, melyeket 1800. szept. 3. és 1804. ápril 16. Dombegyháza s Kurtics egy részével növelt¹⁾, ekkor már Pestre költözött fel, hol nemzeti és emberbaráti czélokra gazdag alapítványokat tett. 1777. feleségül vette ugyan Majthényi Máriát, halálakor (1810. decz. 21.) azonban gyermekei nem maradtak²⁾. — 2) *Lőrincz*, (szül. 1753.) 1781. torontáli alispán, ki öccsével, Imrével, közösen vásárolta meg Csókát, hol † 1786. január 8. — 3) Judit, b. Kerekes Zsigmondné; 4) *Imre*, trencsényi alispán, kir. tanácsos. Aradban ő vásárolta meg Nádast. Iskolai czélokra 60,000 forint alapítványt tett. A családot Lőrincz és Imre folytatta. Lőrincznek Kvassay Judittól való fiai 1) *Márton* (szül. 1785.), kinek fia volt Livius, kit 1837. aug. 7.-én Dombegyházába beigtattak s ki ugyanakkor a kurticsi kastélyt is építtette. 1850-ben sírba vitte Lőrincz ágát. 2) *Lajos* (szül. 1786.), kinek csak leánya maradt. — Imrének Huszár Annától született gyermekei: 1) Mária, Vagyon Lászlóné; 2) Teréz, Madocsányi Imréné; 3) Judit, Borsiczky Istvánné; 4) János, Csanádmegye főjegyzője, majd Csanád és Torontál követe, ki 1830-ban nőtllenül halt meg; 5) *Antal* (szül. Puchón, 1793. máj. 28., † 1872. jan. 13.) Trencsénmegye főispánja, a m. tud. akadémiának, melyet nagyszerű alapítvánnyal gazdagított, igazgató-tagja s az arad-csanádi javak örököse. Utódai nem maradtak. 6) Amália, Justh Jánosné s 7) *Lőrincz*, 1838. cs. kir. kamarás, 1841-ben kir. táblai ülnök, kinek csak leányai maradtak s Nádast és Csókást különben is elvesztette. 1872-ben a M-család fiúágon kihalt.

Markocsányi Imre 1754. czimeres nemes.

Markovics (Zsenai) József, aradi kincstári jószágigazgató, 1803-ban nyerte a nemességet, melyet Aradban csak 1819. hirdetett meg³⁾. Józsefnek Frummer Rózától született fia *József*, 1860-ban legfőbb törvényszéki bíró, kinek Török Klementinától való gyermekei Gyula és Ödön. A nemességszerző József második házasságából született 1) Mór, cs. kir. törvényszéki ülnök, ki Zseney nevet vett föl; 2) Mária, Bittó Ferenczné; 3) Anna, Sánka Lajosné; 4) Paulina, Jakabffy Gergelyné.

Matlekovics Ferencz Aradban 1802. júl. 6. hirdette ki családjának 1628. aug. 16. nyert nemességét; fia, Ferencz aradi polgármester (1809—13) Aradban 1839. jún. 24. ismételte a meghirdetést. Az ifjabb Ferencz és Metz Crescentia fia Ferencz-József Aradon 1813. született s Pesten, mint cs. kir. rendőrhivatalnok, 1860. halt meg. Gyermekei: 1) Jozéfa, 2) Lajos, 3) Sándor minisztr. osztálytanácsos, majd államtitkár 1889-ig, midőn v. b. t. tanácsos lett, 1873. május 21.-től a m. tud. akadémia levelező tagja; felesége Szuk Róza, 4) Teréz.

Meliszek József, radnai lakos, Aradmegyében a Maros tisztogatója, 46 évig való szolgálatai jutalmául II. Lipóttól 1791. nemességet nyert, azonban az 1500 frtnyi illetéket le nem fizethette, mert szegény és több gyermek atyja. Aradmegye tehát őt 1795. júl. 29. ingyenes nemesítésre ajánlotta⁴⁾, mit meg is nyert s fiai, Lipót és Lajos, nemességüket Aradban már 1797. meghirdethették⁵⁾. Lipót 1812. Soborsinban mint sőtiszt halt meg.

¹⁾ *NRA.* 1857., 24. — ²⁾ Életrajza *Tud. Gyűjt.* 1818., VII. 111. — ³⁾ *Jk.* 1819., 600. *Nagy* (VII. 329. és 596.) más Markovicsoknak tartja, holott a nevek a nála közlött genealogiában is előfordúlnak. A későn való meghirdetés oka az lehet, hogy a nemességgel együtt a család *Krassóban* kapta birtokul Zsenát. — ⁴⁾ *Jk.* 1795., 716. — ⁵⁾ *U.o.* 1797., 782.

Mihájlovics György II. Lipóttól 1792. nyert czímeres nemeslevelet. Fia, Lázár, Aradnak sok éven át főbírája; így 1834. is, a sz. kir. városi rang megnyerésekor; fia volt Lázár aradmegyei szolgabíró. Gyermekei: 1) Béla világosi ügyvéd, kinek Bartha Iréntől született gyermekei Livia, Flóra és János. Meghalt 1886. február 12. — 2) Ákos, berzovai jegyző, családós; 3) Ottilia, Papp Gáborné.

Mihályfy József 1754. czímeres nemes.

Mikes János Aradban 1830. hirdette ki nemességét¹⁾.

Miksics Mátyás nemességét Aradmegye 1823. bizonyította²⁾. Utódai most is élnek Aradon.

Mittinger Ferencz 1754. czímeres nemes.

Moczika György halmágyi lakos Aradban 1747. nov. 6.-án hirdette meg Zarándmegyétől bizonyított nemességét³⁾. 1785-ben M. György, János és Demeter volt fölvéve a nemesek közé.

Molnár Benjamin nadabi jegyző, az irónő (Borbála) testvére, Zemplénmegyének 1790. febr. 26. adott bizonyítványa alapján Aradban 1795. július 29.-én hirdette meg nemeslevelét, melyet családja III. Ferdinándtól 1649. jún. 11. kapott⁴⁾.

Molnár (Borosjenei) István 1754-ben Arad czímeres nemese. János borossebesi nemes Borosjenőben 1756. nov. 22. lépett második házasságra Csiszár János özvegyével, Erzsébettel. Egyik ivadéka, János, 1848. abrudbányai aljegyző volt.

Muraközy József, egy már 1568. virágzott család⁵⁾ tagja, 1744. június 8. Aradban mint Andrassy Zsigmond ügyvéde kezdett működni⁶⁾. 1785. szept. 1. Aradmegye levéltárnoka lett. A megye részére tett alapítványa 1890-ig 60,000 forintra növekedett⁷⁾. Fia, József, 1792. aradm. aljegyző.

Muslay-család Aradban 1754. a praedialisták közé tartozott.

Nagy (Dombrádi) *Sándor* 1848–9. s 1861. Aradmegye főjegyzője, s 1867–71. másodalispánja, kir. tanácsos, 1871–85. az aradi kir. törvényszék elnöke, a Lipóttrend lovagja, szül. 1817., † Aradon 1885. január 31.-én. 1837. vette nőül Kaszap Emiliát. Gyermekei 1) *Géza*, kinek neje Székely Ilona; 2) *Gyula*, cs. kir. főhadnagy, majd m. kir. csendőrszázados; neje Berndt Ilonka; 3) Emilia, dr. Illés Károlyné; 4) *Sándor*.

Nagy (Gerlathi)-család 1820. Aradmegye levéltárában helyezte el czímeres nemeslevelét⁸⁾.

Nagy (Perecsényi) István deákot Báthory Gábor 1608. aug. 4. nemesítette meg⁹⁾. Ferencz, Mihály és Péter nemességét Közép-Szolnokmegye 1765. decz. 11.-én azon alapon bizonyította, hogy a Zilahon lakó Nagy Ferencz, id. s ifj. András és Péter eskü alatt vér szerint való atyokfiainak, sőt zilahi vagyonukban osztályosoknak is vallották őket. Péter fia, László, Aradban 1795. júl. 29. s újból 1816. aug. 10. hirdette ki nemességét¹⁰⁾. Péternek szombathelyi Magdolnától született fiai: 1) *László*, kit Nagyváradon 1768. jún. 6.-án kereszteltek. Meghalt Borosjenőben 1827. máj. 18.¹¹⁾ Mint íróról gyakran volt s lesz még szó e könyvben. Eleinte

¹⁾ *Źk.* 1830., 1581. — ²⁾ *U.-o.* 1823., 1592. — ³⁾ *U.-o.* 1747., 139–140. I. —

⁴⁾ *U.-o.* 1795., 713. — ⁵⁾ *NRA.* 1462., 19. — ⁶⁾ *Źk.* 1744., 300. I. — ⁷⁾ L. e könyvben, II. 636. — ⁸⁾ *Nagy* Iván, VIII., 75. — ⁹⁾ *V. LR.* 126b—127a I. Ezt a nemeslevelet 1795. maga a család sem ősmerte. — ¹⁰⁾ *Źk.* 1795., 715. — ¹¹⁾ Az erre írt emlékevs az aradi liceum Vársárhelyi-könyvtárában, 2684. sz. a. V. ö. *Hazai Tud.* 1827. II. 401—2. Önéletrajza *P. Nagy*, Orodiás, 172—180. Naplóját ősmerttettem a Philol. Közlönyben.

mint galsai jegyző, utóbb mint esküdt s 1818. okt. 1.-től mint szolgabíró szolgált Aradmegyét, melynek s a városnak történetét megírta Háza volt Buttyinban s 1814. június 16. Báltyele és Kontrató odaadományozásáért folyamodott; kérelmét azonban nem terjesztette föl a vármegyél). Feleségétől, Ágoston Magdolnától, csak Magdolna nevű leánya maradt. Ennek első férje 1813. szept. 19.-től Stauroczky Sándor buttyini jegyző (+ 1817.), kiktől S. László 1814. júl. 3. született; második férje Fejértói Réz Antal, déznai tiszttartó. — 2) *József*, seborvos, szül. 1770., † 1803. jan. 7. Nagyváradon. — 3) *András*, 4) *István*, a váradi káptalan bikácsi gazdatisztje, 1817-től kamarai tiszt Pankotán. Két leányát, Stefániát és Terézt, 1812. Borosjenőben temették el.

Nagy Antal borosjenői nemes tiszttartó volt a XVIII. század közepén. Gyermekei: 1) Antal-Tamás, keresztlve Borosjenőn, 1764. márcz. 5. Csakhamar meghalt. — 2) Judit-Borbála, ker. 1765. decz. 12. — 3) Antal-Pál, ker. 1767. jan. 21. — 4) Anna-Mária, ker. 1769. júl. 7. — 5) Ferencz-Mihály, ker. 1771. szept. 27.-én Meghalt hétnapos korában. — 6) Antal-Vincze, ker. 1771. szept. 27. — Antal tiszttartó nővére, Magdolna, szül. 1745., † 1772²⁾).

Nagy Antal Aradmegye esküdtje, Veszprémmegyétől 1770. júl. 12. bizonyított nemességét Aradban 1771. ápr. 11. hirdette ki³⁾. Nagy József 1844—54. aradi tanító, azután kiseddóvó, a szabadságharcban honvédfőhadnagy volt. (Szül. 1820. febr. 17., † 1884. márcz. 17.).

Nagy György szentannai kántor bebizonyítván nemességét, 12 éves fiát, Pált, Aradmegye 1783. aug. 5. előjegyezte a nemesifjak szentannai konviktusába. Nem tudni, rokona volt-e Nagy János, ki mint nemes ifjú, már 1783. júl. 1. írnoka s utóbb borossebesi szolgabírája lett Aradnak, † 1807. nov. 9.-én. Egy másik Nagy János Aradban 1816-ban hirdette ki nemességét; Nagy József aradmegyei táblabíró pedig, a Lengyel-család kihaltával, 1798. aug. 7. lépéseket tett e család aradi javainak megszerzésére⁴⁾. Lehet, hogy a Csatári Nagyok közül való; Cs. Nagy János erdélyi kamarai igazgató és tanácsos ugyanis Salbek Zsófiát vette el, kitől született fiai, János és Ferencz, 1744-ben még tanuló éveikben meghaltak, leánya Teréz pedig Forray András aradi főjegyzőhöz ment férjhez (1784. még élt). Ezen Teréznek unokaöccse lehetett János, ki éppen a Forray-javak szomszédságában keresett birtokot. 1785-ben Nagy József, János és Pál szerepel az aradi nemesek jegyzékében.

Nagy-Solymosy Dávid 1754. birtokos nemes.

Naszády (Fényesi)-család 1848. előtt Nasztradinovics nevet viselt, Nasztradinovics Márknak, mint adományosnak, a kamara 1821. szept. 5. adta át Fényest, úgy, hogy a vevőnek 399 robotos napért 66 frt 30 krt kellett fizetnie⁵⁾. Márknak gyermekei: 1) Sándor (szül. 1822., † 1887. júl. 14.) aradmegyei szolgabíró, majd ügyvéd, ki 1853. Pulay Jozefát vette nőül; gyermekei: Etelka (Domsa György vaskohi főszolgabíró neje); Géza államv. tisztviselő (neje Kovács Ida) és Béla, fővárosi rendőr-tiszt; 2) Antal, ki nemességének épségben tartásával 1893. nyert engedélyt a Naszády név viselésére; s 3) egy előttem ismeretlen nevű, kinek gyermekei Iván törvényszéki bíró (neje Czárán Júlia), Etelka (Alexevicsné), József ügyvéd (neje Telbisz Fanny) és Terka (Slézinger Lajosné).

¹⁾ P. Nagy naplója, 1253. — ²⁾ A borosjenői anyakönyvekből. — ³⁾ *Űk.* 1771., 139. — ⁴⁾ *NRA.* 1833., 23. — ⁵⁾ *U-o.* 1807., 16.



Nádasdy-czímer.

Nádasdy (Nádasdi gróf) Tamás nádornak, 1551-ben Lippa hősenek oldalági rokona volt Lipót v. b. t. tanácsos és komáromi főispán s gróf Pálffy Mária Terézia fia, *Lipót*, szintén v. b. t. tanácsos és komáromi főispán (szül. 1802. júl. 8., † 1873.), nőül vette Forray Júliát, kitől négy gyermeke született. A harmadik volt *Tamás* (szül. 1837. szept. 30., † Münchenben, 1856. decz.), ki történelmi tanulmányaival nagy reményekre jogosított s a negyedik *Ferencz* (szül. 1842. június 28.), ki gr. Zichy Ilonát († 1873.) vette el. A Forrayak családja fiúágon

kihalván, a soborsini és gyoroki uradalmat a leányág jogán 1858. okt. 15. gr. N. Lipót vette át s így véget ért Fischer Jakabnak 1850. május 1.-től tartó bérlete. A soborsini szép könyvtárt a tulajdonosok Agárdra költöztették át s gyoroki és soborsini kastélyaikat elhanyagolták.

Nándory József, egy 1610. máj. 9. megnevesített nógrádi család ivadéka, 1803. Aradmegyének számvevője s 1805. a fölkelő nemesek egyik kapitánya volt.

Náray (Náraj) *Antal* aradi ügyvéd, a »Maré vára« című regény írója (szül. 1795. Egerágon, Baranyamegyében, † 1866.) Aradban 1824. hirdette ki nemességét. Öcsce volt *Imre* (szül. 1818. máj. 11. Pécssett, † 1882. szept. 17. Aradon), ki 1841. mind ügyvéd telepedett meg Aradon; 1848. megyei alügyész, s 1849. az aradi vészbíróságnál közvádlo lett, a mi miatt 1851—3. börtönt kellett szenvednie. 1875 jan. 25.-én az aradi ügyvédi kamara őt választotta elnökévé. 1881-től Arad városát képviselte az országgyűlésen, hol a függetlenségi párt alelnöke lett. 1866. nőül vette Simon Annát, kinek első házasságából való gyermekei Mülek Imre, Lajos orsz. képviselő (neje Vertán Ilona) és Béla.

Neczpály János borosjenei harminczados, Zaránd egyik legrégebb családjának¹⁾ ivadéka, 1742. okt. 23. püspöki engedéllyel előleges hirdetés nélkül vette nőül Lautner Jozefát.

Nemessányi Ferencz aradi volt szolgabírónak fia, Ferencz, Aradban 1772. jún. 1. s okt. 5. hirdette ki nemességét, melyet a nagyváradi káptalan 1744. márcz. 30., Bihar megye pedig 1772. ápr. 11. bizonyított.

Névery (Néveri) Imre bars megyei birtokos fia, *Sándor*, egy 1586. megnevesített család tagja, Pécskán telepedett meg, hol Robró Borbálától 1762. született, egy év múlva azonban már meg is halt leánya, Erzsébet. Életben maradt azonban *Ferencz*, kinek fiai István és János. — Sándornak testvére, *László*, Pécskán 1769. vette nőül Toták Évát, majd Csordás Juditot; ez utóbbitól 1792-ben született *András*. Sándor és László bátyja, *Főzsef*, Gyulán telepedett meg s ott halt meg 1819-ben, egy évvel élvén túl legőregebb fiának, József gyoroki kincstári ispánnak halálát. Aradban 1805. ezen József hirdette meg a nemességet²⁾. A többi testvér Békésmegyében alapított családot s N. Albert és Alajos 1886. febr. 27. Gyulán ülték meg nemességök háromszázados évfordulóját.

Névery (Gyulavarsándi, báró) *Elek*, m. kir. udv. kancelláriai titkár 1787-ben II. Józseftől kapta s 1791. II. Lipóttal is megújította nemességét. Temesben testvérevel, *Főzseffel* már 1782-ben megvette Fibist, Blumenthalt, Aliost, Buzásdot, Guttenbrunn, Zábrányt, Keszinczet és Traunaut³⁾. József 1804. Szotóczy Ferencz halálával örökölte Monyászat,

¹⁾ L. e. könyvben, I. 256—8. — ²⁾ *Űk.* 1805., 719. — ³⁾ *Szentlárny*, Száz év, I. 416.

Elek pedig Gyulavarsándot vásárolta meg. Fia, *Károly* udv. referendarius, már innen írta nevét s a bárói czímet is megszerezte. Mind a két birtokot fia, *Sándor*, Temesmegye cs. kir. miniszteri biztosa örökölte, ki Gyulavarsándon 1852-márcz. elején halt meg. Monyászat azután a gr. Waldstein-, s Varsándot a Sternthal-család váltotta magához.

Nikolics Kiró (Cyrill) bécsi nagykereskedő 1819. decz. 30. adományképen vette birtokba Szakácsot és Madrizestet¹⁾. 1821. május 30.-án megkapta Szlatinát is²⁾, mire Aradban azonnal meghirdette nemességét³⁾. Szakácsi uradalmában különösen a juhnevelésre fordított nagy gondot⁴⁾. 1844. magvaszakadán, Szigethy Lajos kincstári ügyész már júl. 15. tiltakozott az ellen, hogy aradi javait gr. Wikenburg foglalja el⁵⁾.

Nováky Péter, a Forgách-ezred másodkapitánya, a hadikancelláriától kivett nemeslevelét Aradban, 1774. ápr. 12. hirdette meg⁶⁾.

Nyisztor-család 1785. a ravnai nemesek közé tartozott⁷⁾. Ny. József (szül. 1822., † 1894. június 5. Aradon) 1872—5. közt világoosi képviselő volt.

Ormós (Csicséri)-család 1107-ig viszi föl eredetét. Az Arad-, Temes- és Békésmegyében megtelepült vonal ősatya O. István zemplénmegyei esküdt, kinek fia, *Antal*, zemplénmegyei táblabíró és főpénztárnok, Agárdról az alföldre költözött s felesége, Almásy Krisztina kedvéért az ev. ref. vallásról a róm. kath. hitre tért át. 1794. június 23.-án már Aradmegye táblabírája lett. Gyermekei: 1) *József* aradi főszolgabíró; 2)

Antal alpénztárnok; 3) *András*; 4) *Dániel*; 5) Teréz, Kállay Emánuelné és 6) Klára, Orosz Józsefné. A család folytatója József, kinek Váradi Török Annától († özvegyen 1855. aug. 29. Aradon) született gyermekei: 1) *Zsigmond* temesmegyei főispán, m. akad. lev. tag, a főrendiház tagja, a Lipótrend közép- s a Szent-Istvánrend lovagkeresztese, történetíró, szül. Pécskán, 1813. február 20.-án, † Budapesten, 1894. nov. 20.; 2) *Péter*, aradi nyugalmazott alispán, a Ferencz-József- és a vaskoronarend lovagja, született Pécskán, 1814. október 5.-én; neje volt Königssegg Júlia grófnő; 3) *Sándor* 1810-től aradmegyei szolgabíró, később országgy. képviselő, szül. 1815., † 1872. nov. 8.; 4) *János* ügyvéd, majd törvényszéki bíró, született 1820., † 1884. Fia, Zsigmond volt temesi alispán, csak néhány évvel élte őt túl; 5) Róza, Némethné, † 1856. jún. 18.⁸⁾ Zemplénmegyének 1774. aug. 8.-án kelt bizonyítványa alapján József 1798., András pedig ugyanannak 1816. márczius 16. kelt igazolásával Aradban 1820. márczius 16. hirdette ki nemességét.



Ormós-címér.

Orosz György 1785. címeres nemes.

Ördög (Hilibi) István aradi lakost, kinek őseit 1668. Apafy nemesítette meg, Kézdiszéknek 1794. okt. 6. adott bizonytsága alapján 1795. márcz. 3. Arad is armalis nemesül ismerte el⁹⁾.

Paál Lőrincz nemes ifjú 1783. Aradmegye írnoka, 1785. febr. 25. esküdtje, utóbb szolgabírója lett. 1785-ben a praediálista nemesek közé vették föl. E családból származott László, Böhm Pál tanítványa, a korán elhunyt jeles tájképfestő.

¹⁾ *NRA.* 1803., 29. — ²⁾ *U.-o.* 1806., 33. — ³⁾ *Nagy*, VIII., 156. — ⁴⁾ *Pesti Hírlap*, 1842., I., 156. — ⁵⁾ *NRA.* 1874. 62. — ⁶⁾ *Jk.* 1774., 89. — ⁷⁾ *U.-o.* 1785., 946. — ⁸⁾ *L.* Ormós Zsigmond. Emlékkönyv, 1883. febr. 20. Az Ormós-családot illető geneal. táblázatok A nemz. muzeum kéziratárában 2011. Qu. L. jegy alatt. — ⁹⁾ *Jk.* 1795., 194.

Pag János és fia István borosjenei és krisztesdi lakosok nemességét Zarándmegye 1768. február 1. bizonyította ugyan, Aradmegye ügyészenek azonban az ellen kifogása lévén, 1768. márcz. 29. bizottságot küldtek ki az ügy kinyomozására¹). Pag Tógyernek 1781. márcz. 20. csakugyan sikerült kihirdetnie nemességét²).

Palásti János 1785. birtokos nemes.

Papp György 1785. czímeres nemes.

Paska (Gaurai) Miklós Aradban 1782. febr. 18. hirdette meg nemességét, melyet Kővár vidéke, s 1784. ápr. 22. maga Aradmegye is bizonyított³). 1785. a birtokos nemesek közé sorozták.

Paulik Mihály borosjenei tisztartót, kivel az aradi püspök rövid úton akart elbánni, Aradmegye rendei 1745. jan. 26. védelmökbe vették, mint az ország kétségtelen nemesét⁴).

Pája István 1785. Aradmegye czímeres nemes. Talán e családból való Pálya Mátyás (szül. 1849.) gyoroki plébános.

Pencz (Veneczei) György 1754. czímeres nemes.

Perlaky (Perlaki)-család egy ága Pécskán telepedett le s nemességét 1828. Békésben is kihirdette. Flórián 1844—7. ig az arad-modenai kincstári uradalom ügyésze volt. Fiának, Lőrincznek, Vittay Erzsébettől († Aradon, 1885. június 14.) született gyermekei Mária, Ilona, Erzsike, Lőrincz, Kálmán és Sándor.

Perva-család 1754-től mindig fel volt véve a czímeres nemesek közé.

Petrik József aradi postamester Aradban 1783. május 26. hirdette ki l. Lipót királytól 1690. ápr. 13. nyert s Nyitrától 1782. nov. 5. elősmert nemeslevélét⁵). Özvegye, Kata, 1790. arra kérte a megyét, vegye föl a szentannai konviktusba Aradon született fiait, Józsefet és Ferenczet. A megye azonban június 9. csak az elsőt ajánlotta, mert a másikat, a kamara útján, valamely kir. alapítványhoz is be lehet szerezni⁶).

Petrovics (*Munyán*) János Aradban 1827. hirdette ki nemességét⁷).

Petróczy István 1754. czímeres nemes. Neje, Lillin Anna, meghalt Pécskán, 1755.

Péterffy (Somoskői, báró) János Ferencz 1712. szerezte a báróságot; gyermekei: 1) *Károly*, jezsuita, a Concilia Hung. írója; 2) *Főzsef*, 1740 udv. kamarás, a borosjenei uradalom megszerzője; 3) *János*, kir. táblai bírós 4) *Anna-Mária*, 1759. óta gr. Tolvay Ferencz neje, 8 gyermek anyja. *Főzsef* a kincstártól 1745. vásárolta meg a katonai hatóság alól felszabadított Borosjenő, Sikula, Gurba és Kontrató egy részét s az egész Apateleket és Gyarmata falut⁸). József báró 1747. fiúutódok nélkül halván el, javait öcscse, János örökölte, ki Borosjenőbe már 1748-ban 40 németet, Apatelekre pedig csabai gazdákat telepített le. Aradmegye előtt 1749. okt. 1-én ünnepiesen tiltakozott azon birtokháborítások ellen, melyeket a modenai uradalom a borosjenei hajdani kapitánysághoz régtől fogva tartozó pusztákon elkövet. 1750. márcz. 21. Polm bárótól 10,000 frtot vett föl Bécsben s ezt az adósságot Kászonyi alispán és Forray jegyző által betábláztatta borosjenei javaira⁹). A modenai herczeg azonban 1748. visszakapván aradi javait, Péterffy ellen is pört indított, s Aradmegye már 1750. aug 21. intézkedett az uradalom egy részének zár

¹) *Jk.* 1768., 77. — ²) *Nagy*, IX. 8. — ³) *Jk.* 1782., 103. és 1784., 240. — ⁴) *U.-o.* 1745., 4+0. — ⁵) *U.-o.* 1783., 677. 1. — ⁶) *U.-o.* 1790. jún. 9., 17. — ⁷) *U.-o.* 1827., 1608. — ⁸) *U.-o.* 1770., 132. és *NRA.* 1472., 32. — ⁹) *Jk.* 1749., 340. és 1750. 378. 1.

alá vétele iránt!). Azonban továbbra is János báróé maradt az uradalom, s a vármegye 1770. június 15.-én bizonyította, hogy 60,000 frt annak az értéke s hogy nincs adósság rajta²⁾. Ez azonban aligha téves adatokon nem alapúlt, mert Péterffyt éppen anyagi zavarai kergették az örületbe. Húga, gr. Tolvayné, már 1771. márcz. 1. magára ruháztatta át a borosjenei javak kezelését, a megye pedig ápril 11. megbízta a járási szolgabírót a javak összeírásával s átadásával³⁾. A helytartótanács 1772. június 22. már tőle követelte a számadásokat. Sáfárkodásával egyáltalán nem volt megelégedve a kormány. A grófné Szent-Pál pusztá felét azonnal eladta Lovász Mihálynak. 1773. július 1-én maga a királyné parancsolta meg, hogy Tolvaynénak, ki családja utolsó férfiutagjának, a tébolyodott Jánosnak uradalmait vezeti, senki se adjon kölcsön, mert a birtokra már amúgy is 78,000 frt van betáblázva⁴⁾. Aug. 11.-én a megye előtt Szlávy Pál, a kir. ügyek igazgatója tiltakozott az ellen, hogy a grófnő az urad. beruházásokat elhanyagolja, egyes részeket elad, elzalogosít stb. s a kincstár, mint leendő örökös nevében óvást tett minden ilyes eljárás ellen. 1774. júl. 18. a helytartótanács már el is mozdította a grófnét testvére javainak igazgatásától s követelte a négy évről elmaradt számadások betérjesztését. A megye aug. 3. meg is bízta a leltár elkészítésével Nagy Antal és Nedeczky Pál esküdteket⁵⁾, — 1775. jan. 12. azonban a helytartótanács még félelvi határidőt adott neki a számadások betérjesztésére s meghagyta gondnoknak, de évenként való számadásra kötelezte. Ezt 1775. ápril 12. tudatta a grófné Aradmegyével s egyúttal értesítette, hogy Lovász Zsigmondnak 9 évre 7600 frtért adta bérbe testvére javainak egy részét, márcz. 7. a királyné megengedvén a borosjenei, apatelki, sikulai és gyarmati javak bérbeadását⁶⁾. A megyének 1786. decz. 21. tett fölterjesztésére II. József 1787. márcz. 13. meghagyta, hogy a Péterffy-uradalom jobbágyai továbbra csak úgy bérelhetik az uradalom egyes részeit, ha élökre gazdasági igazgatót állítanak, ki számadásait évenként betérjeszti. A megye ápril 7. ez igazgatóságra már ki is írta a pályázatot⁷⁾. E bérlőket 1790. elején Moldován Tógyer az uraság ellen izgatta⁸⁾. Közben meghalt a báró, 1804. aug. 25.-én pedig gr. Tolvayné is, az utolsó Péterffy; uradalmukat már 1803. Atzél István vette meg, a somoskőit pedig Tolvayné leánya, gr. Stahrembergné örökölte.



Péterffy-czímer.

Péterffy (Csatószegei) Albert és Márton Aradban 1829. hirdette ki Csíkszékben ősidóktól fogva gyakorolt nemességét⁹⁾. Albert 1841. aradi alszolgabíró. Antal jelenleg aradi ügyvéd. Ősük lehetett Zsigmond, 1767. az arad-modenai uradalom tisztartója, s 1770-ben nagyzeréndi postamester, kinek címerében kivont kardú oroszlán látszik.

Philimon (Filimon) Apostol, Péter és György 1785. birtokos nemes.

¹⁾ *Jk.* 1750., 103. — ²⁾ *U.-o.* 1770., 132. — ³⁾ *U.-o.* 1771., 93. — ⁴⁾ *U.-o.* 1772., 218. és 1773., 199. — ⁵⁾ *U.-o.* 223., 1774., 53 és 165. — ⁶⁾ *HTT.* 1775., 5787. *Jk.*, 128., 173. — ⁷⁾ *HTT.* 1787., 10,031. és *jk.*, 560. — ⁸⁾ *U.-o.* 1790., 98–99. — ⁹⁾ *Nagy*, IX. 254–5.

Pikéthy vagy Pigethy (Kisfaludi) Mihály borosjenői szolgabíró s testvére, János, ki pap volt, Aradban 1760. okt. 18. Rajmanus József trencsénmegyei táblabíró t nevezte meg teljes meghatalmazottúl, Mihályt pedig 1770. aug. 15.-én III. Ferencz modenai herczeg tette meghatalmazottjává; P. Mihály ekkor, okt. 22., tiltakozott is a további meghatalmazott, Edelspacher Mátyás ellen, ki kétségbevonta az ő nemességét¹⁾. Hiszen Borosjenőben éppen ő volt a nemesek hadnagya Lovász Teréz től született gyermekei 1) Anna Mária, szül. és meghalt 1770-ben; 2) *Imre*, kit Borosjenőben 1771. okt. 25.-én kereszteltek. 3) *István*, ki Kisfaludot (Engelsbrunn) 1824. okt. 8. a Rétháti Kövéreknek adta el²⁾. István 1830. az arad-modenai uradalom inspektora volt. A család legkiválóbb tagja *Gusztáv*, 1848—9-ben honvédtábornok, † Solymos-Bucsán, 1876. nov. 17.

Ponicz István 1754. címeres nemes.

Popovics, I. Tököli (Tekelija).

Popa Szavul, György, Lázár, Pál, János, Péter, Moga, Vazul, Gábor és Mladin 1785. birtokos nemesek.

Portik-család 1821. hirdette ki nemességét⁴⁾.

Porubszky (Porubai)-család Aradban 1785. még nem igazolta nemességét. János, 1815. esküdt, 1842. mint Aradmegye szolgabírája hunyt el.

Pottyondy (P. esküdföldi) József 1785. birtokos nemes.

Póka János és Antal Aradban 1821. hirdette ki a Péternek 1712. adott nemességet⁵⁾. Béla mérnök Aradon, Lajos gazdatiszt.

Prenner József, ki 1742. harminczados lett Butyinban, Aradmegyének 1770. okt. 22. a végből mutatta be a rajnai Pfalzbán 1677. febr. 16. kapott császári nemességéről szóló patenst, hogy annak alapján fiait, Ernőt és Imrét, Egerben a hazai jog tanulására ajánlhassa⁶⁾.

Pribék Tivadar, Mladin, János, Péter, Tamás és Miklós 1785. címeres nemesek.

Prodánovics Sándor újvidéki lakos I. Ferencztől, 1792. júl. 6.-án kapott nemeslevelet. Fiai közül Döme Arad törvényhatósági bizottságának tagja és tiszt. kamarása lett. Ennek Szávicz Ljubiczától († 1885.) született gyermekei: 1) Döme, m. kir. pénzügyi hivatalnok, 2) Ottilia, 3) Karolin, Rajla Antalné, † 1888.

Pulay József 1775. ápr. 25.-én bizonyítványt kapott Aradmegyétől, hogy ő nemes P. János helytartósági tisztviselő fia. Testvére Nagy-Szombatban lakott⁷⁾. P. Ferencz, György és János 1799. hirdette ki nemességét Aradban⁸⁾, hol a család néhány tagja most is él.

Purgly (Józsáji), vagy Purgl János fiai, János és György, a kamarától 1820. május 3. vették birtokba Józsást és Józsáshelyet⁹⁾, melybe 1821. máj. 14.—16. igtattatták be magukat¹⁰⁾ s Aradban 1821. hirdették ki nemességöket¹¹⁾. Ezen ifj. János 1800-ban született, 1844. józsáshelyi postamester volt s mint Aradmegye biz. tagja s az aradi első takarékpénztár elnöke halt meg Aradon, 1876. decz. 12. Friebeisz Emiliától, kit 1836. vett nőül, született gyermekei: János (neje Vásárhelyi Ilona), Teréz (Vásárhelyi Lászlóné), Lajos (neje Konstantini Berta), Mária (Urbán Ivánné) s Emil, ki ifjan halt meg. János orsz. képviselő gyermekei: Janka (Melczér Lászlóné), László, Ilona (Urbán Péterné) és Magda.

¹⁾ *Jk.* 1768., 277. és 1770., 245—6. — ²⁾ *NRA.* 1820., 17. — ³⁾ Életrajza s arczképe *Vasárnapi Újság*, 1890. — ⁴⁾ *Jk.* 1821., 1068. — ⁵⁾ *U.-o.*, 408. — ⁶⁾ *U.-o.* 1770., 250. — ⁷⁾ *Jk.* 1775., 136. — ⁸⁾ *Nagy*, IX. 503. — ⁹⁾ *NRA.* 1803., 30. — ¹⁰⁾ *P. Nagy*, Ünneplése azon honnyi törvényes iktatásnak stb. Arad, 1821. 4r. 7 lap. — ¹¹⁾ *Jk.* 1821., 620.

Quatalides Lipót, Bibics Jakab számtartója, majd csendbízatos és táblabíró, 1741. az aradi fölkelő nemesek zászlóartója, 1744. pedig hadnagya volt, kinek hűséges szolgálataiért 1744. okt. 29. elősmerését fejezte ki a vármegye. Dícséretesen viselt csendbízatoságáról 1748. január 23. mondott le¹⁾.

Rajcsányi József Nyitra megyének 1774. nov. 10. adott bizonyítványa alapján Aradban 1775. január 24., Ignác, Tamás és János pedig — P. Nagy László borosjenei esküdtnak 1811. okt. 7.-én kelt bizonyítványa szerint — Bács megyében 1777. nov. 12. hirdette ki nemességét²⁾.

Ratkovszky Mihály Aradban 1776. decz. 28. hirdette ki nemességét, melyet nagyapja és apja, Mihály, 1714. okt. 21. kapott s melyet 1776. júl. 9.-én Biharmegye bizonyított³⁾. Az Aradba jött Mihály nőtelen lévén, a családot öccse, József terjesztette tovább⁴⁾.

Rácz Joachim Arad megyében 1775. márcz. 28. hirdette ki az ő, Csanádmegyétől bizonyított nemességét⁵⁾. 1785. is mint czímeres nemes említik. Talán ezen (»Temesvári«) családból való Rácz József kamarai ispán, ki Arad megyétől 1826. szept. 20. kapott nemesi bizonyítványát Krassóban 1839. ápr. 11. hirdette ki. Az ötvenes évek végén mint kamarai titkár élt Temesvárott s több gyermeke volt⁶⁾. Más Rácz-család lehetett az, melynek iratait a »nemesek intézetéhez« (Adelschaft-Institut) némely pótlás végett 1789. június 18. visszakülde Arad megye⁷⁾. A Ternován, Pankotán és Magyarádon lakó Petkucz-, vagy — igényei szerint — Tövisi Rácz-család sem bizonyíthatván be nemességét, Arad megye azt 1782. febr. 18. továbbra is adófizetésre kötelezte, Rácz Blás diécsi lakosnak 1794. ápr. 29. nemessége bizonyítása iránt hozzá, beadott kérelmét pedig Tahy főügyésznek adta ki.⁸⁾ Az 1785. évi nemesi jegyzékben mint birtokos szerepel Rácz Péter, Ignác és Demeter, továbbá Rácz, máskép Lupucz, idősb és ifjabb János, Tivadar, Farkas, Lázár, György Dániel és Nuczul.

Redl József Ferencz kir. tanácsosnak, aradi táblabírónak s az aradmodenai uradalom h. igazgatójának (1743.) fia, Ferencz, 1790-ben kapott nemességet. Fia, Károly, 1791. jan. 12. Magyarádon született.

Remekházy (Gurahoncz), korábban Remold Károly, József és János pesti polgárok a nemességgel s a Gurahoncz előnévvel egyszerre kapták Gurahonczot, melybe 1821. június 4—6. igtatták be őket, midőn három napon át 400 vendéget láttak szívesen⁹⁾. *Károly* táblabíró és pesti vál. polgár Esztergomban 1844. aug. 5.-én 75 éves korában hunyt el; *József* (szül. 1803. márczius 12.) kir. asztalnok, jog- és bölcséleti doctor, udv. tanácsos a bécsi cs. kir. semmítő legfőbb törvényszéknél, 1854. júl. 27. osztrák báróságot kapott. Dietrich Józsa bárónőtől született gyermekei Ottó és Anna. Gurahoncz az idősebb, nemesi ágé¹⁰⁾. Ebből *Károly* m. kir. kataszteri felügyelő, Arad- s több más vármegye térképét nyomatta ki; Józsa b. Bánhidya Antal neje.

Remenyik (Karatnai) József arad megyei szolgabíró, † 1781. elején. Özvegye Huszár Teréz volt. Testvére lehetett István, szintén aradm. szolgabíró, kit a haza iránt ebben a minőségben szerzett érdemeiért Arad rendjei 1781. decz. 18. táblabíróvá választották¹¹⁾.

¹⁾ *Jk.* 1741. 61., 82., 105., 1744. 379., 395. és 1748. 169. lap. — ²⁾ *U.-o.* 1775., 22. és *P. Nagy* naplója, 936. — ³⁾ *Jk.* 1776., 267. — ⁴⁾ *Nagy*, IX. 654—5. — ⁵⁾ *Jk.* 1775., 102. — ⁶⁾ *Nagy*, IX. 544. — ⁷⁾ *Geft.-prot.* 1789., 1831. — ⁸⁾ *Jk.* 1782. 100. és 1794. 195. — ⁹⁾ *Hazai Tud.* 1821., I. 329. — ¹⁰⁾ *Nagy*, IX. 675—6. — ¹¹⁾ *Jk.* 1781., 43. és 91.

Reviczky (Revisnyei) József kir. táblai bíró a kincstártól 1802-ben megvette, de csakhamar ismét visszaadta Szinityét¹⁾). Egyik fia, Adám (szül. 1786. május 23, † 1862.) 1825. szept. 9.-én grófi czímet szerzett, 1828—31. m. kir. udv. főkanzellár s 1848. pár napig miniszterelnök volt.

Réz (Fejértói) Tamás 1754. czímeres nemes; fia, *Lőrincz*, 1787-ben simándi jegyző. József aradi szemorvost 1795. mint jakobinust ítélték el²⁾). Antal (P. Nagy Magdolna férje) a XIX. század elején déznai tisztartó volt.

Ritter József bécsi postamestert 1825. nov. 22. vezették be a kincstártól megvett Vallemaréba³⁾). Aradban most is több Ritter él.

Rósa János Ferencz jászberényi nemes ifjú 1782. márcz. 1.-én lett Aradmege orvosa; orvosi oklevelét 1782. jún. hirdették ki. † 1790⁴⁾). Testvére, Antal, mint gyakorló orvos működött Aradon. Gyermekei 1) András Alajos, † Aradon, 1785. 2) József, 1807—1833. Aradmege főorvosa, ki nemességét Aradban 1827. hirdette ki⁵⁾). 1812. jan. 22. vette nőül nemes Vizer Ágnest. Gyermekeik: Károly, Adolf, Ferencz (ki 1839. már szintén orvos volt), Jenő, Eduárd, Péter-Ede (ki már a nemesség kihirdetése után, 1827. született s 1887. halt meg) és Valburga, gróf Gatterburg János neje; 3) Alajos, kinek fiai Sándor, Pál és Nándor.

Salamon István Aradban 1818. hirdette ki nemességét⁵⁾).

Salbeck, Salbek, vagy Szalbek (Petrisi) Máté előbb a moldvai fejedelem titkára, hunyadmegei sószállítási biztos volt, midőn III. Károly 1733. febr. 21., sok évig való hű szolgálatait tekintve, megerősítette őt a gr. Consbruch főispántól vett aradi ház birtokában⁶⁾). Meghalt 1735. szept. 23. Feleségétől, Barkóczy Katalintól született gyermekei: 1) *Jakab-József* 1736. lippai sóházi pénztárnok, 1746. május 25. óta aradi táblabíró, ki 1745. nov. 2.-án panaszt emelt Arad rendeinél, hogy bár ő kétségtelen nemes, Bécsből házi szükségleteire hozott tárgyait a Lajta mellett levő Bruckban mégis megvámolták, mi ellen azonnal fölírt a megye⁷⁾); 2) Ferencz jezsuita, szül. 1705. Jassyban; 3) Mihály, jezsuita, szül. 1709. Jassyban; 4) Mátyás 1743—58. erdélyi, majd nagyváradai nagyprépost és dulcignoi cz. püspök; 5) Zsófia, Csatári Nagy Jánosné; 6) Ágnes, Unterhernné és 7) Károly, 1757—76. váczai nagyprépost, 1776. szepesi püspök, † 1787. A család folytatója Jakab fia, *György* aradi főszolgabíró, 1785. febr. 25. óta táblabíró. Ő szerezte meg Petrist, Korbestet, Rossiát, Obersiát és Vinyestet (Vámát), s a család új nemesi czímerét, melynek 1. és 4. osztályában vár, 2. és 3. osztályában pedig vizen úszó vitorlás, szószállító hajó látszik. 1784. nov. 7. az oláhok kirabolták s fölégették petrisi kastélyát, mire uradalmait eddigi tisztartójának, Vitkay Pálnak évi 4000 frtért bérbe adta. Egyúttal azonban 4000 frton 1787. júl. 13. a nagyváradai káptalan előtt a Dobóczy-családtól örökáron megvette Tompa és Kis-Iratos pusztákat, valamint Nagy-Iratos puszta harmadrészét, melyekre már korábban kir. adományt szerzett⁸⁾). Kardicsfalvi Török Zsófiától született fia *Jakab*, aradi főszolgabíró, ki 1819. nov. 26. Losonczy Bánffy Polyxena bárónőt († 1879.) vette feleségül. Gyermekeik: 1) *György*, 1848-ban Aradváros első népképviselője, kinek petrisi kastélyát 1849. az oláhok kirabolták. Irodalompartoló, utazott és jeles sport-ember volt; petrisi nemes énekesét azonban 1857. már pusztulni hagyta. † 1860. júliusában; 2) Albert.

¹⁾ *NRA.* 1797., 9. — ²⁾ L. e. könyvben, II. 498—9. — ³⁾ *NRA.* 1828., 20. — ⁴⁾ *Jk.* 1827., 876. — ⁵⁾ *U.-o.* 1818., 1007. — ⁶⁾ *Vábián*, I. 238—9. — ⁷⁾ *Jk.* 1745., 110—2. l. — ⁸⁾ *NRA.* 1838., 68.

A kihalt család uradalmát 1862. márczius 26.-án árverésen a bécsi bank, majd a bajor Steinburgi gróf Bray Ottó, 1865. ápril 6. a bécsi Blühdorn Lipót, 1871. Stadion Magdolna grófné, 1874. pedig Prónay István vette meg.

Sándor (Slavniczai, báró) Mihálynak Gubasóczy Borbálától született fia, Mihály, 1743-ban megszerezte Pankotát és Nagy-Zeréndet¹⁾, melyeket azonban, beruházásainak megtérítése mellett, már 1749. február 1. vissza kellett adnia a modenai hercegnek²⁾ A grófi címet 1788. aug. 7. fia, Antal septemvir szerezte meg³⁾.

Sánka (Felbári) Lajos fiát, Lajost, 1779. már a birtokos nemesek közt említik. Ignác csanádi főadószedő s 1794. június 23.-tól aradi táblabíró, † 1812. márczius 17. Lajos aradi alszolgabíró 1828. jan. 3. a kincstártól birtokba vette Csermő egy részét⁴⁾. 1836. aradi főadószedő, 1846. táblabíró s főpénztárnok, 1849. főszolgabíró volt. Testvére József. Lajos fia, Lajos főszolgabíró 1849—1889. decz. 16.-ig, midőn nyugalomba lépett; 1888. a Ferencz-Józsefrend lovagkeresztjét kapta. Gyermekei Lajos, Vilmos (neje Rósa Ilona, † Aradon, 1882. jan. 20.), Ilka és Irma.

Sántha (Kis- és Nagycsepcesényi) Sándor és Eduárd Aradban 1827. hirdették ki nemességüket⁵⁾.

Sárközy Péter, borosjenői nemes ispán, Borosjenőben 1773. nov. 7. vette feleségül Kapisán Borbálát. Fiuk, János, 1774. július 20. öt napos korában halt meg.

Sármezey, I Vertán.

Sárosy Lajos (szül. 1790., † 1817.) borossebesi gazdatiszt egy szatmármegyeyi nemesszalád ivadéka volt. Feleségétől, Dabasi Halász Katalintól született gyermekei: 1) Veronka, keresztelve B.-Sebesen, 1814. márcz. 28.; 2) Lajos, írói nevén Gyula, keresztelve B.-Sebesen, 1816. február 14.-én. Szülőházát 1888-ban emléktáblával jelölte meg a Kölcsey-egyesület⁶⁾. Anyja másodszor Szánthó Pál füzegyarmati jegyzőhöz menvén férjhez, ő is elkerült Aradból, hová 1840. decz. 23. mint a váltótörvényeszk jegyzője ment vissza. Már néhány hét múlva előadó bíróvá helyettesítették. Itt 1842. márcz. 2. hunyt el felesége, Hilvéty Arnoldina, kivel 1839. kelt egybe. Másodszor még azon évben Vass Paulinát († 1880. aug.) vette el. Sárosy csakhamar kedvelt alakja lett Arad társadalmának, irodalmi érdemeiért pedig már 1847. tagúl választotta a Kisfaludy-Társaság. 1848. a pesti váltótörvényeszk bírója s 1849. annak elnöke, majd kormánybíztos és képviselő lett. Az absolutismus idejében két ízben is elzárták. Aradmegye őt 1861. jan. 10. bizotts. tagúl választotta. † 1861. nov. 16. Pesten.

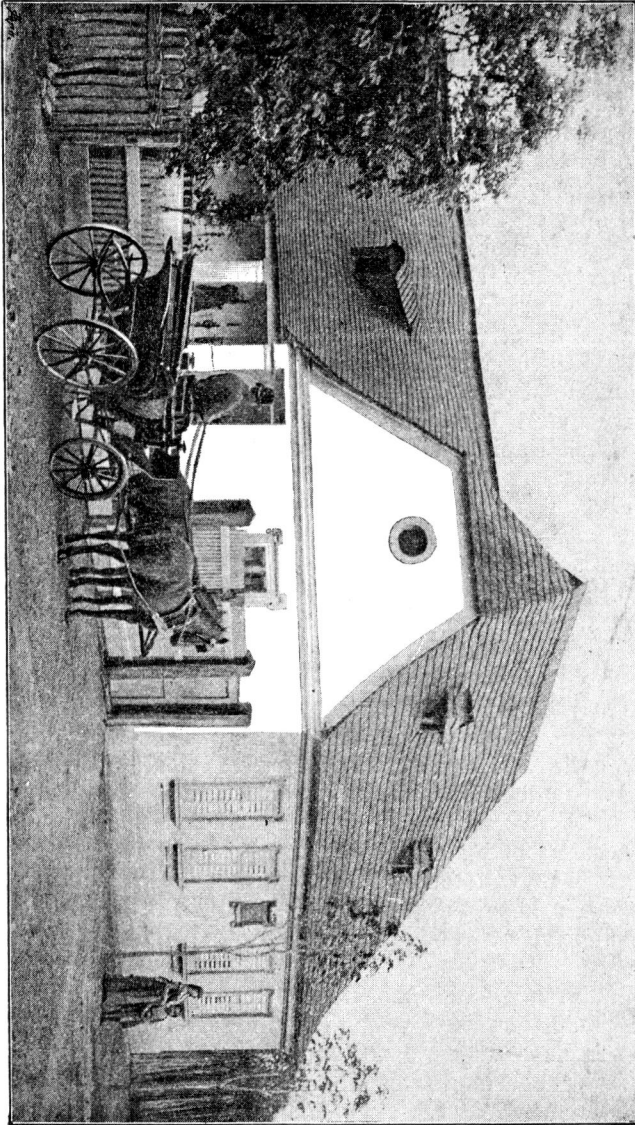
Schenk Ferencz 1754. címeres nemes.

Scherz Fülöp pozsonyi polgár a kincstártól 1826. szept. 25. vette át Vaszoját s a nemességet, *Vaszojai* előnévvel, 1831. kapta⁷⁾. Leánya, Krisztina, gr. Wenckheim József neje, fia, József pedig urad. főtisztje s 1852. után gyermekeinek egyik gyámja volt. Egyetlen fiának, Józsefnek, emlékére alapítványt tett az aradi gymnasiumban. Fogadott leánya Irén, Ortutay Gyula aradjárási főszolgabíró neje.

Schlachta (Zadjeli) Ferencz gyöngyösi lakos fia, *Gábor* borosjenői

¹⁾ *Jk.* 1743., 15. — ²⁾ *NRA.* 1482., 18. — ³⁾ A család története: *Nagy*, X. 31—40. — ⁴⁾ *NRA.* 1831., 21. — ⁵⁾ *Jk.* 1827., 1438—9. — ⁶⁾ A szülőház rajza mellékelve, a 706. lapon. — ⁷⁾ *NRA.* 1825., 12, és *Jk.* 1831., 378.

lakos, Hevesmegyének 1793. jan. 25. kelt bizonyítványa alapján Aradban 1795. júl. 29. hirdette ki nemességét¹⁾. Testvérei voltak Ignác hevesi esküdt és János borosjenői jószágigazgató († 1789. január 4. Apatelken). Gábor 1830—36-ban Aradmegye főadószedője volt.



Sárosy Gyula szülőháza Boros-Sebesen.

Sebő János 1785. Arad birtokos nemese; 1794. jún. 23.-án csendbízott lett.

Serbán György és Mitru nemeseknek, valószínűleg a kispéliek ivadékaiknak²⁾, Aradmegye 1789. decz. 6.-án megengedte, hogy a nemesség-

1) *Jk.* 1795.. 711. — 2) *L. e* könyvben, II. 214.

gökre vonatkozó okiratokat a megye levéltárából lemásolhassák¹⁾. E családból való Mihály törvényszéki bíró, György ügyész.

Seres (Isipi vagy Izsépi) János 1754. Aradmegye czímeres nemes. László 1836. zarándmegyei bíró, Ignác pedig (szül. 1806., † 1886-ban, Gyorokon) adóíró biztos. Ignácznak Meczner Karolinától született gyermekei: Géza, kinek neje Zweifel Berta; Etelka († 1887. ápr. 23. Gyorokon) s Emília Kürthy Ferencz honvédezeredes neje.

Sillye (Hadházi) János Aradban 1811. hirdette ki nemességét²⁾.

Sima Gábort és fiát Aradban 1823. írták a nemesek közé³⁾. S. Gábor 1830. tótváradi jegyző volt.

Simay Tódor, Márton, Izsák és Salamon 1760. szerzett nemességet, melyet Ignác szenttamási ispán Aradban 1789. aug. 30. hirdetett ki⁴⁾. Testvérei Békésben telepedtek le.

Simoga Mihály fazekasvarsándi jegyzőt, Veszprémmegye bizottsága alapján, nemesnek 1774. decz. 5. ismerte el Aradvármegyé⁵⁾.

Simon Imre mint puskaműves telepedett le Aradon és Zalamegyének 1819. kelt bizonyítványa mellett Aradban 1820. hirdette ki nemességét. Fia, Imre, mint gyógyszerész telepedett le Temesvárt, hol nemeslevelét 1841. szintén meghirdette⁶⁾. S. Gábor aradi ügyvédnek Bogdánffy Máriától született gyermekei: 1) Jenő, aradi ügyvéd, neje Réthy Etelka; 2) Gyula, neje Lászlóffy Mariska; 3) Ákos, kir. járásbíró, neje Halmay Ilona; 4) Irén, Réthy Sándorné; Kelemen Szidoniától született: 5) Ignác, neje Hesz Teréz; 6) Gábor, a magyar földhitelintézet gyakornoka, megh. Budapesten, 1891. decz. 5. Simon Gábor bátyja Ignác, Aradváros volt főjegyzője, 1848-iki vészbizottsági bíró, Kufsteinban és Josefstadtnban szenvedett várfogságot; testvérei Anna, Náray Imréné; Róza, Aknay Antal törvényszéki bíró neje, valamint Lujza (Benkőné).

Simonyi (Vitézvári, báró), helyesebben Simon *József* (szül. 1777. február 18. Nagy-Kállóban), mint a Blankenstein-huszárezred főhadnagya, 1802. május 5.-én nyerte a Mária-Terézia-rendet 1804. a vitézvári előnevet, s 1806. ápril 24. a birodalmi báróságot. 1810. őrnagy, 1812. alezredes, 1813. a Hessen-Homburgok ezredese és a Szent-György-rend vitéze s a francia-háborúban tanúsított hősiségével egész legendai alak lett⁷⁾. 1819. nyerte adományúl Vadászt és Bélzeréndet, melybe 1820. márczius 11. vezették be⁸⁾. A szolgálatból 1832. ápril 25. lépett ki. 1837. Aradon hunyt el s Vadászon temették el. Hegelsfürsti Leiner Teréztől született gyermekei: 1) *Lajos* (szül. Tarnapolban, 1824., † 1894. decz. 12.), 1848. óta több ízben tagja a képviselőháznak, 1875—6. kereskedelmi miniszter. Neje gr. Königsberg Júlia. 2) Katalin, Hauenebersteini Hertweck Mór tábornok neje.

Simonyi József 1728. Aradmegye egyik követe volt.

Skrabák (Zászkali) János unokája, András fia *Mátyás*, régi árvamegyei nemes család tagja, húsz éven át volt apatelki rektor; fiai, Mátyás és János, Aradban 1795. márczius 3.-án hirdették ki Árvamegyétől 1781. aug. 7. bizonyított nemességöket⁹⁾.

Skvarics vagy Squarics László aradi alispán (1750—67.) a maga nemeslevelét eredetiben s Bácsmegyének 1742. okt. 2. kelt bizonyágát

¹⁾ Geft.-prot. 1789., 3670. — ²⁾ *Jk.* 1811., 109. — ³⁾ *U.-o.* 1823., 1056. —

⁴⁾ Geft.-prot. 1789., 2684. — ⁵⁾ *Jk.* 1774., 264. — ⁶⁾ *Nagy*, X. 195. — ⁷⁾ L. e. könyvben, II. 511. — ⁸⁾ *NRA.* 1811., 5. — ⁹⁾ *Jk.* 1795., 189.

Aradban 1751. márczius 23. hirdette ki¹). 1754. a birtokos nemesek közt említik. Az első ménesi mazsola-bort (aszút) felesége, nemes Aversberg (Eisberg) Francziska már 1745. készítette²). S. 1781. hunyt el s a megye már 1781. márczius 28. jelentette, hogy a család férfiágon kihalt³). Csakhamar meghalt mostohafia, Gloster Gábor is, mire az özvegy a kir. táblán ellene indított perben Aradmegye előtt 1782. aug. 22.-én Tivadari Szaplanczay Jánost tette meghatalmazottjává⁴).

Sok János udv. agensnek a kincstár 1825. aug. 4. adta át az aradmegyei Hodos falut⁵). Csakhamar (1829. nov. 7.) megkapta Kujedet is. A megye 1830. aug. 19. barátságosan intézte el a Kujed határa miatt közte s a Deseő-, illetőleg Bittó-féle Járkos közt kitört határvillongást⁶). 1838. örökösök nélkül elhalván, a kincstár ápril 4. eltiltotta Nákó Jánost Kujed eladásától, s ápril 11. a megyétől jelképileg át is vette Kujedet⁷).

Somlyay Klárának, Kallinovics Szilárd aradi polgármester özvegyének Szatmármegyétől 1768. május 4. bizonyított nemességét 1768. július 6. Aradmegye is elősmerte⁸).

Somogyi (Perlaki) János ugocsai alispán a XVIII. század végén Simándon telepedett le és Csernovics Lázártól egy több száz holdból álló nemesi birtokot vett zálogba, melyet néhány évtized mulva Csernovics Péter váltott vissza. 1818. jún. 19. mint aradi táblabíró hunyt el. Első felesége b. Perényi Borbála, a második ennek húga, Anna volt. Az elsőtől való gyermekei 1) Borbála, Kornély Ambrusné, szül. 1799., † Aradon 1837.; a másodikiktól: 2) József esperes és szentannai plébános, † 1828.; 3) János, huszárörnag, nőtlenül halt meg; 4) László, cs. kir. kapitány; 5) István, aradmegyei táblabíró, 1833. és 6) Júlia, Kovács Imréné. László fia László aradi volt városi hadnagy, előbb Bragyán Olgát, utóbb ennek nővérét, Flórát vette feleségül; az elsőből született Ilka, Toma Szilárdné, a másodikiktól László miniszt. hivatalnok. — Istvánnak Sántha Rozáliától született gyermekei: 1) Sándor, 1848. aradi szolgabíró, majd úrbéri törvényszéki ülnök; 2) Anna, Gaal Józsefné; 3) Gyula, 1848. aradmegyei esküdt, utóbb szolgabíró, kinek Hirsch Amáliától 5 gyermeke született.

Spanochi Lipót gróf aradmegyei birtokost az 1827: XLII. t.-cikk honosította.

Spech (Szépfalvi) Jánost I. Ferencz király 1793. emelte nemességre, melyet fiai, Imre és István, Aradban is kihirdettek. Imre 1804. született, 1867—71. Aradmegye alispánja volt s mint nyug. árvaszéki elnök halt meg Aradon, 1882. ápril 24. Gyermekei: 1) Vilma, Vásárhelyi Gézáné; 2) István, ügyvéd, kinek gyermekei Ilona, István és Géza; s 3) Glatz Béláné, ki 1881. özvegyen maradt. Imrének unokaöccse *István* (született 1835., † 1888. ápril 3.) 1872—84. miskei szolgabíró, 1884—8. Aradmegye főpénztárái ellenőre. Czárán Francziskától született gyermekei: 1) Ilka, Péchy Károlyné; 2) István, 3) Gizella.

Stanislovics Miklós (1739—1750) csanádi püspök († 1750. ápril 26.) és testvérei Antal, Pál s György, 1746. szereztek magyar nemességet, melyet azon érdemökért nyertek, hogy a törökháború következtében hontalanná lett 4600 bolgárt 1737. nov. 1.-én ők vezették be Magyarországra s azokat Ó-Besenyőn, Vingán és Lovrinban telepítették le¹). —

¹) *Jk.* 1751., 63. sz., 499. l. — ²) *P. Nagy*, A régi Orod, 65. — ³) *Jk.* 1781., 86. — ⁴) *U.-o.* 1782., 419. l. és 1786., 1064. sz. — ⁵) *NRA.* 1824., 4. — ⁶) *U.-o.* 1830., 18. és 1831., 17. — ⁷) *U.-o.* 1857., 42. — ⁸) *Jk.* 1768., 173. — ⁹) *Czirbusz*, A délmagyarországi bolgárok, 21—2.

György fiai, János és György, e nemességet Aradban 1771. ápril 11.-én hirdették ki; nővérök volt Mária Terézia, ki Vingán 1763. született s talán Klára, Kacsamágh Antal aradi táblabíró neje. Antal Gyorokon 1768., özvegye, Kacsamágh Zsuzsánna pedig ugyanott 1787. hunyt el. Leányuk, Anna Mária (szül. 1752.), Bittó Mihályhoz ment férjhez. 1785. Aradban id. és ifj. György és Pál volt felvéve a nemesek jegyzékébe. György aradi csendbízott, főszolgabíró, majd 1808. decz. 9. alispán lett; mint ilyen halt meg Csintyén, 1815. júl. 13. s a gyoroki sírboltba temették. Felesége Baranyi Mihály leánya volt. Gyermekeik nem maradtak.

Stepics Sztefán 1785—6. borosjenei czímeres nemes.

Stipsics (Ternovai, báró) lovastábornok, generalissimus és a haditanács alelnöke, 1821. kapta a báróságot s 1821. július 7.-én mint kir. adományt nyerte Ternovát és Kurtakért¹⁾. 1824-ben, ötvenéves katonai szolgálatainak jutalmául, a Lipót-rend nagykeresztjét kapta; 1830-ban az államtanács hadi osztályának elnöke lett. 1831. szept. 16.-án Bécsben utódok nélkül hunyt el.

Svastics (Bocsári) Péter és György Aradban 1810-ben hirdette ki nemességét²⁾.

Szabó József (szül. 1728., † 1778.) 1754. birtokos nemes, 1769—78. megyei főjegyző.

Szalay István 1754-ben czímeres nemes. Elek 1806. galsai jegyző. Gáspár és Pál Aradban 1810. hirdették ki nemességüket³⁾. — Károly és Antal aradi ügyvédek.

Szalbek, l. Salbeck.

Szaplonczay (Tivadari) János aradi táblabíró († 1789.) fia, Mihály, 1782. márcz. 6. óta aradmegyei táblabíró nemességéről Aradmegye 1783. júl. 1. bizonyítványt adott⁴⁾. Mácsán, Simádon és Újfalun voltak részjóságai⁵⁾. Mihály nővérei, Juliánna és Anna-Mária, katonatisztekhez mentek férjhez és a megye már 1774. aug. 3. bizonyította, hogy van elegendő alapjuk a 6000 irtos biztositék letételére⁶⁾. 1785. János és Mihály a birtokos nemesek közt szerepel.

Szarka Lőrincz 1785. birtokos nemes.

Szathmáry vagy Szakmáry *István* 1754. czímeres nemes. Talán az ő családjából származik *István* (szül. 1812.), 1850—1880. Aradváros egyik ker. orvosa; *János*, Aradmegye főszámvevője; s *Károly*, pankotai nyug. jegyző, kinek fiai 1) *Géza* (szül. 1847.), előbb kisjenői, majd pankotai, jelenleg pécskai plébános; 2) *Mihály*, mérnök; 3) *Gyula* (szül. 1851.), 1889. óta Aradmegye alispánja.

Szász György gyulai ev. ref. pap (szül. 1753., † 1816.) 1785-ben Aradban is a czímeres nemesek közé tartozott. Molnár Erzsébettől született legidősb fia Gábor, korábban a fölkelő sereg hadnagya, majd községi jegyző s végül gazdatiszt, mint magánzó hunyt el Simádon, hol, István és Gábor nevű fiaival együtt, nemességét 1812. hirdette ki⁷⁾. Ev. ref. létere róm. katolikuskoknak neveltette gyermekeit; ezek 1) István, pesti lakos; 2) Gábor, aradmegyei kórházi gondnok, kinek fia István, gyulai adószedő; 3) Lajos, 1849-ben megyei hivatalnok, utóbb cs. kir. adófelügyelő, több gyermekkel; 4) Juliánna, Racsek Mátyás cs. kir. kincstári bíztos neje.

¹⁾ *NRA.* 1809., 22. — ²⁾ *Nagy*, X. 415. — ³⁾ *Jk.* 1825., 962. — ⁴⁾ *U.-o.* 1781., 440. — ⁵⁾ *U.-o.* 1789., 3302. — ⁶⁾ *U.-o.* 1774., 183. — ⁷⁾ *U.-o.* 1812., 102.

Szebeny Ferencz 1754—5. panyakői birtokos volt. Talán fiai voltak János, Mihály és Sebestyén, 1785-ben adományos nemesek.

Szegedy (Gelenczei) József aradm. szolgabíró Aradban 1745. szept. 22. mutatta be Sz. Gergely számára Báthory Gábortól 1608. szept. 25. adott és Zárándban 1744. szept. 29. meghirdetett nemességét¹⁾. Feleségétől, nemes Balogi Mária Magdolnától Buttyinban született leányát, Annát, Borosjenőben 1745. aug. 28. keresztelték. Sz. József 1748. végén hunyt el.

Szende, l. Frummer.

Szenesy János 1754. címeres nemes.

Szentes Ferenczet, Istvánt és Andrást Arad 1805. igtatta nemesei közé²⁾. Károly, eleki főszolgabíró; fia, Vidor, makói kir. közjegyző.

Szentianin Péro 1754-ben címeres nemes.

Szentlélek József Aradban 1773. aug. 11. hirdette ki nemességét³⁾.

Szentpály József 1785. címeres nemes.

Szentpétery Domokost Aradmegye 1775. jún. 19. és Jánost 1822. a maga nemesei közt említi⁴⁾. Rokonuk Sz. József, a magyar Benvenuto Cellini (szül. Rima-Szombatban, 1781. ápril 12, † Pesten, 1862. június 13.). — Antal, az aradi első takarékpénztár nyugalmazott főpénztárnoka és régiséggyűjtő.

Szerb (Serb) Marinka, ki nemes apától származott, Borucza Onu mézesi paraszthoz menvén férjhez, Aradmegye 1783. júl. 1. kijelentette, hogy gyermekei apja birtokában nem örökölhetnek⁵⁾. Az ügyész aug. 5. tiltakozott ugyan Sz. György, Ignác és Koszta mézesi lakosok nemessége ellen⁶⁾, 1785-ben azonban mégis benn volt a nemesek jegyzékében Ignác, Koszta, Angyel, idősb és ifjabb Tógyer, Illés, Lázár, György, a két Mihály, Lupuj, János és Péter. 1804-ben 72 s 1805-ben 45 holdmézesi nemes szintén Szerb Józsa és Van s Josa Picz, Lup és Istók vezetése alatt szegült ellene Kornelyék beigtatásának; a vármegye 1807. aug. 1.-én nem-kevesebb, mint 42 mézesi Szerbnek adott igazoló jegyet⁷⁾. A család legnevezetesebb tagjai *Melenti*, ki »a szegényebb sorsú nemesség« nevében 1825. magyar verset írt br. Wenckheim főispáni beigtatójára; *Sébő*, 1833. aradm. csendbíztos és (talán ennek fia) *Tivadár*, ki Kúvinban született, 1838—42. Aradváros főjegyzője, 1842—48. bírása, 1848-ban miniszt. titkár, orsz. képviselő, az absolutismus idejében a krassómegyei törvényszék elnöke, 1868. krassói s 1863—5. aradi kir. bíztos, végül septemvir volt; az ifjabb *Tivadár*, Aradmegye főjegyzője és *György*, orsz. képviselő.

Szerdahelyi István 1754. címeres nemes. 1770. özvegye meghalván, nemeslevelét és vagyonának följegyzését Magyary András aradi harminczados a megye levéltárába helyezte el. A megye 1781. márczius 28. már azt jelentette a helytartótanácsnak, hogy a család férfiágon kihalt s hogy nemeslevelét a levéltárban őrzik⁸⁾.

Székely István 1754. címeres nemes.

Szida Dánielt és Jozsát, kiknek atyja, Dániel, Halmágyról költözött Aradra, hol adót is fizetett, Aradmegye 1794. ápril 29.-én nemességének bővebb igazolására útasította⁹⁾. E család most is él Aradon.

¹⁾ *Jk.* 1745., 106—8. — ²⁾ *Nagy*, X. 614. — ³⁾ *Jk.* 1773., 211. — ⁴⁾ *U.-o.* 1775., 179. és 1822., 1252. — ⁵⁾ *U.-o.* 1783., 711. l. — ⁶⁾ *U.-o.* 1783. aug. 5., 65. sz. — ⁷⁾ *P. Nagy* naplója, 103., 135., 179., 270. és 485. sz. Nagy Iván szerint (X. 151.) a Szerbek nemessége nincs kihirdetve. — ⁸⁾ *Jk.* 1770. 59. és 1781. 86. sz. — ⁹⁾ *U.-o.* 1794., 305.

Szigethy József Aradban 1816. hirdette meg nemességét¹⁾.

Szondy Máténak 1619. július 6. Bécsben megújított nemeslevelét jelenleg Szondy Imre kisperegi ev. ref. lelkész őrizi²⁾. 1757-től maig az idősebb ág családalapítói mind ev. ref. lelkészek voltak. Aradba 1828. jött, nemességét azonban nem hirdette ki *Lajos* (szül. 1778., † Kisperegen, 1865.), 1803—28. vésztői s 1828—51. kisperegi lelkész; felesége Papp Sára; gyermekeik közül ketten kiskorukban haltak meg; *Lajos* (szül. 1816., † 1855) 1845—8. borossebesi 1848—55. pedig nagyharsányi s *Imre* (szül. 1826.) 1857-től maig kisperegi lelkész. Lajosnak Jablonaky Linától született gyermekei: 1) Hermina, Varga Lajos váncsodói jegyző neje; 2) György, ki gyermekkorában meghalt; 3) Lajos, gödöllői jegyző. Lajos peregi lelkész 1851. vette nőül Szikszay Vilmát. Gyermekei: 1) Béla (szül. 1853.), előbb sarkadi s. lelkész, most Aradváros levéltárnoka; 2) Géza, szentleányfalvi lelkész, Vadányi Emma férje; 3) Berta, Bethlendy Sándor tamásdai lelkész neje és 4) György³⁾.

Szotóczky Ferencz a nagyváradai püspökség tisztartója, gyermekeivel együtt 1796. nyert nemeslevelet⁴⁾ s 1804-ben a kincstártól megvette Monyásza falut a vashámmal együtt⁵⁾. Sz. még azon évben meghalván, Monyászat tőle Névery József örökölte⁶⁾.

Szöke Sámuel repszegi birtokos, 1825—34. Aradmegye főjegyzője volt. Gyermekei: 1) *Károly*, aradmegyei szolgabíró, 1842—48. alispán, 1848—9-ben képviselő, † 1891. nov. 11; 2) *Márton*, † Drauczon, 1866. szept. 29.; 3) *Ános*; 4) Amália, Dániel Antalné.

Tahy (Tahi) Ádám Aradmegye ügyésze, 1781. óta szolgabírája, 1785. címeres nemes.

Takács János 1754. címeres nemes.

Takácsy (Berzai) György pesti nagykereskedő a kamarától 1820. szept. 6. kapta Berzát⁷⁾, melybe a kamara 1822. június 6.⁸⁾, a vármegye pedig ünnepiesen 1823. május 20—22. vezette be⁹⁾. Fia Sándor, kinek Vásárhelyi Jankától született gyermekei Janka (Kovách Sebestyéné) és Sándor, Aradmegye tb. főjegyzője.

Tarjányi Ignác kir. kincstári ügyész a maga nemességét Torontál-megyének 1815. ápril 18. kiadott bizonyítványával igazolta. († 1846-ban). Felesége Palmstein Bernardine († 1864.) Gyermekei: 1) Vilmos, 2) Lajos †, 3) Zsigmond, nyug. kincst. ispán, 4) Ferencz †, 5) László †, 6) Imre †, 7) Mária, Ridler Károlyné † 1860., 8) Sarolta férj. Reis János cs. és kir. műszaki ezredes neje; ennek gyermekei Arthur és Ármánd. *Vilmos*, aradi ügyvéd, nyug. cs. kir. államügyész, felesége Monostori Vörös Ilona (szül. 1827., † 1887.) Gyermekei: 1) Ákos, előbb cs. és kir., most honvédszázados; 2) István, államvasúti mérnök, † 1888. márczius 29.; 3) Aranka, Institoris Jenőné, † 1873.

Tarkó Imre 1749. júl. 28.-án Aradmegye színe előtt ügyvédi esküt tett¹⁰⁾. Öcscse lehetett Adalbert (szül. 1735., † 1817.) esztergomi kanonok.

Thalheim vagy Talheim Lipót aradi postaigazgatót, kinek atyja hősiessen szolgált a Hohenzollern-lovasezredben, ő-maga pedig Peró elfo-

¹⁾ *Jk.* 1816., 1315. — ²⁾ Az 1627. élt Jakabnak atyja György volt, de kétséges, a drégelyi hős-e. Bővebben Nagy Iván a Szondy-Albumban (szerk. Pongrácz Lajos), 70. l. A család azonban a drégelyi hőst tartja ősenek. — ³⁾ Szondy Imre szíves adatai. — ⁴⁾ *Nagy*, X. 841. — ⁵⁾ *NRA.* 1785., 21. — ⁶⁾ *P. Nagy* naplója, 64. — ⁷⁾ *NRA.* 1826., 71. — ⁸⁾ *U.-o.* 1806., 48. — ⁹⁾ *Hazai Tud.* 1823., 345—6. *P. Nagy*, Magyar. dana, 1823. *Mári*, Négy vers, Alföld, 1883., decz. 25. — ¹⁰⁾ *Jk.* 1749., 70.

gatása s 1737. a török háborúban a tábori posták szervezése körül, 1741. pedig egy lovaskatona teljes felszerelésével szerzett érdemeket, Aradvármegye 1743. febr. 18.-án nemességre ajánlta¹⁾. Ezt, úgy látszik, meg is kapta, mert Mária Terézia 7065 frt lefizetése mellett 1748. kir. adományul adta neki s örökösének Kis-Szent-Pál aradm. pusztát, melybe 1749. be is vezették²⁾. A pénzt kölcsön vette föl és Ferencz császár (Mária Terézia férje) 1750. febr. 23. s aug. 4. kelt sürgetésére Aradmegye fel is szólította, fizesse meg a pater Domonkos kahlenbergi kamalduli prior 5000 frtját³⁾. 1748-ban különben felesége, Hofmanin Szabina is 3000 frtot adott e birtok megvásárlására⁴⁾. 1754-ben Thalheim nevét a praedialista nemesek közt említik.

Tokody (Szentandrás) Pál 1754. Arad czímeres nemese. György, Aradban 1773. aug. 11. Trencsénmegye bizonyosága alapján hirdette meg nemességét s azt, hogy egy másik T. György, nagyváradi kamarai számtartó őt osztályos atyjafiának ismerte el⁵⁾. 1785. Ferencz és József, alkalmasint Pál fiai, czímeres nemesek; nagybátyjuk lehetett András magyarádi nemes, kinek fia, József, 1794. június 23. Aradmegyével bizonyítottatta a maga nemességét⁶⁾. Lajos, aradi ügyvéd, † 1893.

Tomassich Miklós Edelspacher Antóniát vevén nőül, ennek kezével a lőkősházi pusztá egy részét nyerte. Gyermekeik: 1) Zsigmond, szül. 1804., † 1807. Aradon; 2) Krisztina, † féléves korában, 1807.; 3) Judit, † 1817.; 4) *Imre*, szül. 1813., † 1886. február 24. Lőkősházán; 5) Ilona, † 1817. Miklósnak testvére, Ferencz, Zárában 1831. aug. 12. mint tábor-szernagy halt meg. László, még atyja életében elhunván, Imrével, a főrendiház örökös tagjával halt ki a család, mit Aradmegye 1887. jún. 22.-én s a főrendiház 1887. okt. 10. tett közzé⁷⁾.

Tomján vagy Tomeian Sándor postamestert Mária Terézia 1749. júl. 5. nemesítette meg, mit a család Aradban már decz. 1. kihirdetett⁸⁾. Gyermekei: 1) Margit, Bibics Jakab aradi alispán neje, ki férjével 1750. okt. 23. a szentannai kegyesrendi algymnasiumot alapította, melyet, mint már 1754-től özvegy, 1772-ben teljes gymnasiummá egészített ki s mellé 1774-ben tápintézetet állított; 2) Katalin, Bibics Györgyné; 3) Demeter, szerzetes néven Sándor, szül. Temesvárt, 1735. okt. 26.; mint kegyesrendi tanár, 38 évig működött a tatai kollégiumban. † 1811. márczius 18.⁹⁾ — 4) Tamás, ki, a temesi kormányzáságnak Aradmegyéhez 1770. júl. 3.-án intézett átíratá szerént, Ottersheim előnévvel, magyar nemességének épség-bentartása mellett, az osztrák örökös tartományokban is nemesi és lovagi jogokat nyert¹⁰⁾.

Tököli (Kevermesi és Vizesi)-család alapítója Popovics János, kit 1705. I. József emelt magyar nemességre. Rákóczi ellen harczolva, Rácz-Tököli néven híresedett el, mint az aradi határőrök ezredese¹¹⁾. Testvérével, Osztója kapitánnyal együtt, 1715—20. már övé volt az orovili és iratosi pusztá egy része, Világoson 6 hold szálló s ők bérelték a vizesi pusztát¹²⁾, melyet János 1724. kir. adományul szerzett meg¹³⁾. János fia volt Rankó (Rajak, vagy János) rácz kapitány, ki élénk részt vett 1735.

¹⁾ *Jk.* 1743., 142—5., 1744., 317, és 1745., 434. — ²⁾ *NRA.* 954., 68. és 972., 71. — ³⁾ *Jk.* 1750., 365—6. és 415—6. 1. — ⁴⁾ *U.-o.* 1748., 286. — ⁵⁾ *U.-o.* 1773., 212. — ⁶⁾ *U.-o.* 1794., 153. — ⁷⁾ *Budapesti Közlöny*, 1887. okt. 13. — ⁸⁾ *Jk.* 1749., 114. sz., 356. 1. — ⁹⁾ *Csaplár*, Révay, I. 121—2. — ¹⁰⁾ *Jk.* 1770., 199. — ¹¹⁾ Bővebben e könyvben, II. 277—294. — ¹²⁾ *Szóllóssy* az Aradi Közlönyben, 1884., 138. *Lakatos*, II. 8. — ¹³⁾ *Nagy*, XI. 289—290.

Pérorozsországi lázadásának elnyomásában¹⁾ s 1743. halt meg. Első házasságából született gyermekei 1) Péter, ki 1751-ben kivándorolt Oroszországba s ott tábornok lett és 2) János; második házasságából, Pejő Annától született 3) Koszta, kinek ügyvédül Arad megye előtt 1743. aug. 19., mint gyám, Zaffiri Imre csanádmezei táblabírót nevezte meg²⁾. — Ezen ifjabb János és Nenadovics g.-kel. metropolitának gyermekei 1) *Péter*, 1790-ben Arad és Csanád megyék koronaőrző bandériumának tagja, aradi táblabíró; 2) *Sebő* vagy Száva (Sabbas), ki 1761. aug. 17. Aradon született s 1842. szept. 21.-én hunyt el. Arad megye táblabírója, lelkes hazafi, egyúttal jó szerb volt, a Maticza s a budapesti Tökölianum alapítója; 3) Anna, ki Arad megye előtt 1783. aug. 5. testvérét, Sebőt tette meghatalmazottjává; és talán 4) Sára, ki mint Krekics Lázár özvegye 1795. júl. 29. útlevelet kért Arad megyétől, hogy fiával, Andrással s egy szolgájával saját háromlovas kocsiján bizonyos örökség ügyében Oroszországba utazhassék³⁾. — Sebőnek Bezzegh Amáliától született egyetlen fia *Péter*, csanádi alispán, kir. tanácsos, aranyarkantyús vitéz, majd csanádi helyettes és utóbb valóságos főispán, udv. tanácsos. 1819. márcz. 21. Schwarzenberg Károly hercegtől 341,000 váltóforinton örökáron megvette a temesi Blumenthalt, Oláh- és Német-Bencseket, Buzádöt és Fibist⁴⁾. Csak két évvel élte túl atyját s benne 1844. kihalt a Tököli-család.

Tömösváry Sándor 1754. címerez nemes.

Török (Várad) József, István és Ferencz Aradban már 1754. címerez nemesek. *József* korábban az arad-modenai uradalom vasbányáinak számtartója, utóbb zarándi tisztartó, Arad megyében 1772. jan. 27. hirdette ki a Bethlen Gábortól ősenek, Pálnak adott és Zempléntől is bizonyított nemességét. Magyar István megyei alügyész mindemellett is kifogást emelt a szentannai Törökök nemessége ellen, kik közül pedig 1785. Béla, a két József, Antal és György voltak fölvéve a nemesek jegyzékébe. Arad 1786. júl. 29.-én csakugyan bekövetelte a szentannai József nemeslevelét s nov. 6. a kir. biztos is szigorú vizsgálatot rendelt el. T. József 1787. aug. 6. ez ügyben halasztást kért, míg okleveleit összeszedheti, szept. 30. pedig a kir. biztos, felsőbb rendeletre, meghagyta, hogy a törökszentmiklósi tanúkat a feladó Magyar István költségén állítsák elő⁵⁾. 1799. T. Béla, Antal, György és József a kincstártól már mint kétségtelen nemesek szereztek meg Dézna mezővárost s Ó-Dézna és Bohány falukat⁶⁾, melyekbe őket ünnepiesen 1804. júl. 30. igtatták be⁷⁾; Zsigmond 1801-ben viszont a Bohánynyal határos Szelezsánt vásárolta meg, kir. adomány címén⁸⁾. A testvérek közt legnevezetesebb volt Béla (Adalbert), József számtartó fia, kit Borosjenőben 1753. ápr. 2. kereszteltek⁹⁾; híres főjegyző s többször követe volt Arad megyének; 1808. kir. tanácsos lett és mint az arad-modenai uradalom igazgatója 1810. január 12. hunyt el. Testvérei: Antal táblabíró (kinek neje, Edelspacher Mária, mint özvegy, 1889. hunyt el); György, szabadhelyi szolgabíró († 1811. decz. 17.), s József, Arad megye főszolgabírója. A család egyik díszje *Gábor* (született Szent-Annán, 1800., † Déznán, 1868.) Arad megye főjegyzője, majd alispánja, orsz. követe, 1848. és 1861. Aradváros polgármestere, 1848—9.

¹⁾ L. e. könyvben, II. 320—2. — ²⁾ *Źk.* 1743., 222. — ³⁾ *U.-o.* 1795., 719. —

⁴⁾ *NRA.* 1807., 15. — ⁵⁾ *Źk.* 1772. 69.; 1786., 1070. s 1752.; 1787. 1554. és 2044. sz.

⁶⁾ *NRA.* 1779., 6. Az 1800. évi határjárás: *NRA.* 1820., 19. — ⁷⁾ *U.-o.* 1826., 57. —

⁸⁾ *U.-o.* 1781., 15. — ⁹⁾ Borosjenői anyakönyv.

kormánybíztos, kinek működéséről bőven volt szó. Gyermekei: 1) Géza, kinek felesége Török Etelka; 2) Béla, buzgó régiséggyűjtő, simándi birtokos; 3) Endre déznai birtokos (szül. 1835, † Déznán, 1884. nov. 19.). — Bélának Czárán Rózától († 1886.) született gyermekei: Gizella (Gohl Ödön tanár neje), Géza, Andor és Berta; Endrének gyermekei: Gyula, Tihamér, Ilonka és Gábor. T. Istvánnak († 1847.) Földeáki Návay Jozsefától (szül. 1800., † 1861. Déznán) született gyermekei: József, Ilka, Antónia és Etelka. — Pál szintén déznai birtokos volt.

Thury József 1754. címeres nemes.

Urbán (Beharfalvi) József, egy liptómegyei nemescsalád ivadéka, a kincstártól 1825. okt. 28. vette át Monyoró falut, melynek határait előtte való napon járatta be a vármegye¹⁾. Fia, Gyula, 1849-ben itt temettette el sógorát, az Aradon kivégzett gr. Leiningen-Westerburg Károly honvédtábornokot s itt pihent a holttest 1876-ig, midőn U. Gyula eladta Monyorót. Neje Szuszán Szilárdka. Gyermekei: 1) Andor, 2) Sarolta, 3) Iván, Aradmege volt főszolgabírója, torontáli jószágára költözött. Neje Purgly Mariska. 4) Ilona, Almay Józsefné és 5) Szilárdka.

Urbányi-család aradi ága János zólyomi alispántól származik. Fiai, kiknek részére kir. adományul 3 kúriát szerzett, János, József és Gábor. József alezredesnek, ki 1786. előtt esett el, egy Imre nevű fia volt, ki 1794. ápr. 29. Aradmege aljegyzője lett. Ezek ivadéka *András*, 1809. az aradmegei fölkelő nemesek egyik alhadnagya, utóbb aradi ügyvéd. — Testvére *Imre*, arad- és zólyommegei táblabíró, ki 1834. Világoson lakott. Gyermekei: 1) *Béla*, Aradváros árvaszéki ülnöke, kinek Cziffra Katinkától († 1887.) született gyermekei: Ilona (Kövér Zsigmondné), *Béla*, Jolán (Kövér Béláné), Vilma és Gizella; 2) *János*, 1871—1890-ig Aradváros főkapitánya, kinek Kirileszku Vilmától († 1890.) született gyermekei: Blanka, férj. Vertán Csabáné és János.



Urbányi-címér.

Vaday József 1754. címeres nemes. Szatmármegye régi, a Kaplony-nemhez tartozó családjából származhatott.

Vank (Tövisi) Péter 1816. óta állt Aradmege szolgálatában; 1827. decz. 9.-én Kujed egyhuszadát kérte adományul. Kétségkívül egy a Vank-családdal a Vankul, melyből János, Tógyer, Lázár, Koszta, Simon, Demeter és István 1785-ben Arad birtokos nemesei közé tartozott. *Gyula* 1875. május 1. az aradi 33. gy.-ezred főhadnagya lett. Eredetileg Vanknak írta magát a Szatmármegyében honos Vankay-család is; mivel azonban *Szakassi* előnevet használt, kétségkívül külömbözik a *Tövisi* Vank-családtól.

Vankay (Szakasz) Mihálynak, 1741. Zaránd egyik követének, 1741. ápr. 22.-én Aradmege bizonyítványt állított ki, hogy mint zarándmegei jegyző 3½ éven át híven szolgált; 1744. szept. 5.-én Aradmege neki, mivel két közgyűlésen vitte a jegyzői tollat, 4 arany jutalmat adott, szept. 26. pedig másodalispánná választotta. Megszerezvén Kis-Pél felét, 1745. jelentette a kamaratanácsnak, hogy *Kis-Pél* puszta felét, szemben rosszhiszemű birtokosaival, kik a nádortól azon puszta örökös birtokának jogát akarták kieszközölni, a kincstártól csakugyan ő nyerte s hogy azon puszta kétharmadrészének becsúárát kész is lefizetni; — *Andrássy*

¹⁾ *NRA.* 1824., 34.

Zsigmond azonban a kir. udvarnál az adományt azzal akarta megakadályozni, illetőleg a pusztát hatalmába keríteni, hogy az eredetileg a modenai javakhoz tartozván, már benne van, a részére adott donatióban. Kérte tehát a kamara közbelépését¹⁾. Andrassy újabb fölterjesztése²⁾ után Vankay 1746. ismét kérte Kis-Pél átengedését és pedig, a birtok feljelentése fejében őt megillető hányad helyett, a harmadik harmadot is³⁾. Az 1748. évi aacheni béke ezt a kérelmet tárgytalanná tette, mert a modenai herczeg visszakapta javait; Aradmegye 1750. június 4. egy telekkel kárpótolta hű alispánját, ki tisztét 1754-ig, úgy látszik, haláláig vitte, mert már föl sincs véve a nemesek 1754. évi jegyzékébe. Utódok nélkül hunyt el.

Vankel (Serbergi) Márton, kinek apját, Mártont, III. Károly nemesítette meg, armálisát Aradban 1747. febr. 7. hirdette meg⁴⁾.

Varga Ferencz temesi szolgabíró Aradban 1795. márcz. 3. hirdette meg nemeslevelét, melyet V. Ferencz, János, Pál és György III. Ferdinándtól 1650. ápr. 7. kapott s melyet 1650. máj. 30. Vasmegeye is elősmert⁵⁾. Fia, *Ignác*, 1797. született s Aradon 1879. máj. 12. hunyt el. Ennek fia *Emil* (szül. Aradon 1832., † Bécsben 1890. ápril). 16 éves korában 1848. honvédnek csapott fel. A szabadságharc után a cs. seregbe sorozták be. Már mint hadnagy harczolt s meg is sebesült 1859-ben. Mint cs. és kir. huszárcapitány 1866. július 3. d. e. 10 óraker a königráti csatában ő jelentette először Benedek tábornagynak, hogy Bürglitz felől nagy ellenséges hadtest közeledik. Benedek főbelövással fenyegette, ha hamis hírt hoz; de csakhamar meggyőződhetett, hogy valóban onnan nyomul előre a II. sléziai hadtest Frigyes Vilmos trónörökös vezetése alatt. Ha ekkor hisz neki a fővezér, talán más fordulatot vesz a csata. Varga nemsokára 1871. nov. 5. ezredes és az Aradon állomásozó 14. huszárezred parancsnoka, majd tábornok, s 1883. vezérőrnagy lett. 1888. őszén a király altábornagyi jelleggel nyugalmazta s ugyanekkor a Lipóterend lovagkeresztjével tüntette ki. Szeged monographusa V. Ferencz volt gyoroki plébános és V. János aradi ügyvéd s író nem e családból valók.

Varjassy (Vranovics) József aradi ügyvédnek s törvényes utódainak a király 1887. május 14. engedte meg, hogy régi magyar nemességöknek épségben tartásával a családnak 1848. előtt használt Vranovics nevét a Varjassy névvel cseréljék föl s azt *Csejthei* előnévvel használhassák. A Vranovicsok Arad városának a rendiség idejében is tekintélyes polgárai voltak. Varjassy *János* 1849. Aradváros tanácsosa és jún. 11.—aug. 13.-áig polgármestere, 1861. pedig főkapitánya, *József* viszont Aradvármegye házi főpénztárnoka volt. † 1862⁶⁾. *József* köz- és váltóügyvéd, Aradváros törvényhat. bizottságának s Arad közéletének tevékeny tagja, szül. Aradon, 1826. okt. 25. Felesége Leuko-Kiss Mária. Gyermekei: 1) *Lajos*, Aradváros gazdasági tanácsosa; 2) *Árpád* (szül. Aradon 1854. márcz. 30.) Aradmegye tanfelügyelője, a Kölcsey-egyesület elnöke s az aradi ereklyemuseum alapítója; 3) *Ilona*, férj. Talpasi Kabdebo Kálmáné; 4) *Dezso*, magy. földhit. tisztviselő. *Gyula*, m. k. honvédfőtörzsorvos és orvostud. író, szül. Aradon, 1834. ápril 11. Felesége Leuko-Kiss Júlia. Leánya *Lenke*, dr. Gaal Jenő miniszt. tanácsos és műegyetemi tanár neje. *Béla*, a külföldi francia legio tagja minden irányban tett útjairól sok érdekes czikket írt a lapokba.

¹⁾ *NRA.* 968., 58. — ²⁾ *U.-o.* 972., 59. — ³⁾ *U.-o.* 972., 67. — ⁴⁾ *Jk.* 1747., 39. sz., 33—4. l. — ⁵⁾ *U.-o.* 1795., 178. — ⁶⁾ *Nekrologia M. Tud. Ért.* 1862., I. 188.

Vásárhelyi (Kézdivásárhelyi) Jonathán, előbb Grassalkovics ügyvéde, 1745. márcz. 26.-tól Aradmegye táblabírája s 1748. decz. 23.-tól szolgabírája, mivel családjának armálisa az idők viszontagságai közt elveszett, új czímereslevél adományozására kérte a királynét s ebben 1749. május 5. a vármegye is támogatta¹). A királyné 1754. csakugyan új czímeres levelet adott²). Jonathán atyja Márton volt, ki feleségét, Jeremiás Sárát elveszítvén, áttért a róm. kath. hitre és janki (szatmári) plébános lett. Fiai 1) *Imre*, 1741—46-ig (haláláig) Aradmegye rendes jegyzője; 2) *Jonathán* aradi főszolgabíró, ki 1769. utódok nélkül hunyt el. 1769. szept. 27. felolvasott végrendeletében 2000 rajnai frtot hagyott áttértek ellátására és tanuló-ifjak nevelésére. Egyes adósokkal szemben 13,000 forintnyi követelelése maradt³). 3) *Gábor*, 1747. jún. 13. óta aradm. csendbíró, 1748. decz. 23.-tól táblabíró. 4) *Sámuel*, világios nemes, utóbb főszolgabíró, Borosjenőben 1757. nov. 20. vette nőül Egyed Rózátt, kit 10 év múlva özvegyen hagyott. Utódai csak neki maradtak; ezek 1) *Fános*, 1788. már aradm. bíró, 1789. aradi altörvényszéki actuarius, majd szolgabíró, 1826—1834. alispán volt s 1835. jún. 1. kir. tanácsos lett. 1828. jan. 3. részbirtokot nyert Csermőn⁴). Gyermekei; 1) *Fános-Imre-Sámuel*, szül. Borosjenőben, 1800. ápr. 22.⁵); 1823. Csanádmegye alügyésze, 1829. ápr. 29. főjegyzője, 1830. júl. 22. követe s 1832. nov. 23. alispánja lett; e tisztéről 1842. jún. 6. lemondván, a rendek megkönyezték s aug. 29. Lőkősházán »Csanád emlékül Vásárhelyinek, — hazáért« felíratú díszkardot nyújtottak át neki⁶). Meghalt Lőkősházán 1843. szept. 9. — 2) *Albert-Ignác* aradi szolgabíró, szül. Borosjenőben 1802. január 1. Feleségétől, Brűnek Judittól, csak két leánya maradt: Janka (Takácsy Sándorné) és Júlia (Bohus Zsigmondné). A családot tehát János folytatta, kinek Brűnek Juliától született gyermekei: 1) *Géza*, pécskai főszolgabíró; 2) *Eszter*, Czárán Antalné; 3) *Gizella*, gr. Königssegg Andorné, † 1887.; 4) *Béla*, volt orsz. képviselő; 5) *Desső*, † ifjan; 6) *László*, országgy. képviselő; 7) *Ilona*, (Purgly Jánosné és 8) *Janka*, † ifjan. Gézának Spech Vilmától szül gyermekei: 1) *Rezső* (neje Tatay Eugénie); 2) *Vilma*, Friebeisz Miklósné; 3) *Lenke*,

¹) *Jk.* 1749., 311—5. és 371. l. — ²) *Nagy* Iván (XII., 76.) közli a Vásárhelyiek mellékelt ősi czímerét, mely teljesen különbözik attól, a mit V. Jonathán 1754. kapott. E szerint a pajzs harántosan két udvarra oszlik; a felső kék udvarban hátulsó lábain egymással szemközt hátsó lábaira ágaskodik két oroslán, melyek első lábaikkal egy arany-csillagot emelnek. Az alsó ezüst udvarban alulról szügyétől kezdve természetes színű szarvasfej látszik, melyet hatalmas agancsok ékesítenek. A pajzs fölött levő sisak koronáján két kiterjesztett kék sasszárny közt pánczélos kar könyökölve tartja a kivont kardot. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös. (Nagy, XII. 78.) Tehát csak a sisakdísz hasonlít, de az is csupán tárgyában és elhelyezésében, mert az ősi czímerben a sasszárny fekete, a kar vörös és csak a foszladék teljesen egyező. Mindenesetre tanulságos adalék ahhoz, mint mehetnek feledésbe a hagyományok oly családnál is, melynek emlékei a tatárjárásig nyúlnak vissza. Az elveszettnek tartott nemeslevél különben V. Géza tinnyei földbirtokos tulajdona. — ³) *Jk.* 1769., 262—3. — ⁴) *NRA.* 1831., 21. — ⁵) Atyjának saját bejegyzése az



Vásárhelyi-czímer.

aradi lyceum Vásárhelyi-könyvtárában 1680. sz. a. levő Corpus Juris előlapján. — ⁶) Egy egykorú tudósító szerint jelleme: Mint elnök egyenes, nem a többség akaratát kikerülő, mint bíró igaz, mint tisztviselő pontos, s tisztársaitól szorosan számat kérő; e megét ő emelé azon fokra, hol jelenleg áll. Politikai elvei búcsúbeszéde eme szavaiból kivehetők: »Csanádnak ezentúl is jó s balsorsában részt veendek s a hely, honnét szólni fogok, az e terem baloldalán lehet.« (*P. Hirtlap*, 1842. I. 460. l.) Életr *Lakatosnál*, III. 90—1.

Hofbauer Sándorné; 4) *Géza*, 5) Margit, Vásárhelyi Józsefné; és 6) *István*. — Bélának Grün Annától született gyermekei: Janka, Júlia, Ilonka, (Andrényi Károlyné) és János; Lászlónak Purgly Teréztől született gyermekei: Emília (Némethi Damaszkín Istvánné), László, (neje bellusi Baross Mária), József, (neje Vásárhelyi Margit), Dezső, Teréz, (bulcsi Janky Kocsárdné) és Mariska.

Veres János, 1785. címeres nemes.

Versegi-család Aradban csak rövid ideig virágzott. A kecskeméti Katona-családnak a Pest-és Nógrádmegyék összeszőgelésénél fekvő Versegre költözött egyik tagjától, Katona Ádámtól származik. Ádam ivadékai (Mihály, a »topa« és János) a mult század elején Versegi nevet vettek föl. János utóbb feleségével, Méhes Annával együtt Pécskára (Aradm.) költözött. Maradékaik ösmeretlenek¹⁾.

Vértán (Szombatsági) János (szül. 1785. † 1863.) gyermekei, kik Biharból Aradba és Csanádba költöztek át: 1) *Endre*, 1861. bihari képviselő, Kunágoti néven ismert író, kinek Kabdebo Rózától született gyermekei Etele, Jenő, Csaba, Viola és Róza; 2) *Antal*, ki nevét Sármezeyre változtatta s Kurticson lett földbirtokos; gyermekei: Piroska, Zoltán, Jolán (Hász Kálmánné), Árpád, Ákos, Endre mérnök és Ágnes; 3) Anna, Kabdebo Mártonné.

Verzár Márton Aradban 1830. hirdette ki családjának 1760. szerzett nemességét²⁾. Több utódja él.

Végh Mihály és Judit s Dobóczy Márton és Zsigmond 1765. decz. 2.-án a jászói konvent előtt megbízták Rakovszky Sámuel és feleségét, Besseney Juliánnát, hogy visszaszerezzék Békés-, Csongrád- és Hevesmegyében követelt falvaikat és pusztáikat (Kakucs, Batonya, Tompa, Sziond, Kunágota, Nagy-Iratos, Irinta, Dombegyház, Bánkamarás, Csató-Kamarás, Dombíratos, Szent-Miklós, Felhegyes és Bánhegyes), melyek őket illetik, de most idegeneknél vannak. 1781. jún. 19. azonban mindazon adományleveleket, melyekre a Dobóczy- és Végh-család hivatkozott, Décsy Antal hamisaknak jelentette ki³⁾. A család Aradban csak egy század múlva került ismét felszínre. A király 1894. aug. 11.-én Ischlben megengedte, hogy V. Aurél kir. tanácsos és aradi kincstári jószágigazgató s törvényes utódai, régi magyar nemességök épségben-tartása mellett, a Végegyházi előnevet használhassák.

Vida Károly Pozsonymegyének 1772. jan. 9. kiadott bizonyítványa alapján Aradban 1774. jan. 19. hirdette ki nemességét⁴⁾. József 1785. aradi táblabíró lett.

Vizer (Wiesenbergi) Oszvánd ausztriai nemest és nejét, Valpach Máriát, II. Ferdinánd 1625. nov. 26. magyar nemessé tette; az armálist Pozsonymegyében 1626. január 12. hirdették ki. Nemességüket azonban csak 1787. szept. 5. ismerte el törvényesnek a helytartó-tanács, mire I. Ferencz magyar nemességre emelte őket. A század elején Vizer Lípót Nagyváradon telepedett le, fia *Adám* pedig Aradon nyitott ügyvédi irodát. Több alkalmi versét nyomtatásban is kiadta⁵⁾. Utódai közül Péter és Lajos aradi ügyvédek.

Vörös (Farádi) Ignác németsági birtokos volt és kormánybíztos. 1794. május 24.-én hirdette ki Sopronmegyétől bizonyított nemességét⁶⁾.

¹⁾ *Miletz*, Katona József családja, 8. — ²⁾ *Jk.* 1830., 774. — ³⁾ *NRA.* 1432., 7. — ⁴⁾ *Jk.* 1774., 21. — ⁵⁾ *Szólóssy* az Alföldben, 1887., 149. — ⁶⁾ E nemesség szerzését *Mikszáth* Koldusdiák című regényében meséli el. V. ö. P. *Nagy*, Orodias, 161—6.

Ennek testvérei voltak *József és Zsigmond*, aradmegyei birtokosok. József fia *Antal*, 1848. és 1861. Aradmegye alispánja († 1867.) *Zsigmond* fiai *Ignác*, ki Aradmegye tisztviselője volt és a Csomortányi-féle dollár-összeesküvés miatt Kufsteinban fogságot szenvedett, † 1892-ben. 2) *Sándor*, uhlánus százados, † 1878-ban. 3) *Pál*, a vaskorona-rend lovagja, 1867—71. Aradváros tanácsosa, 1872—5. polgármestere. Fiai 1) *Sándor*, m. kir. honvéderőnagy, szül. Pankotán, 1845. ápril 15., † 1894.; 2) *Vidor*, köz- és váltó-ügyvéd, éveken át az Alföld szerkesztője, most Aradmegye főügyésze, szül. Pankotán, 1846. szept. 22.; 3) *László*, miniszteri államtitkár, szül. 1848. június 26.; 4) *Szilárd*, magy. kir. honvédszázados; 5) *Odor*, államvasúti ellenőr; 6) *Tibor*, m. kir. honvédszázados.

Vucsák György zalamegyei nemes 1770. táján Aradon telepedett le, hol hatvanados polgár lett; meghalt 71 éves korában, 1830 szept. 28. Felesége Eötvös Erzsébet († Aradon, 1805. febr. 28., 51 éves korában). Gyermekük: 1) Ilona, Mogyoróssy János gyulai főbíró neje, szül. Aradon 1778. aug. 16., † 1875. február 12.-én Gyulán; 2) Erzsébet; 3) Terézia, Kricsfalvi Krics István aradi polgár neje; 4) András és 5) Salamon nőtelenül haltak meg; 6) Katalin, nemes Falk Antal aliosi jegyző felesége. Az aradi család tehát fiúágon kihalt¹⁾.

Waldstein (Wartenbergi, gróf) Keresztély-Ernő (született 1794., † 1858.) a gr. Königssegfféle uradalmat 1848-ban 800,000 ezüst forintot vette meg²⁾. Javait Ernő-Ferencz (szül. 1821.) örökölte, de már 1891. eladta gr. Wenckheim Frigyesnek.

Wenckheim (Wenckheimi gróf) János-József-Ágost cs. tanácsos és alsó-ausztriai kancellár nőül vevén br. Haruckern Mária Czecciliát, ettől származott három fia, József, János-György és Ferencz örökölte a békésaradi javakat. 1781. ápr. 7. II. József honfújíította őket s József altábornagy és Ferencz vezérőrnagy Aradmegyétől 1790. május 5. már kérte, az országyűlésen támogassa e honfújíítás becikkelyezését; a rendek azonban kijelentették, hogy ennek II. József honfújíítására való hivatkozás nélkül kell megtörténnie. A grófi címet József altábornagy (szül. 1733., † 1803) 1802-ben nyerte. Gruber Teréz bárónőtől (szül. 1741., † 1801.) született fiai: 1) Ferencz, meghalt kiskorában; 2) *József-Antal* (szül. 1780. † 1850.) cs. kir. kamarás, kinek harmadik feleségétől, Scherz Krisztinától († 1849) 1849. ápril 30. született egyetlen leánya, Krisztina, gr. Wenckheim Frigyesné; 3) *Ferencz* (szül. 1785 † 1838.), kinek feleségétől, gr. Pálffy Borától négy fia született; ezek közül a második, *Károly* (szül. 1811. febr. 21. † 1891.), kinek gróf Radeckzy Friderikától született 5 gyermeke közül a legidősebb fiú *Frigyes* (szül. 1842.), gr. Wenckheim Krisztina férje s több gyermek apja. (Leánya, Krisztina, 1895. január 22. ment férjhez gr. Széchenyi Antal cs. és kir. kamaráshoz). Ősi javaihoz 1891-ben ő vásárolta meg a borossebesi uradalmat egy millió frton, hol 1893. szept. 9—11. vendégül látta a királyt, 300,000 frton keskenyvá-gányú vasutat építtetett Boros-Sebestől Monyászáig s körülbelül ugyanannyit ruházott be vasgyára, mészkemenczéi, márványfűrész s a fürdő emelésére; a mellett villámos világítással ajándékozta meg Boros-Sebest. Aradmegye gazdaságtörténetében valóban felejthetetlen az ő, nagyapja s nagybátyja, József báró aradi főispán (szül. 1778., † 1830.) neve.

¹⁾ Vucsák György unokájának, néhai *Mogyoróssy* Jánosnak közlése. — ²⁾ *Pesti Napló*, 1851., 436. sz.

Wickenburg Károly gróf 1844-ben Nikolics Kiró halálával örökségképen foglalta el a szakácsi uradalmat, melyhez Sztatina és Madrizest is tartozott¹⁾.

Wurm, I. Almay.

Zachariás János, Jakab és Antal (1806. még ágrisi jegyző) Aradban 1776. okt. 28. hirdette meg czímeres nemességét s Gergely és János 1795. márcz. 3. bemutatta a Mária Teréziától 1750. május 13.-án adott donatiót is, mire a czímeresek közül az adományosok közé írták őket²⁾, hová különben már 1785. fel volt véve János, Lukács (ki Világoson lakott) és Gergely. Utódaik most is élnek a megyében.

Zay Gergely és Molnár Judit fiától, Páltól származik a Zayak aradi ága, melynek az Arad-Zarándban birtokos ősi Zay-családdal való összefüggését kimutatni többé nem lehet. Pál gyermekei: 1) *Antal* (szül. 1804., † 1872.), ki 1830-ban Donnay Terézt vette nőül († 1874.). Gyermekei: a) *Antal* (szül. 1831., † 1874.), ki 1863. vette nőül Czer Annát; fiuk Antal, gazdász; b) Teréz, kinek férje Szálinger Nándor († 1871.), kataszt. becslobiztos a borosjenei kerületben, később Aradváros tiszt. aljegyzője; gyermekei Emília és Ernő, Aradmegye monographiájának fő szedője; c) *Sándor*. 2) *Alajos*, 3) *Menyhért*. E kettőnek nem maradtak utóai.

Zboray (Zborói) Lőrincz III. Károlytól 1727. kapott nemeslevelet. E családból való Antal aradi, majd valemarei sőtiszt és öcsöcse, Mihály, borosbesi postamester († 1877). Antalnak Neubert Rozáliától született fia Miklós, ügyvéd.

Zelensky, I. Zselénszky.

Zipser Antalt s fiát, Antalt, Aradmegye 1821. igtatta nemesseinek sorába³⁾.

Zorád *Jakabot* Aradmegye 1826. ismerte el nemesnek⁴⁾. Úgy látzik, az Abafalvai Zorádok közül való, kiknek családjából Ferencz már 1545. egyik alispánja volt Gömörnek⁵⁾. E családból való *Ferencz* új-szentannai jegyző; fia, *János*.

Zöldy (Zelemi) Venczel, Ferencz és Márton 1736. nemeseknek voltak bejegyezve a borosjenei anyakönyvekben. Dúdon, Pankotán és Agrison Z. János és József még 1815. is tanukat állított annak bizonyítására, hogy az Arad-Zarándban 1607—55. szerepelt Zöldy-családból származott⁶⁾.

Zselénszky (Zsolánthai, gróf), vagy Zelensky-család lengyel eredetű s nincs honfúsitva. Egy, a fogságból megszökött Zelenskynek feleségét s gyermekeit 1671—2 letartóztatni kérték a szécsényi törökök fogságában levő magyar rabok⁷⁾. Z. Galicziába menekült s ott alapított családot, melyből Z. Krispin és Arkwitz Krisztina fia, *László* (szül. 1811. † 1863. júl. 14. Solymoson) előbb cs. kir. katonatiszt, utóbb Aradmegye egyik legjelesebb gazdája⁸⁾, 1845 vette nőül Ötvenesi Lovász Amáliát, kitől született fia, *Róbert*, orsz. képviselő Új-Aradot, Szent-Miklóst, Neudorfot, Keszinczet, Zádorlakot és Ötvenest örökölte s uradalmát mintagazdasággá tette. Felesége gr. Károlyi Klára.

¹⁾ *NRA.* 1874., 62. *Fényes*, Magyar gazdatiszti névtár 1848-ra, 155. — ²⁾ *Jk.* 1776., 244. és 1795., 204. — ³⁾ *U.-o.* 1821., 356. — ⁴⁾ *U.-o.* XII. 431. — ⁵⁾ *NRA.* 1566., 65. — ⁶⁾ *P. Nagy* naplója, 1325. — ⁷⁾ *Besztercebányai lt.* fasc. 444. nro 17. — ⁸⁾ Életrajza *Márton* Ferencztől, Alföld, 1863., 71. sz.